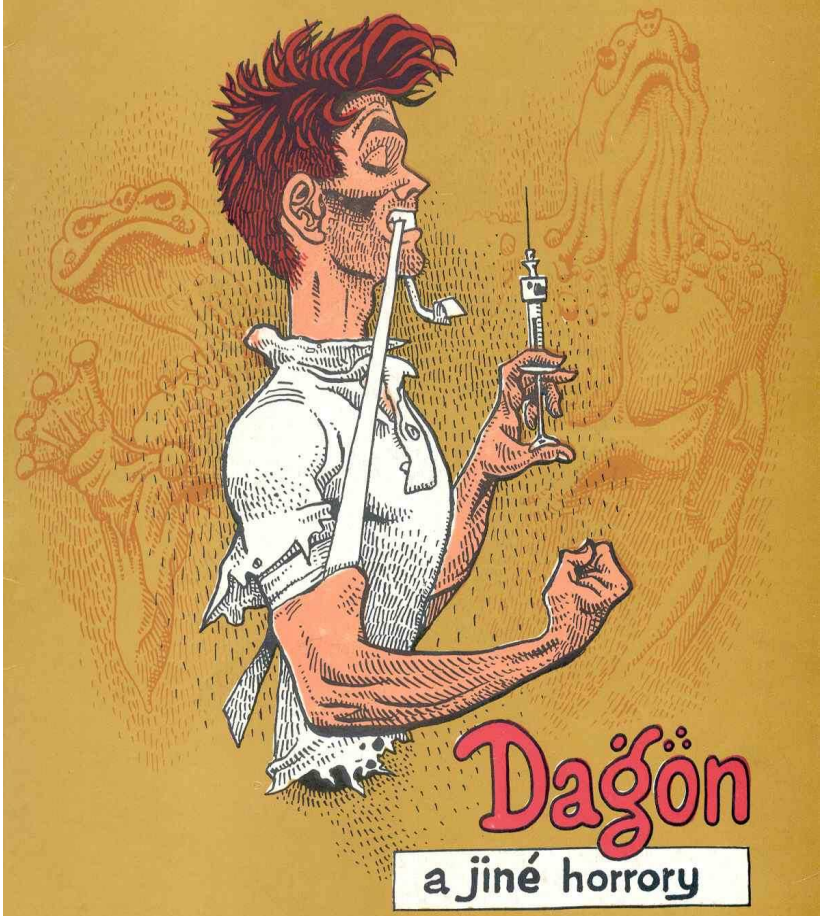
Howard P. Lovecraft

Dagön

a jiné horrory

Howard Phillips Lovecraft

Dagon

a jiné horory

Dagon *(translated Eva Marxová)*
Strom *(translated Eva Marxová)*
Hudba Ericha Zanna *(translated Zdeněk Lyčka)*
Vyděděnec *(translated Linda Bartošková)*
V kryptě *(translated Zdeněk Lyčka, úprava Jarmila Emmerová)*
Šepot v temnotách *(translated Linda Bartošková)*
Proměna Juana Romera *(translated Linda Bartošková)*

1990

ISBN 80-85304-00-7

Dagon

Píši v obrovském duševním vypětí, neboť tato noc je mou poslední. Jsem bez peněz a téměř u konce zásoby drog, díky kterým jsem až doposud dokázal přežít; už nemohu svá muka déle snášet a vrhnu se z podkrovního okna dolů na špinavou dlažbu ulice. Nemyslete si, že když jsem propadl morfiu, musím být slaboch nebo zhýralec. Až si přečtete mé ve spěchu naškrabané řádky, snad si domyslíte, i když nikdy ne zcela pochopíte, proč tolik toužím po zapomnění či zániku.

Stalo se to na jedné z nejrozlehlejších a nejméně navštěvovaných částí Pacifiku: poštovní lodi, na které jsem sloužil, se zmocnili němečtí korsáři. Velká válka zrovna začínala a námořní moc Hunů ještě nepropadla své pozdější mravní zkáze; naše loď se stala řádnou kořistí a s námi, její posádkou, jednali se vší slušností a šetrností, jež náleží válečným zajatcům. Kázeň, kterou po nás vyžadovali naši věznitelé, byla tak uvolněná, že po pěti dnech zajetí se mi samotnému podařilo uprchnout v malém člunu, se zásobami vody a potravin, které by vystačily na poměrně dlouhou dobu.

Když jsem se konečně ocitl na svobodě a unášel mě mořský proud, měl jsem jen mlhavou představu o tom, kde se nacházím. Nikdy jsem nebyl zdatným navigátorem, a tak jsem jen podle postavení slunce a hvězd mohl odhadnout, že se nacházím někde jižně od rovníku. O zeměpisné délce jsem však neměl ani ponětí a v dohledu nebyl žádný ostrov či pobřeží. Počasí zůstávalo krásné, a tak jsem nespočetnou řadu dní bezcílně plul pod rezavým sluncem odkázán čekat, že potkám nějakou loď plující kolem, nebo že mě

proud zanese až ke břehům obydlené pevniny. Nespatřil jsem však ani loď, ani zemi, a ve svém osamění, unášen tou širošírou jednolitou modří, jsem propadal zoufalství.

Ke změně došlo mezitím, co jsem spal. Podrobnosti se už nikdy nedozvím, neboť ačkoli můj spánek byl neklidný a obtěžkaný zlými sny, spal jsem tvrdě. Když jsem se konečně probral, zjistil jsem, že vězím zpola ponořen do lepkavého černého bahna, jež se kolem mne monotónně zvlněné rozprostíralo, kam oči dohlédly, a v němž pár metrů ode mne uvízl i můj člun.

Člověk by řekl, že mým prvním pocitem bude úžas nad tak obrovskou a nečekanou změnou scenérie; byl jsem však spíše vyděšený než překvapený - vzduch a hnijící půda ve mně vzbuzovaly takový hnus, že mě do morku kostí zamrazilo. Obklopovaly mne rozkládající se zdechliny zkažených ryb a další věci, které ani nelze popsat, jež vystupovaly z nechutně páchnoucího bahna té nekončící pláně. Snad bych se ani neměl snažit vystihnout pouhými slovy nepopsatelnou ohyzdnost, jež může být obsažena v absolutním tichu a holé nezměrnosti. Nebylo tu nic slyšet, a kromě širé plochy černého bahna, nic vidět; avšak naprostá nehybnost a stejnorodost krajiny ve mně vzbuzovaly svíravou hrůzu.

Slunce zářilo na obloze, která mi ve své bezmračné krutosti připadala téměř temná - jako by odrážela inkoustově černou mokřinu pod mýma nohama. Jak jsem se prodíral k uvízlému člunu, uvědomil jsem si, že má situace byla vysvětlitelná jen jedním způsobem. Část oceánského dna byla zřejmě vyzdvižena k hladině nějakou naprosto nepředpokládanou vulkanickou činností, a na denní světlo se tak dostala plošina, jež byla po milióny a

milióny let ukryta v bezedných hlubinách. Rozloha nového území, které se pode mnou objevilo, byla tak veliká, že ať jsem napínal uši sebevíc, nezaslechl jsem ani nejslabší zvuk mořského příboje. Nezahlédl jsem také ani jediného mořského ptáka, který by se živil zdechlinami.

Několik hodin jsem seděl a přemýšlel v člunu, který ležel na boku, a jak se slunce pohybovalo po obloze, poskytoval mi nepatrný stín. Den ubíhal a terén postupem času pozbyl své lepkavosti. Vypadalo to, že brzy vyschne natolik, aby se stal schůdným. Té noci jsem příliš nespal a příští den jsem si sbalil trochu jídla a vody, a připravil se tak na namáhavou pěší pouť přes podivnou pevninu hledat zmizelé moře a možná i záchranu.

Třetího rána jsem zjistil, že země již dostatečně vyschla pro chůzi. Zápach ryb byl omračující, já však přemýšlel o důležitějších věcech, než abych se staral o tak nepatrné zlo, a směle jsem se vydal za neznámým cílem. Celý den jsem vytrvale postupoval západním směrem - řídil jsem se vzdáleným pahorkem, jenž v té zvlněné pustině přečníval všechny vyvýšeniny. Na noc jsem se utábořil a druhého dne jsem pokračoval ve své pouti, ačkoli mi pahorek připadal téměř stejně vzdálený, jako když jsem ho spatřil poprvé. Teprve čtvrtého dne večer jsem dospěl k jeho úpatí. Byl mnohem vyšší, než se zdálo z dálky - a rozdíl mezi ním a ostatním povrchem umocňovalo údolí, z něhož vystupoval. Už jsem nemohl dál a tak jsem usnul ve stínu pahorku.

Nevím, proč jsem měl tu noc tak divoké sny, nicméně než v dáli nad východní plání vyšel ubývající a prapodivně vypouklý měsíc, již jsem byl znovu vzhůru, zbrocený chladným potem a odhodlaný nezamhouřit oko. Vidiny, jež

se mi zjevily, bych více nesnesl. Ve svitu měsíce jsem si uvědomil, jak nerozumné bylo cestovat za dne. Kdybych neputoval v žáru pálícího slunce, nebyl bych tak vyčerpaný. Teď jsem cítil, že je v mých silách zvládnout výstup, který mi při západu slunce připadal neuskutečnitelný.

Už jsem řekl, že neporušená jednotvárnost hrbolaté pláně ve mně vzbuzovala neurčitou tíseň, ale tato tíseň se změnila v děs, když jsem vyšplhal na temeno oblého kopce a podíval se dolů na druhou stranu do nezměrné propasti či kaňonu, jehož temná zákoutí měsíc ještě neozářil. Připadal jsem si jako na konci světa - a hleděl jsem přes okraj skalní římsy do neproniknutelného chaosu věčné noci. V mém úděsu se mi vybavily vzpomínky na *Ztracený ráj* a Satanův obludný vzestup skrze nevábné království temnot.

Jak měsíc stoupal na obloze výše, začínal jsem rozeznávat, že srázy údolí nejsou kolmé, jak jsem si představoval. Výčnělky a nerovnosti skalního povrchu poskytovaly dostatek opory pro nohy a o pár set stop níže byl svah už o hodně mírnější. Hnán nevysvětlitelným impulsem, sešplhal jsem se po skále ještě níž a stanul na povlovném svahu, zíraje do styžských hlubin, kam ještě nikdy žádné světlo neproniklo.

Mou pozornost okamžitě upoutal obrovský a podivně vyhlížející předmět na protějším svahu, příkře se zvedajícím asi sto yardů přede mnou, předmět, který se bělavě leskl v prudkých paprscích stoupajícího měsíce. Rychle jsem se ujistil, že to je jen gigantický kus kamene, ale nemohl jsem se zbavit vtíravého pocitu, že jeho uložení a tvar nebyly výlučně dílem Přírody. Další soustředěné pozorování mě naplnilo dojmem, jejž nemohu popsat,

neboť navzdory nezměrné velikosti kamene i tomu, že se nacházel v propasti, která zela na mořském dně už v dobách, kdy svět byl ještě velmi mladý, bylo nanejvýš zřejmé, že ten podivný předmět je dokonale opracovaným monolitem, jehož hmota okusila řemeslnou zručnost a snad i posvátnou úctu jakýchsi živoucích a myslících tvorů.

Byl jsem sice omámený a vyděšený, ale zároveň mne posedlo příjemné rozrušení vědce či archeologa, s nímž jsem stále pečlivě prohlížel své okolí. Měsíc, nyní téměř v zenitu, tajuplně a pronikavě zářil mezi nesmírné vysoko se tyčící stěny, které obklopovaly propast, a na jejím dně se v měsíčním světle objevila rozsáhlá vodní plocha, jež se na obou koncích vinula do nedohledna, a jak jsem stál na svahu, zdálo se mi, jako by mi její vlny téměř smáčely nohy. Na druhé straně kaňonu vlny omývaly spodní část kyklopského monolitu, na jehož povrchu jsem už rozeznával nápisy a nahrubo vytesané výjevy. Nápisy byly psány hieroglyfy, které jsem neznal a nikdy neviděl v žádné knize a jež se většinou skládaly ze stylizovaných symbolů - ryb, úhořů, chobotnic, korýšů, měkkýšů, velryb a jiných vodních živočichů. Několik symbolů zřejmě zobrazovalo cosi mořského, modernímu světlu zcela neznámého, ale vzpomínám si, že jsem podobné tvory viděl na oné pláni vyvržené z oceánu.

Nejvíce mě však fascinovaly vytesané obrazové vlysy. Diky jejich neuvěřitelné velikosti byl i přes vodu vidět soubor basreliéfů, jejichž náměty by vzbudily závist i samotného Dorého. Myslím, že ty výjevy měly zobrazovat lidi, alespoň určité druhy lidí, ale všichni byli vypodobněni, jak dovádějí jako ryby ve vodách nějaké mořské sluje nebo jak uctívají jakýsi monolitický idol,

který se zdál být podobně jako oni ponořen ve vlnách. Netroufám si zmínit se o jejich vzezření a tvarech, neboť už z pouhé vzpomínky je mi mdlo. Groteskněјší než by dokázali vymyslet Poe či Bulwer a v základním obrysu zrůdně lidští, ačkoli měli pavoučité ruce a nohy, nezvykle široké ochablé rty, vypouklé oči a ostatní znaky, na které raději nevzpomínám. Zdálo se mi podivné, že jejich proporce byly v poměru k okolí špatně rozvrženy - jedna z postav zabíjela velrybu, jež byla o málo větší než ona sama. Povšiml jsem si, jak říkám, jejich groteskności a neúměrných proporcí, rozměrů, ale v té chvíli jsem usoudil, že to jsou jen pomyslní bozi nějakého primitivního národa rybářů či mořeplavců, jehož poslední příslušníci vyhynuli celé věky před zrozením prvního předchůdce člověka piltdownského nebo neandrtálského. Jat posvátnou hrůzou při tomto nečekaném, a představy i těch nejodvážnějších antropologů překonávajícím pohledu, stanul jsem v zamyšlení, zatímco měsíc se podivně zrcadlil v tiché vodní hladině přede mnou.

Pak jsem to náhle uviděl. Jen s nepatrným zčeřením hladiny se ta věc vynořila z temných vod. Svou obrovitostí a obludností připomínající Polyféma, jako nějaká šílená zrůda ze zlého snu se prudce vymrštila k monolitu, který obemkla svými šupinatými pažemi, zatímco sklonila svou odpornou hlavu a začala vydávat jakési zvuky. Myslím, že tehdy jsem se pomátl.

Na šílený výstup po svahu a útesu a na svou zběsilou cestu k uvízlému člunu se pamatuji jen málo. Vím, že jsem si hlasitě prozpěvoval, a když jsem nemohl zpívat, nepříčetně jsem se smál. Vybavuji si velkou bouři, která se strhla po mém návratu k člunu; každopádně vím zcela

bezpečně, že jsem slyšel burácení hromu a další zvuky, které Příroda vydává, jen když se rozběsní nejvíc.

Když jsem se probral z mrákot, byl jsem v nemocnici v San Francisku. Dopravil mě sem kapitán americké lodi, jež mě zachránila z mého člunu uprostřed oceánu. Ve svém deliriu jsem mnoho mluvil, ale mým slovům byla přikládána jen malá pozornost. O žádném vzedmutí země v Pacifiku mí zachránci nevěděli, a já nepovažoval za nutné přesvědčovat je o něčem, čemu by nevěřili. Jednou jsem vyhledal jistého slavného etnologa a pobavil jej podivným vyptáváním na starověkou filištinskou legendu a na Dagona, Rybího boha, avšak pochopil jsem, že je k uzoufání bez fantazie, a se svým naléháním jsem raději skončil.

Stává se to v noci, zvlášť když měsíc začíná po úplňku ubývat, že znovu vidím onu věc. Zkusil jsem morfium, ale droga mi přinesla jen přechodnou úlevu a pak jsem beznadějně zotročen uvízl v jejích spárech. A tak teď, když jsem pro poučení či pro pohrdavé pobavení svých bližních sepsal svůj příběh, se vším skoncuji. Často se sám sebe táži, zda to všechno nemohly být jen přeludy, jen rozmar horečky, která si se mnou pohrála, když jsem po svém útěku z německé válečné lodi ležel v otevřeném člunu s úpalem a blouznil. Takhle se ptám sám sebe, ale v odpověď se mi vždy znovu a znovu zjevuje ona obludně živá vidina. Nedokážu pomyslet na mořské hlubiny, aniž bych se otřásl při pomyšlení na nepojmenovatelné tvory, kteří se možná v tuto chvíli plazí a zmítají na svém slizkém loži, klaní se svým pradávným kamenným modlám a vtesávají svou vlastní ohyzdnou podobu do podmořských obelisků z vodou prosáklého granitu. Představuji si den,

kdy se snad vynoří nad vlny, aby svými páchnoucími pařáty stáhli dolů zbytek toho titěrného, válkou vyčerpaného lidstva, den, kdy se pevnina propadne a temné dno oceánu bude vyzdviženo, aby se podílelo na obecné hrůzovládě.

Konec se blíží. Slyším u dveří hluk, jako by na ně naráželo nějaké obrovské kluzké tělo. Už mne tu nenajde. Bože, ta *ruka*! K oknu! K oknu!

Strom

Na svěže zeleném svahu hory Maenalus v Arkádii kolem trosek venkovského sídla se rozprostírá olivový háj. Hned u něj je hrobka, kdysi krásná, zdobená přeněžnými sochami, ale teď rozpadlá, stejně jako ten dům. Na jedné straně hrobky roste mimořádně mohutná a zvláštním způsobem odpuzující oliva, jejíž kořeny vytlačují zubem času poznamenané kvádry pentelického mramoru. Oliva se tolik podobá groteskním člověku nebo smrtí znetvořenému tělu, že v noci, když měsíc prozařuje bledým světlem pokřivené silné větve, se venkované bojí kolem stromu procházet. Horu Maenalus si zvolil pro své rejdy obávaný Pan, který má přemnoho prapodivných společníků, a prostí mladí venkované věří, že strom musí být nějak hrůzně spřízněn s těmi nadpřirozenými blíženci Pana. Starý včelař v sousední chalupě mi ale vyprávěl úplně jiný příběh.

Před mnoha léty, když sídlo na stráni bylo nové a skvoucí, přebývali v něm dva sochaři Kalos a Musides. Krása jejich práce byla opěvaná od Lydie až k Neapoli a nikdo by se byl neodvážil tvrdit, že tvorba jednoho z nich je dokonalejší než dílo druhého. Kalův Hermes stál v mramorové svatyni v Korintu a Musidova Pallas trůnila na sloupu v Aténách poblíž Parthenonu. Kala a Musida všichni ctili a obdivovali se, že vroucí bratrské přátelství nezkalil ani stín umělecké žárlivosti.

Ale ačkoliv Kalos a Musides setrvávali v nenarušeném souladu, na němž nebylo poskvrnky, jejich povahy nebyly stejné. Zatímco se Musides po večerech oddával městským radovánkám Tegeje, Kalos zůstával doma. Tiše se vytrácel

z dohledu svých otroků do chladivého útočiště olivového háje. Tam meditoval nad svými představami, kterých měl plnou hlavu, a tam vymýšlel tvary krásy posléze nesmrtelně vtělené do mramoru, jemuž jako by vdechl duši. Lelkující venkované vyprávěli, že Kalos rozmlouval s duchy háje a že jeho sochy skutečně byly obrazy faunů a dryád, které tam vídal - protože mu k práci nestála modelem nikdy žádná živoucí bytost.

Kalos a Musides byli tak slavní, že se nikdo nepodivoval, když k nim Tyrant ze Syrakus poslal vyslance, aby s nimi pohovořili o nádherné soše Tyche, kterou hodlal postavit ve svém městě. Socha musí být obrovská a nanejvýš vytříbeně vypracovaná, protože má vyvolávat obdiv národů a stát se cílem poutníků z daleka široka. Ten, jehož dílo by bylo přijato, by byl nepředstavitelně poctěn a Kalos a Musides byli vyzváni, aby o tuto poctu soutěžili. Jejich vzájemná bratrská láska byla obecně známa a vychytralý Tyrant se domýšlel, že nikdo z nich nebude svou práci tajit a skrývat, nýbrž poskytne pomoc a radu druhému. Výsledkem takové dobré vůle budou dvě díla neslýchané krásy, z nichž krásnější výtvor překoná i sny básníků.

S radostným nadšením uvítali sochaři Tyrantovu nabídku a v následujících dnech slýchali jejich otroci nepřetržité a neutuchající údery dlát. Kalos a Musides neskrývali svou práci jeden před druhým, ale jejich díla byla přístupná pouze jejich očím - kromě nich nespatřil ničí zrak obě božské postavy, uvězněné od stvoření světa v hrubých kamenných kvádrech a teď odhalované mistrnými údery dlát.

Večer vyhledával Musides jako dřív taneční sály v

Tegeji, zatímco Kalos bloudil sám olivovým hájem.

Avšak jak čas plynul, povšimli si lidé, že kdysi tak jiskřící Musides ztrácí své veselí. Je to podivné, povídali si mezi sebou, že člověk, který má velkou naději získat nejvznešenější odměnu umění, propadá sklíčenosti. Uplynulo mnoho měsíců, ale v zatrpklé tváři Musidově se nezračila dychtivá naděje, již v něm měly podněcovat jeho vyhlídky.

Pak se jednoho dne Musides zmínil, že je Kalos nemocný, a nikdo se už nepodivoval nad jeho smutkem, protože všichni znali hlubokou a posvátnou náklonnost, která oba sochaře vázala. Mnozí navštívili Kala a vskutku postřehli, jak je bledý, byl však naplněn jakousi šťastnou vyrovnaností a ta dodávala jeho pohledu většího kouzla, než jaké vyzařovalo z pohledu Musidova, který byl očividně bez sebe úzkostí, a odehnal všechny otroky, protože dychtil krmit a opatrovat přítele vlatníma rukama. Skryté za těžkými závěsy stály dvě nedokončené sochy Tyche, jichž se v poslední době nemocný ani jeho věrný přítel téměř nedotkli.

Když Kalos z nevysvětlitelných příčin slábl čím dál tím víc navzdory péči zmatených lékařů a svého úslužného přítele, často si přál, aby ho odnesli do olivového háje, který tolik miloval. Přál si tam zůstat sám, jako by chtěl hovořit s neviditelným. Musides vždycky vyhověl jeho prosbě, ačkoliv měl oči plné slz při pomyšlení, že Kalos má raději fauny a dryády než jeho. Blížil se konec a Kalos hovořil o posmrtných záležitostech. Plačící Musides mu přislíbil hrobku nádhernější než hrobka Mausolova, Kalos ho však napomenul, aby nehovořil o slávě mramoru. Umírající muž byl posedlý jedinou myšlenkou - aby spolu

s ním byly u jeho odpočívající hlavy pohřbeny větve určitých stromů z olivového háje. A jedné noci Kalos, sedící sám v temnotě olivového háje, zemřel.

Nevýslovně nádherný byl pomník, který zármutkem sklíčený Musides pro svého milovaného přítele vytesal. Nikdo jiný než sám Kalos by nedokázal vytvořit takové basreliéfy, do nichž byly vtěleny všechny krásy Elysia. Musides nezapomněl ani pohřbít vedle Kalovy hlavy větve z olivového háje.

Když první záchvat prudkého Musidova žalu ustoupil rezignaci, pracoval Musides pilně a usilovně na své postavě Tyche. Všechny pocty patřily teď jemu, protože Tyrant ze Syrakus nechtěl přijmout dílo nikoho jiného než Kala či Musida. Ulevoval svému citu a lopotil se každým dnem úporněji a vyhýbal se radovánkám, v nichž si dřív liboval. Večery trávil u hrobky svého přítele, vedle jehož spící hlavy vyrazil mladý olivový stromek. Stromek rostl tak rychle a měl tak zvláštní tvar, že každý, kdo ho spatřil, překvapeně vykřikl. Musida jako by ten stromek fascinoval a současně plnil odporem.

Tři roky po smrti Kalově vyslal Musides posla k Tyrantovi a po tegejském tržišti se šeptalo, že obrovská socha je dokončena. V té době dorostl strom u hrobky nevídaných rozměrů, převýšil všechny ostatní stromy a jednou, mimořádně těžkou větví sahal nad příbytek, v němž úporně pracoval Musides. Mnoho návštěvníků přicházelo zhlédnout velikánský strom a mnozí přicházeli obdivovat sochařské umění, takže Musides byl málokdy sám. Ale množství návštěvníků mu nevadilo, naopak se zdálo, že teď, když skončila práce, která ho tolik pohlcovala, se samoty bojí. Chmurný horský vítr

vzdychající v olivovém háji jako by zlověstně vydával téměř srozumitelné zvuky.

Toho večera, kdy do Tegeje dorazili Tyrantovi vyslanci, byla obloha tmavá. Bezpečně se vědělo, že přišli, aby odvezli obrovskou sochu Tyche a odměnili Musida věčnou slávou, proto je zástupci obce vřele přijali. S blížící se nocí vypukla nad hřebenem hory Maenalus bouřlivá vichřice a muži z dalekých Syrakus byli rádi, že pohodlně odpočívali v městě. Vyprávěli o svém proslulém Tyrantovi a o nádheře jeho sídelního města a nadšeně jásali nad slávou sochy, kterou Musides pro město vytesal. A pak muži z Tegeje vychvalovali dobrotu Musida, jak hluboce truchlil pro svého přítele a jak ho ani nadcházející vavřín slávy nedokáže utěšit, když Kalos není přítomen. Mluvili také o stromu, který rostl u hrobky, poblíž hlavy Kalovy. Vítr skučel ještě příšerněji a Syrakusané i Arkaďané se modlili k Aiolovi.

Ráno, za slunečního svitu, vedli zástupci obce Tyrantovy vyslance vzhůru po stráni k sochařovu příbytku. Ale noční vichřice způsobila podivné věci. Výkřiky otroků se nesly nad scénou zkázy a uprostřed olivového háje se netyčily lesklé ochozy prostorné síně, v níž se Musides lopotil a snil. Pošpiněné dvory a nízké zdi čněly osiřele a otřeseně, protože na nádherné nádvoří s ochozem padla těžká převislá větev toho zvláštního nového stromu a s podivuhodnou nesmlouvavostí proměnila velkolepou mramorovou báseň v hromadu nevzhledných trosek. Cizinci i Tegeané patřili bez dechu z trosek na velký, podivný strom, který se zvláštním způsobem podobal člověku a jehož kořeny sahaly do vytesaného náhrobku Kalova. A jejich strach a hrůza byly ještě větší, když

prohledali rozpadlý dům a po laskavém Musidovi a báječně stvořené podobě Tyche nevypátrali ani stopu. Uprostřed ohromné spousty trosek panoval jen chaos a zástupci obou měst zklamaně odešli. Syrakusané neměli sochu, kterou by přivezli domů, Tegeané neměli umělce, kterého by korunovali. Nicméně Syrakusanům se po čase dostalo nádherné sochy Athény a Tegeané se utěšili tím, že vystavěli na náměstí mramorový chrám na památku talentu, ctnosti a bratrské lásky Musida.

Olivový háj ale stále přetrvává, právě tak, jako strom vyrůstající z Kalovy hrobky a starý včelař mi říkal, že si větve mezi sebou šeptají v nočním větru a znovu a znovu opakují: "Oida! Oida! - Já vím! Já vím!"

Hudba Ericha Zanna

Zkoumal jsem mapy města s největší pečlivostí, ale Rue ďAuseil jsem nenašel. Neměl jsem jen novodobé mapy, protože vím, že jména se mění. Pídil jsem se naopak po všech historických mapách tohoto místa a osobně jsem propátral každý kout, ať už se jmenoval jakkoliv, který by snad mohl odpovídat ulici, kterou jsem znal jako Rue ďAuseil. Ale navzdory všemu, co jsem podnikl, zůstává ponižující skutečností, že nejsem schopen najít dům, ulici, a dokonce ani čtvrť, kde jsem žil jako chudý student během posledních měsíců studia metafyziky na univerzitě a kde jsem slyšel hudbu Ericha Zanna.

Není divu, že mám narušenou paměť, neboť mé tělesné i duševní zdraví bylo během mého pobytu v ulici ďAuseil vážně poškozeno, a vzpomínám si, že jsem k sobě nezval žádného ze svých nemnoha přátel. Ale je zvláštní a zároveň matoucí, že toto místo už nemohu najít, protože ulice byla asi půl hodiny cesty od univerzity a byla tak prapodivná, že na ni mohl jen stěží zapomenout kdokoliv, kdo tudy jedinkrát prošel. Nesetkal jsem se s nikým, kdo by ulici ďAuseil kdy viděl.

Rue ďAuseil ležela na druhé straně temné řeky, lemované strmými cihlovými skladišti s kalnými okny a překlenuté mohutným mostem z tmavého kamene. Podél té řeky byl vždycky stín, jako by slunce bylo věčně zacloněno kouřem z nedalekých továren. Řeka rovněž zaváněla odpornými pachy, se kterými jsem se nikde jinde nesetkal a které mi snad jednoho dne pomohou při hledání té ulice, protože bych je okamžitě poznal. Za mostem byly úzké dlážděné uličky se zábradlím, které stoupaly zpočátku

pozvolna, ale Rue ďAuseil byla až neuvěřitelně strmá.

V životě jsem neviděl ulici tak úzkou a strmou, jako byla Rue ďAuseil. Byl to téměř sráz nepřístupný vozidlům; na několika místech ji přerušovaly schody, zakončené vznosnou zdí porostlou břečťanem. Dlažba byla nepravidelná, místy kamenné desky, místy kočičí hlavy a místy holá zem s živořícím šedozeleným porostem. Domy byly vysoké, se špičatými střechami, neuvěřitelně staré a bláznivě nakloněné dozadu, dopředu a do stran. Občas se dva protější domy, vychýlené dopředu, nad ulicí téměř setkaly jako oblouk; a samozřejmě zemi pod sebou okrádaly o většinu světla. Mezi několika domy vedly nad ulicí spojovací můstky.

Obyvatelé té ulice na mne působili zvláštním dojmem. Nejprve jsem se domníval, že je to proto, že jsou všichni tiší a zdrženliví, ale pak jsem zjistil, že je to proto, že jsou všichni velice staří. Nevím, jak jsem přišel k bydlení v takové ulici, ale nebyl jsem sám sebou, když jsem se tam stěhoval. Žil jsem předtím v mnoha chudých bytech a vždycky jsem dostal výpověď, protože jsem neplatil nájemné; až jsem konečně narazil na polorozpadlý dům v Rue ďAuseil, který byl spravován paralytickým Blandotem. Byl to třetí dům od horního konce ulice a ze všech nejvyšší.

Můj pokoj byl jedinou obývanou místností ve čtvrtém patře, protože dům byl téměř prázdný. Tu noc, kdy jsem se nastěhoval, jsem ze špičaté mansardy nad sebou slyšel podivnou hudbu a druhý den jsem se zeptal starého Blandota, co o tom ví. Řekl mi, že to hraje starý německý violista, podivný němý muž, který se podepisuje Erich Zann a který po večerech hraje v orchestru lacinéh

divadla, a dodal, že Zannovo přání moci hrát v noci po návratu z divadla bylo důvodem, proč si vybral tuto vysoko položenou a odlehlou mansardu, jejíž okno ve štítě bylo jediným místem v celé ulici, odkud bylo vidět přes zeď na konci a na panorama za ní.

Pak jsem slýchal Zanna každou noc, a i když jsem nemohl spát, byl jsem okouzlen jeho zvláštní hudbou. I když se v tomto umění příliš nevyznám, byl jsem si jist, že žádná z jeho harmonií se nijak nepodobá hudbě, kterou jsem do té doby znal, a došel jsem k závěru, že je nesmírně originálním a geniálním skladatelem. Čím déle jsem naslouchal, tím více jsem byl fascinován, až jsem se po týdnu rozhodl, že se se starcem seznámím.

Jednou v noci, když se vracel ze svého zaměstnání, jsem mu na chodbě zastoupil cestu a řekl mu, že bych ho rád poznal a byl s ním, když hraje. Byl to malý, vychrtlý, sehnutý mužík v ošumělých šatech, s modrýma očima, groteskní, satyrskou tváří a téměř holou hlavou. Když jsem promluvil, zdálo se, že ho to rozhněvalo a zároveň poděsilo. Zřejmá přátelskost z mé strany ho však nakonec obměkčila; zdráhavě mi pokynul, abych ho následoval nahoru po tmavých, rozvrzaných a rozviklaných schodech vedoucích k mansardě. Jeho pokoj, jedna ze dvou místností ve strmě trčící mansardě, byl na západní straně, směrem k vysoké zdi, která tvořila horní konec ulice. Byl velmi rozlehlý a zdál se ještě rozlehlejší, protože byl neuvěřitelně nezařízený a zanedbaný. Jediným nábytkem byla úzká železná postel bez povlečení, zašlé umyvadlo, stolek, velká knihovna, železný stojan na noty a tři staromódní židle. Po podlaze byly nepořádně rozházeny notové sešity. Zdi byly z holých prken a zřejmě nikdy nepoznaly omítku; množství

prachu a pavučin způsobovalo, že místnost se zdála být spíše opuštěná než obydlená. Bylo zřejmé, že svět krásy Ericha Zanna leží v nějakém hodně vzdáleném vesmíru představivosti.

Němý muž mi pokynul, abych usedl, zavřel dveře, zastrčil velkou dřevěnou závoru, rozsvítil svíčku a nastavil jí tu, co přinesl s sebou. Pak vytáhl z moly prožraného pouzdra violu, uchopil ji a usedl na tu nejnepohodlnější židli. Stojan na noty nepoužil; nenechal mne, abych si vybral, hrál zpaměti a okouzloval mne víc než hodinu melodiemi, které jsem v životě neslyšel - melodiemi, které musel složit on sám. Popsat jejich přesnou povahu je pro člověka nezběhlého v hudbě nemožné. Bylo to něco na způsob fugy s nesmírně úchvatnými opakujícími se pasážemi; zdálo se mi však pozoruhodné, že v nich úplně schází ty podivné tóny, jež jsem jindy slýchal z dolního pokoje.

Pamatoval jsem si ty okouzlující melodie a často jsem si je pro sebe pobrukoval či pískal, a tak, když hráč konečně odložil smyčec, požádal jsem ho, zda by nezahrál některé z nich. Sotva jsem promluvil, vrásčitý satyrský obličej ztratil výraz znuděného klidu, který měl během hry, a objevila se na něm ta samá podivná směsice hněvu a strachu, které jsem si povšiml, když jsem starce oslovil poprvé. Chvíli jsem se ho snažil přesvědčit, protože jsem si byl téměř jist, že to jsou jen stařecké vrtochy, a dokonce jsem se pokusil vyburcovat svého hostitele z jeho podivného rozpoložení tím, že jsem zapískal několik melodií, které jsem slyšel předchozího večera. Ale zkoušel jsem to jen chvilku. Když němý hudebník rozpoznal zapískanou melodii, jeho tvář se náhle zkřivila zcela

nepopsatelným výrazem a jeho dlouhá, kostnatá stařecká pravice se vztáhla, aby mi zavřela ústa a umlčela tu hrubou imitaci. Choval se stále výstředněji, protože vrhal vyděšený pohled k jedinému oknu, zakrytému závěsem, jako by se obával nějakého vetřelce - bylo to dvojnásob absurdní, protože mansarda se tyčila vysoko a nepřístupně nad všemi sousedními střechami a okno bylo jediným bodem ve strmé ulici, odkud bylo vidět - jak mi řekl domovník - přes zeď na vrcholu srázu.

Starcův pohled mi připomněl Blandotovu poznámku a z jistého rozmaru jsem zatoužil pohlédnout na rozlehlé, závratné panorama ozářených střech a světel města za vrcholem, které mohl ze všech obyvatel v Rue ďAuseil vidět jen tenhle mrzutý starý hudebník. Pokročil jsem k oknu a býval bych odhrnul nepopsatelný závěs, když tu se na mne němý nájemník znovu vyděšeně a ještě zuřivěji než předtím vrhl; tentokrát naznačoval hlavou směr ke dveřím a nervózně se mě tam oběma rukama snažil dovléci. Zcela znechucen chováním svého hostitele jsem mu poručil, ať mne pustí, a řekl mu, že okamžitě odejdu. Jeho sevření povolilo, a když viděl, jak jsem znechucen a uražen, zdálo se, že jeho vlastní hněv pominul, jeho uvolněné sevření zase zesílilo, tentokrát přátelsky, a vtlačil mne do židle. Pak se zadumaným výrazem přešel ke špinavému stolku, kde něco tužkou dlouho psal lopotnou francouzštinou cizince.

Lístek, který mi posléze podal, byla žádost o pochopení a prominutí. Zann psal, že je starý a opuštěný, že ho sužují podivné děsy a že je nervově labilní, což souvisí s jeho hudbou a dalšími věcmi. Byl rád, že naslouchám jeho hudbě, a přál si, abych přišel znovu, bez ohledu na jeho

výstřednosti, ale nemohl před jiným člověkem hrát své zvláštní harmonie a nemohl je od druhého slyšet, a nesnesl ani, aby se někdo cizí dotýkal čehokoliv v jeho pokoji. Až do našeho rozhovoru na chodbě netušil, že jeho hra je slyšet v mém pokoji, a nyní mne žádal, zda bych se nedohodl s Blandotem, aby mi dal pokoj v nižším patře, kde bych ho v noci neslyšel. Psal, že uhradí rozdíl v nájemném.

Jak jsem seděl a luštil tu hroznou francouzštinu, pocítil jsem ke starci větší shovívavost. Byl obětí tělesného a nervového utrpení stejně jako já a studium metafyziky mne naučilo laskavosti. V tom tichu se od okna ozval slabý zvuk - v nočním větru musela vrznout okenice - a z nějakého důvodu jsem sebou trhl skoro tak prudce jako Erich Zann. Když jsem dočetl, potřásl jsem svému hostiteli rukou a rozešli jsme se jako přátelé.

Druhý den mi Blandot přidělil dražší pokoj ve druhém poschodí, mezi bytem věkovitého zastavárníka a pokojem počestného čalouníka. Třetí patro neobýval nikdo.

Zanedlouho jsem zjistil, že Zann netouží po mé společnosti zdaleka tak dychtivě, jak se zdálo, když mne přesvědčoval, abych se odstěhoval ze čtvrtého poschodí. Nezval mne k sobě, a když jsem ho přesto navštívil, vypadal stísněně a hrál roztržitě. Bylo to vždy v noci - přes den spal a nikoho k sobě nevpouštěl. Mé sympatie k němu nevzrostly, i když mansarda a zvláštní hudba mne podivně fascinovaly. Nevím, proč jsem toužil po pohledu z toho okna, přes zeď a dolů po neznámém svahu na jiskřivé střechy a věžičky, které se tam určitě rozprostírají. Jednou jsem vystoupil k mansardě v době, kdy byl Zann v divadle, ale dveře byly zamčené.

Dařilo se mi však naslouchat noční hře němého starce. Nejprve jsem po špičkách vyšel ke svému bývalému obydlí ve čtvrtém patře a pak jsem si dodal odvahy a vplížil se po posledním rozvrzaném schodišti ke špičaté mansardě. Tam, v úzké síňce, před dveřmi zavřenými na závoru a se zakrytou klíčovou dírkou, jsem často slýchal zvuky, jež mne naplňovaly nepopsatelnou hrůzou - neurčitým úžasem a pocitem tíživého tajemství. Zvuky nebyly odpuzující, ale obsahovaly vibrace, které neměly nic společného s touto planetou a občas přecházely v symfonii, kterou jsem stěží mohl vnímat jako hru jednoho hráče. Erich Zann byl zajisté géniem divoké síly. Jak ubíhaly týdny, hra byla stále divočejší, zatímco starý hudebník byl stále zpustlejší a tajnůstkářštější a jeho vzezření bylo stále žalostnější. Odmítl mne přijmout v kteroukoli dobu, a kdykoliv jsme se potkali na schodech, vyhýbal se mi.

A pak jednu noc, když jsem poslouchal u dveří, jsem uslyšel, jak se ječící viola rozpíná do chaotického bábelu zvuků; toto pandemonium způsobilo, že bych býval přestal důvěřovat vlastnímu otřesenému rozumu, kdyby se zpoza zatarasených dveří neozval žalostný důkaz, že ta hrůza je skutečná - děsivý, neartikulovaný jek, jaký ze sebe dokáží vydat jen němí ve chvílích největšího strachu či úzkosti. Několikrát jsem zabušil na dveře, ale nikdo se neozval. Čekal jsem tedy v temné chodbě, chvěje se zimou a strachem, dokud jsem neuslyšel, jak se starý hudebník chabě pokouší zvednout se ze země a opírá se o židli. Domníval jsem se, že právě přišel k sobě po záchvatu mdloby, znovu jsem zaťukal a přitom jsem konejšivě zavolal své jméno. Slyšel jsem, jak se Zann potácí k oknu, zavírá okenice a okno a zatahuje závěsy, pak klopýtá ke

dveřím a váhavě je otevírá, aby mne pustil dál. Tentokrát se z mé přítomnosti radoval doopravdy, neboť jeho zkřivený obličej zazářil úlevou, když se chytil mého kabátu, jako se dítě chytá matčiny sukně.

Stařec se žalostně třásl. Přinutil mne, abych si sedl, a sám klesl do druhé židle, vedle které byla na zemi nedbale pohozena jeho viola a smyčec. Nějakou dobu seděl nečinně a jen pokyvoval hlavou, paradoxně však působil dojmem, že intenzivně, vyděšeně naslouchá. Pak se zdálo, že se upokojil, přešel k židli u stolku, napsal krátký vzkaz, podal mi ho, vrátil se a začal rychle bez přestávky psát. Na lístku mne žádal pro všechno na světě a kvůli mé vlastní zvědavosti, abych zůstal, kde jsem, než v němčině napíše podrobné vylíčení všech zázraků a hrůz, které ho sužují. Čekal jsem a tužka němého se rozběhla po papíře.

Snad o hodinu později, zatímco jsem stále čekal a starý hudebník na sebe horečně vršil popsané listy, jsem spatřil, jak sebou Zann trhl, jako by utrpěl strašlivý šok. Očividně hleděl na okno zatažené závěsem a roztřeseně naslouchal. Pak se mi snad jen zdálo, že i já něco slyším; nebyl to žádný děsivý zvuk, ale spíše úžasně nízký a nekonečně vzdálený tón, hraný zřejmě v některém ze sousedních domů nebo v nějakém sídle za mohutnou zdí, přes kterou jsem nikdy nesměl pohlédnout. Na Zanna měl zvuk strašlivý účinek, protože upustil tužku, zničehonic vstal, uchopil violu a počal drásat noc nejdivočejší hrou, jakou jsem ho kdy slyšel vyloudit smyčcem, kromě chvil, kdy jsem naslouchal za zamčenými dveřmi.

Bylo by zbytečné popisovat, jak Erich Zann té příšerné noci hrál. Bylo to strašnější než cokoliv, co jsem předtím vyslechl, protože nyní jsem mohl vidět výraz jeho tváře a

uvědomit si, že tentokrát je motivem absolutní strach. Snažil se vyvolat hluk - něco zahnat nebo přehlušit - co, to jsem si neuměl představit, ale cítil jsem, že to musí být něco hrůzného. Hra byla stále fantastičtější, delirická a hysterická, ale až do poslední chvíle si uchovala všechny kvality úžasného génia, jímž, jak jsem věděl, byl tento podivný stařec obdařen. Poznal jsem tu melodii - byl to divoký uherský tanec, oblíbený v divadlech, a v té chvíli jsem si uvědomil, že to je poprvé, co slyším Zanna hrát dílo jiného skladatele.

Ječení a kvílení té zoufalé violy bylo stále hlasitější a divočejší. Hráč byl promáčený zlověstným potem a zkroucený jako opice a stále přitom nepříčetně hleděl na zastřené okno. V jeho šílených melodiích jsem téměř viděl stínové satyry a bakchantky, bláznivě tančící a vířící v kypících propastech mračen, kouře a blesků. A pak se mi zdálo, že slyším ostřejší, klidnější tóny, které nepocházely od violy - klidnou, záměrnou, cílevědomou žertovnou melodii z dalekého Západu.

V tomto kritickém okamžiku se začala třást okenice ve vyjícím nočním větru, který se venku zvedl jakoby v odpověď na šílenou hru uvnitř. Zannova viola se nyní překonávala a vydávala zvuky, o jakých jsem si dosud myslil, že tento nástroj nikdy nemůže vyloudit. Okenice se otřásala stále silněji, rozletěla se a začala narážet do okna. Pak se sklo pod neustálými nárazy se zadrnčením vysypalo a dovnitř se vehnal mrazivý vítr, svíčky zaprskaly a listy papíru na stolku, kde začal Zann vypisovat své strašlivé tajemství, zašustily. Pohlédl jsem na Zanna a zjistil jsem, že nic nevnímá. Modré oči mu vylézaly z důlků, byly skelné a slepé, a ze zuřivé hry se stala zaslepená,

mechanická, nepochopitelná orgie, již žádné pero nedokáže vylíčit.

Náhlý poryv větru, silnější než ty předchozí, zachytil rukopis a nesl jej k oknu. Zoufale jsem pronásledoval vznášející se papíry, ale byly pryč, dříve než jsem se dostal ke zničeným okenním tabulkám. Tehdy jsem si vzpomněl na své dávné přání - podívat se z tohoto okna, z jediného okna v Rue ďAuseil, ze kterého bylo vidět na svah za zdí a město rozkládající se pod ním. Byla tma, ale světla města zářila neustále; očekával jsem, že je ve větru a dešti uvidím. Ale když jsem pohlédl ven z toho nejvyššího ze všech štítových oken a díval jsem se za prskání svíček a vytí šílené violy v nočním větru, neuviděl jsem pod sebou žádné město a žádná přátelská světla zářící ze známých ulic, ale jen černotu vesmíru bez hranic, nepředstavitelného vesmíru, žijícího pohybem a hudbou a nepřipomínajícího nic pozemského. A jak jsem tam stál a s hrůzou se díval, vítr sfoukl obě svíčky ve staré špičaté mansardě a zanechal mne v divoké, neproniknutelné tmě; přede mnou chaos a pandemonium, za mnou démonické šílenství violy vyjící nocí.

Klopýtal jsem potmě zpátky, bez pomůcek k rozsvícení světla, narazil jsem do stolu, převrhl židli a nakonec jsem tápavě našel cestu k místu, kde temnota vřískala děsivou hudbou. Zachránit sebe a Ericha Zanna jsem se mohl alespoň pokusit, ať už proti mně stály jakékoli síly. Náhle jsem měl pocit, že se o mne otřela nějaká ledová věc, a vykřikl jsem, ale můj výkřik nebylo slyšet kvůli té děsivé viole. Najednou mne ze tmy uhodil divoce se pohybující smyčec a já věděl, že už jsem blízko hráče. Hmatal jsem dopředu, dotkl se opěradla Zannovy židle a pak jsem našel

jeho rameno a zatřásl s ním, abych ho přivedl k sobě.

Neodpověděl a viola neúnavně vřískala dál. Vztáhl jsem ruku po jeho hlavě, zastavil jsem její mechanické pokyvování a zařval mu do ucha, že musíme oba prchnout před neznámými bytostmi noci. Ale on mi neodpověděl ani nezmírnil zuřivost své nevyjádřitelné hudby, zatímco po celé mansardě v temnotě a zmatku tančily podivné větrné proudy. Když jsem se dotkl jeho ucha, kdovíproč jsem se otřásl - proč, to jsem si uvědomil, když jsem se dotkl nehybného obličeje - ledového, ztuhlého, bezdechého obličeje, ze kterého zíraly marně do prázdna skelné oči. A pak jsem nějakým zázrakem našel dveře a velkou dřevěnou závoru. Divoce jsem se vrhl pryč od té věci se skelným pohledem v temnotě a od pekelného vytí té ďábelské violy, jejíž zuřivost vzrůstala, i když jsem se řítil pryč.

Skákal jsem, vznášel jsem se a letěl po těch nekonečných schodech tmavého domu, šíleně jsem vyrazil do úzké, strmé starodávné uličky se schody a domy na spadnutí, klopýtal jsem po schodech a přes kočičí hlavy do dolních ulic a k páchnoucí řece s kaňonovitými stěnami; supěl jsem přes velký temný most do širších, zdravějších ulic a bulvárů, které všichni známe; těch příšerných dojmů se dodnes nemohu zbavit. Vzpomínám si také, že nefoukal žádný vítr, svítil měsíc a světla města blikala.

Navzdory nejdůkladnějšímu zkoumání a pátrání jsem od té doby nebyl schopen Rue ďAuseil najít. Ale nijak zvlášť toho nelituji - ani hustě popsaných papírů, které se ztratily v netušených propastech a které jedině mohly objasnit hudbu Ericha Zanna.

Vyděděnec

Té noci hradní pán měl těžké sny
a jeho hostům do rána se zdálo
o rakvích, strašidlech a umrlcích...
Keats

Nešťastný je ten, jehož vzpomínky jsou naplněny pouze hrůzou a smutkem. Ubohý je ten, jenž se ohlédne a vidí hodiny strávené o samotě v obrovských ponurých komnatách se stěnami pokrytými hnědými draperiemi a řadami polic, plnými starých knih, které dohánějí k šílenství; nebo si připomene hodiny plné bázně, probdělé v šeru pod bizarními, ohromnými, jakoby vínem porostlými stromy, které tiše pokyvují pokroucenými větvemi kdesi vysoko nad hlavou. Tolik mi dali bohové mně, zmámenému, zklamanému, vyprahlému, zlomenému. A přesto jsem jaksi uspokojen a zoufale se upínám k těmto nesmazatelným vzpomínkám, když má mysl čas od času hrozí, že zabloudí k *něčemu onačejšímu*.

Nevím, kde jsem se narodil, vím jen, že hrad byl nekonečně starý a nekonečně hrůzný, plný temných průchodů a s vysokými stropy, kde oči mohly zachytit pouze pavučiny a stíny. Kameny v bortících se chodbách se leskly vlhkostí a navíc vše prostupoval prokletý zápach jakoby z navršených těl mrtvých generací. Nikdy se zde nerozednívalo, zapaloval jsem si tedy svíce a hledal úlevu v pohledu do jejich světla; venku nesvítilo slunce, protože ty hrozné stromy vysoko převyšovaly nejvyšší přístupnou věž. Pouze vrchol jedné z černých věží pronikal stromy až do nepoznaného nebe, ale věž se zčásti zřítila a nebylo

možné na ni vystoupit, snad jen krkolomně šplhat přímo po zdi vzhůru, kámen po kameni.

Určitě jsem tam žil velmi dlouho, ale nedokážu ten čas změřit. Někdo o mě musel pečovat, i když si nemohu vybavit nikoho jiného kromě sebe; jedinými živými tvory kolem byli nehluční netopýři, pavouci a krysy. Mám za to, že ať už se o mě staral kdokoli, musel být velmi, velmi starý, protože v mých prvních představách se živá bytost podobala mně, byla však znetvořená, seschlá a chátrající, stejně jako hrad. Neviděl jsem pranic bizarního v kostech a lebkách roztroušených tu a tam po kamenných kryptách hluboko mezi základy. Tyto věci mi prapodivně splývaly s všedními zážitky a považoval jsem je za daleko přirozenější než barevné obrázky živých bytostí, které jsem nacházel v mnoha tlejících knihách. Z těchto knih jsem se naučil všemu, co znám. Žádný učitel na mě nenaléhal, ani mě nevedl, a za celé ty roky mi v uších nezazněl lidský hlas - dokonce ani můj vlastní; neboť i když jsem o řeči četl, nikdy mě nenapadlo pokusit se promluvit nahlas. O svém vzhledu už jsem neuvažoval vůbec, protože v hradu nebylo jediné zrcadlo, pouze instinktivně jsem tíhnul k mladistvým postavám, jejichž kresby a malby jsem viděl v knihách. Cítil jsem se mlád, protože jsem si pamatoval tak málo.

Venku, za hnijícím vodním příkopem a pod temnými němými stromy, jsem často lehával a hodiny snil o tom, co jsem četl v knihách; toužebně jsem si představoval sebe sama uprostřed jásavého davu, v sluncem zalitém světě, daleko za nekonečným lesem. Jednou jsem se pokusil z lesa uprchnout, ale čím více jsem se vzdaloval od hradu, tím hustší byly stíny a tíže ji na mne doléhala hrůza

vznášející se ve vzduchu; o překot jsem běžel zpět ve strachu, že zabloudím v labyrintu nočního ticha.

Tak jsem za nekonečného soumraku snil a čekal, i když jsem nevěděl na co čekám. Pak, ve stinné samotě, má touha po světle vzrostla tak šíleně, že už jsem dále nedokázal setrvávat v klidu, a zdvihl jsem v prosbě sepjaté ruce k osamělé černé věži, která strměla nad stromy do nepoznaného nebe. A nakonec jsem se rozhodl zlézt tu věž, i když jsem se mohl zřítit; neboť lépe bylo zahlédnout byť jen na okamžik nebe a zahynout než dále žít, aniž bych spatřil den.

V zatuchlém šeru jsem stoupal po ošlapaných, věkovitých schodech, až jsem došel k místu, kde schody končily; očekával mě smrtelně nebezpečný výstup po malých výčnělcích, o které jsem opíral chodidla. Strašlivý a hrůzný byl ten mrtvý kamenný válec věže beze schodů, černočerný, pobořený a opuštěný, a poplašení netopýři, jejichž křídla mě bez hlesu míjela, věštili zlo. Ale tísnivější a hrozivější bylo, jak pomalý byl můj výstup; ač jsem stoupal, seč jsem stačil, temnota nad hlavou neřídla a mě prostoupil nový závan pachu jakoby všudypřítomné, prastaré prsti. Zachvěl jsem se, když jsem pomyslel, proč nemohu dosáhnout světla, a rád bych byl obrátil svůj zrak dolů, kdybych se odvážil. Zmocnil se mě pocit, že mě náhle zastihla noc, a já maně zašátral volnou rukou po okenním výklenku, kterým bych mohl vyhlédnout ven a vzhůru, a zkusil uhodnout, v jaké výšce jsem se ocitl.

A tu najednou, po nekonečné době, kdy jsem v hrůze a nevidomý šplhal vzhůru tou hlubokou a zoufalou propastí, ucítil jsem, že se hlavou dotýkám něčeho pevného, a já věděl, že to musí být střecha, nebo alespoň jakási podlaha.

Zdvihl jsem volnou ruku a ve tmě ohmatával překážku; byla kamenná, neústupná. Vystavil jsem se smrtelnému nebezpečí a vydal se okolo šachty věže, přimykaje se i k sebenepatrnější opoře, kterou nabídla slizká stěna; konečně překážka pod mou rukou ustupovala. Znovu jsem zamířil vzhůru a opřel se do desky či dveří hlavou, přičemž rukama jsem se vzpíral o zeď. Shůry nepronikalo žádné světlo, a jak jsem zdvíhal ruce, poznával jsem, že má cesta pro tuto chvíli ještě není u konce; neboť deska byla padacími dveřmi v otvoru, který mě uvedl do jakési kamenné síně, širší, nežli byla věž dole. Nepochybně jsem se ocitl v jakési vznosné a prostorné komnatě. Opatrně jsem se protáhl nahoru, snaže se zabránit padacím dveřím, aby zapadly zpět, ale to se mi nepodařilo. Sotva jsem vyčerpán spočinul na kamenné podlaze, uslyšel jsem hrozivou ozvěnu jejich pádu, ale doufal jsem, že bude-li to nutné, dokážu je nadzdvihnout.

Věřil jsem, že jsem nyní úžasně vysoko, vysoko nad proklatým větvovím lesa; ztěžka jsem povstal ze země a tápavě se vydal k oknům, odkud bych snad zahlédl poprvé nebe, a měsíc a hvězdy, o kterých jsem čítal. Ale byl jsem zklamán, protože jediné, co jsem našel, byly ohromné mramorové bloky, na nichž byly uloženy ohavné podlouhlé bedny podivné velikosti. Zvažoval jsem a uvažoval, jakápak asi starobylá tajemství mohou prodlévat v této vysoko položené komnatě, po věky oddělené od hradu pod ní. Pak nečekaně mé ruce nahmataly výklenek s hrubě tesaným portálem. Bylo zamčeno, ale ohromný nápor síly, kterým jsem překonal dosud všechny překážky, mi pomohl portál odtlačit. Cítil jsem, jak se mě zmocňuje vzrušení, jaké jsem dosud nepoznal; neboť několik kamenných

schodů, stoupajících ode dveří, bylo zalito světlem poklidně proudícím skrz ozdobnou železnou mříž; byl to měsíc, který jsem zatím nikdy neviděl, krom ve snu a v neurčitých vidinách, které jsem se neodvažoval nazvat vzpomínkami.

Nyní jsem uvěřil, že jsem dosáhl nejvyššího vrcholku věže, a rozběhl se po schodech vzhůru; ale měsíc se náhle zahalil mrakem a já, v nastalé temnotě klopýtnuv, dál už tolik nespěchal. Stále byla tma, když jsem se dotkl mříže - zkusil jsem ji opatrně a zjistil jsem, že je odemčena, ale neotevřel jsem ji ve strachu, že se zřítím z té úžasné výšky, do které jsem se vyšplhal. Měsíc vyšel.

Bylo to nejďábelštější ze všech překvapení; to, co jsem spatřil, bylo nevýslovně neočekávané a bizarně neuvěřitelné. Nic, co jsem do té doby poznal, se nedalo přirovnat k tomu, co jsem viděl; ten pohled byl fantastický. Byl stejně jednoduchý jako omračující: namísto závratné vyhlídky na koruny stromů tyčící se hluboko dole neprostíralo se za mříží všude okolo nic menšího než *pevná zem*, pokrytá a zrůzněná mramorovými deskami a sloupy a stíněná starobylým kamenným kostelem, jehož štíhlá věž zářila v měsíčním světle jako přelud.

Napůl bez sebe jsem otevřel mříž a vpotácel se na cestičku sypanou bílým štěrkem, která se rozbíhala dvěma směry. Má mysl, omráčená a zmatená, jak jen může být, stále si zachovávala šílenou touhu po světle; dokonce ani tento úžasný div mě nedokázal na mé cestě zadržet. Nevěděl jsem a ani se o to nestaral, zda svůj zážitek mám přičíst na vrub nepříčetnosti, snům či kouzlům: nemohl jsem prostě odvrátit zrak od třpytu a jasu kolem. Nevěděl jsem, kdo nebo co jsem, nebo co může znamenat mé okolí;

jak jsem klopýtal dál a dál, vkrádala se mi do vědomí jakási zasutá hrůzná vzpomínka, která mé další kroky neponechávala náhodě. Prošel jsem klenutou chodbou pryč z té končiny plné desek a sloupů a zamířil ven do volné krajiny; mé kroky sledovaly dobře viditelnou stezku, ale ta se často podivně ztrácela a já šlapal loukami, kde jen občas rozpadlé zbytky dláždění prozrazovaly, že tudy vedla prastará zapomenutá cesta. Přeplaval jsem prudkou řeku, kde zhroucené, mechem obrostlé zdivo prozrazovalo dávno zmizelý most.

Dvě hodiny jistě uplynuly, než jsem dospěl ke svému zřejmému cíli. Úctyhodný hrad obrostlý břečtanem uprostřed hustě zalesněného parku mi byl k zešílení důvěrně znám, i když mě podivně mátl. Viděl jsem zaplněný vodní příkop, a některé známé věže byly zbořeny; naproti tomu zde byla vystavěna nová křídla, která mýlila pozorovatele. Ale s největším zájmem a potěšením jsem patřil na otevřená okna - skvěle planoucí světlem a dávající průchod hluku nevázaného veselí. Přistoupiv k jednomu z nich, nahlédl jsem dovnitř a opravdu uviděl výstředně oděnou společnost, vesele se bavící a čile rozprávějící. Dříve jsem, pokud vím, lidskou řeč neslyšel, tudíž jsem jen neurčitě uhadoval, o čem se mluví. Některé tváře jako by vyvolávaly nesmírně vzdálené vzpomínky, jiné mi byly zcela cizí.

Vkročil jsem nízkým oknem do zářivě osvětleného pokoje, opouštěje tak svou ojedinělou chvíli naděje a kráčeje vstříc nejbolestnější křeči zklamání a poznání. Hrozivý okamžik se kvapem blížil, a sotva jsem vstoupil, započalo jedno z nejděsivějších představení, jaké bych si byl dokázal představit. Minul jsem parapet, když tu na

celou společnost padl náhlý a nečekaný strach děsivých rozměrů, který znetvořil každý obličej a vyrval strašný skřek téměř každému hrdlu. Nastal všeobecný útěk a v panice a lomozu mnozí klesli v mdlobách, vlečeni pryč svými rozumu zbavenými společníky. Mnozí si rukama zakrývali oči a slepí a nemotorní vyráželi na úprk, převracejíce nábytek a vrážejíce do zdí, než se jim konečně podařilo najít některé z mnoha dveří.

Při tom křiku stydla krev, a jak jsem stál v ozářené komnatě sám a zmámený, naslouchaje jeho utichajícím ozvěnám, zachvěl jsem se při pomyšlení, co asi neviděno se skrývá blízko mě. Na prvý pohled pokoj vypadal pustě, ale jakmile jsem se pohnul k jednomu z výklenků, připadalo mi, že tam někdo je - jakoby náznak pohybu za dveřmi se zlatou zárubní, které vedly do podobného pokoje, jako byl tento. Jak jsem se k výklenku přibližoval, uvědomoval jsem si cizí přítomnost stále jasněji; a pak - s prvým a zároveň posledním svým výkřikem, jenž byl spíše příšerným zavytím, téměř stejně hnusným jako jeho příčina - jsem jasně spatřil nepředstavitelnou a nepopsatelnou nestvůru, o jaké je lépe nemluvit, a která svým prostým zjevením proměnila veselou společnost ve stádo prchajících šílenců.

Nedokáži ani naznačit, jak nestvůra vypadala, neboť se v ní spojovalo všechno nečisté, zlé, nevítané, nepřirozené a odporné. Ďábelský přízrak rozkladu, staroby a zpustlosti; shnilá, mokvající mátoha ohavného zjevu, odporný výjev toho, co by milosrdná země měla vždy skrývat. Bůh ví, že to nepatřilo na tuto zemi - nebo alespoň teď to na zemi nepatří - a ke své hrůze jsem spatřil vyhublé a kostnaté rysy potměšilé, odpudivé napodobeniny člověka; a jeho

plesnivý, rozpadající se šat, jehož druh se nedal rozeznat, mnou otřásl ještě víc.

Byl jsem téměř neschopen pohybu, ale přece jen jsem učinil chabý náznak pokusu o útěk; váhavé klopýtnutí však nedokázalo přemoci kouzlo, kterým mě zajala ta bezejmenná, bezhlasá příšera. Mé oči, očarované skelnými zřítelnicemi, které do mých nenávistně nahlížely, se odmítaly zavřít; přesto se milosrdně zakalily a hrůzný obraz viděly po prvním úleku jen nezřetelně. Pokoušel jsem se zdvihnout ruku a zakrýt si zrak, mé nervy však byly natolik otřeseny, že ruka nedokázala zcela uposlechnout mé vůle. Ten nepatrný pohyb ale stačil narušit mou rovnováhu; abych neupadl, vrávoral jsem o několik kroků vpřed. S hrůzou jsem si najednou uvědomil, jak blízko netvora jsem se ocitl, až se mi zdálo, že slyším jeho ohavný, chrčivý dech. Na pokraji šílenství jsem přece jen dokázal vztáhnout ruku, abych zadržel smrduté strašidlo, které mě vehnalo do úzkých; když tu v mžiku nesmírného děsu, ďábelskou léčkou, *mé prsty se dotkly shnilé napřažené tlapy netvora pod zlatým obloukem.*

Nekřičel jsem, ale všichni krutí ghúlové, kteří se prohánělí v nočním větru, vykřikli namísto mě ve stejné vteřině, kdy se v mé mysli utrhla divoká lavina vzpomínky, která zahltila duši. V té vteřině jsem věděl všechno, co kdy bylo; vzpomněl jsem si na to, co předcházelo hrůzyplnému hradu a stromům, a poznal jsem přestavěné sídlo, v němž jsem se nyní ocitl; nejhůře jsem si uvědomoval nelidský a hnusný zjev, jenž stál posměšně přede mnou, když jsem odtáhl své potřísněné prsty od jeho.

Ale ve vesmíru najdeme balzám stejně jako hořkost, a tím balzámem je zapomnění. V okamžiku vrcholné hrůzy

jsem zapomněl, co mě vyděsilo, a výtrysk temné vzpomínky zmizel ve zmatku představ. Jako ve snu jsem utekl z toho zlého a proklatého hradu, rychle a tiše jsem běžel světlem měsíce. Vrátil jsem se na mramorový hřbitov a sestoupil po schodech, ale kamenné padací dveře se pod mýma rukama nepohnuly; nelitoval jsem, neboť jsem starý hrad a stromy nenáviděl. Nyní se proháním nočním větrem spolu s posměvačnými a přátelskými ghúly a ve dne si pak hrajeme v katakombách Nephren-Ka v zavaleném neznámém údolí Hadoth u Nilu. Vím, že světlo není pro mne, kromě světla měsíce nad skalními hroby Nebu; ani veselí nezakouším, krom bezejmenných svátků Nitokris pod Velkou pyramidou; v nově získané svobodě a volnosti je téměř příjemná hořkost poznání, že patřím jinam.

Neboť i když mi zapomnění dalo klid, vždy si budu pamatovat, že jsem vyděděnec; cizinec v tomto století a cizinec mezi těmi, kdo se dosud nazývají lidmi. To vím od chvíle, kdy jsem vztáhl prsty k nestvůře ve zlatém rámu; kdy jsem vztáhl prsty a dotkl se *chladivého, pevného povrchu lesklého zrcadla.*

V kryptě

Podle mého soudu není nic absurdnějšího než skutečnost, že se už tradičně spojují dohromady věci nehezké a užitečné, což je typické pro psychiku prostých lidí. Chtěl bych říci pár slov o venkovském prostředí Nové Anglie, o obhroublém a fušérském vesnickém hrobníkovi a nešťastné příhodě v hrobce, kterou si způsobil vlastní nedbalostí; po žádném průměrném čtenáři však nemohu chtít, aby si myslel, že půjde o něco více než veselou, byť poněkud bizarní komedii. Bůh mi buď přesto svědkem, že suchopárná povídka, kterou si nyní - po smrti George Birche - dovolím vyprávět, obsahuje něco, vedle čeho i některá naše nejzlověstnější neštěstí blednou.

Birch se nervově zhroutil a změnil zaměstnání v roce 1881, avšak nikdy, pokud se tomu mohl vyhnout, o své příhodě nehovořil. Nemluvil o ní ani jeho starý lékař, doktor Davis, který zemřel již před mnoha lety. Všeobecně se soudilo, že Birchova choroba a šok byly katastrofální následky nešťastného nedopatření, když se zabouchl na devět hodin do sběrné hrobky hřbitova v Peck Valley a ven se musel dostávat jen pomocí primitivních mechanických nástrojů. Přestože tohle všechno byla nepochybně pravda, v pozadí se skrývalo ještě něco jiného a mnohem temnějšího, jak mi onen muž v opileckém třeštění na konci svého života často šeptával. Svěřil se mi, protože jsem byl jeho lékař a protože zřejmě cítil potřebu svěřit se po Davisové smrti ještě někomu jinému. Byl starý mládenec a neměl vůbec žádné příbuzné.

Před rokem 1881 pracoval Birch jako vesnický hrobník v Peck Valley a jevil se jako velmi otrlé a primitivní

individuum, jak už taková individua bývají. Slyšel jsem, že mu byly připisovány věci, kterým by dnes už sotva kdo věřil, rozhodně ne ve městě. I lidem v samotném Peck Valley by naskočila husí kůže, kdyby znali pochybné mravní zásady svého pohřebního mistra, pokud šlo třeba o to, zda si přivlastnit nebožtíkovy sváteční šaty "do rakve", které pod víkem stejně nebylo vidět, či míru důstojnosti, kterou zachovával při upravování a ukládání nikým neviděných údů zesnulých obyvatel do rakví, jež neměly vždycky ty nejsprávnější rozměry. Birch byl zcela jistě nezodpovědný, lhostejný a po odborné stránce neschopný člověk, přesto však si dodnes myslím, že nebyl zlý. Byl pouze omezený a hrubý - nepřemýšlel, bylo mu všechno jedno a rád si přihnul, jak dokazuje ona nehoda, které se mohl lehce vyhnout, a navíc mu chyběla ona špetka soudnosti, která udržuje průměrného vesničana v určitých mezích slušnosti.

Těžko se mohu rozhodnout, kde bych mel Birchův příběh začít, protože nejsem zkušený vypravěč. Zřejmě bude nejlepší vrátit se do chladného prosince roku 1880, kdy zmrzla půda a všichni hrobníci shledali, že do jara už žádné další hroby nevykopou. Vesnice byla naštěstí malá a úmrtnost nízká, takže všechny Birchovy mrtvé ovečky našly dočasné útočiště v jedné osamělé staré sběrné hrobce. Hrobník v tomto psím počasí dvojnásob otupěl a vypadalo to, že v lhostejnosti předčí dokonce i sám sebe. Nikdy předtím nestloukal chatrnější a ošklivější rakve, ani nebral víc na lehkou váhu zrezivělý zámek na dveřích hrobky, které otvíral a zabouchával s lehkovážnou bezstarostností.

Konečně přišlo jarní tání a hroby byly po úmorné dřině připraveny pro devět mlčenlivých plodů ponurého sadaře,

jež čekaly v hrobce. Birch, přestože se děsil obtíží spojených s přemísťováním a pohřbíváním, začal s převozem jednoho nepříjemného dubnového rána, ale před polednem toho nechal, neboť se spustil prudký liják, který zřejmě popuzoval jeho koně. Na místo trvalého odpočinku uložil pouze jediné tělo. Byl to Darius Peck, devadesátník, jehož hrob nebyl daleko od sběrné hrobky. Birch se rozhodl, že příštího dne začne s maličkým stařík em Matthewem Fennerem, který měl hrob rovněž nedaleko; ve skutečnosti své rozhodnutí o tři dny odložil a k práci se dostal až patnáctého, na Velký pátek. Nebyl pověrčivý, proto nedbal toho, že je svátek, avšak napříště odmítal dělat v osudný pátý den týdne cokoli důležitého. Události toho večera George Birche nepochybně velice změnily.

V pátek patnáctého dubna odpoledne se tedy Birch vydal s koněm a povozem k hrobce, aby převezl tělo Matthewa Fennera. Nebyl úplně střízlivý, jak posléze připustil, i když tehdy ještě tolik neholdoval nemírnému pití, s jehož pomocí se později snažil na jisté věci zapomenout. Neměl v hlavě moc, ale přesto dost na to, aby dráždil svého citlivého koně; když s ním nahoře u hrobky vztekle zastavil, kůň zaržál, zahrabal kopyty a pohodil hřívou podobně jako o pár dní dříve, kdy ho podle všeho rozrušil déšť. Bylo jasno, ale zvedl se silný vítr. Birch odemkl železné dveře, vstoupil do krypty vykopané ve svahu a byl rád, že se má kam schovat. Nikdo jiný by patrně pobyt ve vlhké a zapáchající místnosti s osmi bez ladu a skladu pohozenými rakvemi nesnesl, ale Birch si toho tenkrát příliš nevšímal a soustředil se pouze na to, aby uložil správnou rakev do správného hrobu. Pořád ještě nezapomněl, jaké vyvolal pozdvižení, když příbuzní Hany

Bixbyové chtěli převézt její tělo na hřbitov ve městě, kam se přestěhovali, a našli pod jejím náhrobkem rakev soudce Capwella.

V hrobce bylo šero, ale Birch měl dobrý zrak, a tak se nespletl a nevybral omylem rakev Asapha Sawyera, přestože byla skoro stejná. Tuhletu rakev vyrobil ve skutečnosti pro Matthewa Fennera, ale nakonec ji v návalu nepochopitelné sentimentality vyvolaném vzpomínkou, jak laskavě a velkoryse se k němu stařeček zachoval, když se před pěti lety dostal na mizinu, odložil stranou; zdála se mu příliš humpolácká a fušérská. Starému Mattovi dal to nejlepší, co byl schopen vyrobit, ale natolik byl šetrný, že odloženou rakev schoval a použil ji, když zemřel Asaph Sawyer, jehož sklátila zhoubná zimnice. Sawyer nebyl dvakrát příjemný člověk a o jeho téměř nelidské mstivosti a o tom, jak si pamatoval všechna skutečná či domnělá příkoří, kolovalo mnoho historek. Birch tehdy neměl vůbec výčitky svědomí, že tu fušérsky sbitou rakev přidělil jemu; nyní ji při hledání Fennerovy rakve odstrčil stranou.

V okamžiku, kdy rakev starého Matta našel, zabouchly se větrem dveře a Birch se ocitl v ještě větším šeru než dříve. Úzkým světlíkem nad dveřmi procházely pouze slaboučké paprsky a větracím komínkem nahoře vůbec žádné, a tak Birchovi nezbylo než se s klením tápavě šourat mezi dlouhými rakvemi směrem k západce na dveřích. V ponurém přítmí zalomcoval zrezivělými držadly a zatlačil do železných plátů; nechápal, proč ta masivní vrata kladou najednou takový odpor. V pološeru, které ho obklopovalo, si postupně uvědomil, jak na tom je, a hlasitě vykřikl, jako by jeho kůň venku mohl udělat víc než zaržát neúčastnou odpověď. Neboť po dlouhou dobu zanedbávaná západka

byla nepochybně zlomená a nepořádný hrobník, oběť svého vlastního opominutí, byl v hrobce uvězněn.

Muselo se to stát asi v půl čtvrté odpoledne. Birch byl chladnokrevný a praktický člověk, proto nekřičel dlouho. Místo toho se pokusil nahmatat kolem sebe nějaké nářadí, jež předtím viděl v koutě hrobky. Těžko říci, zda na něho hrůza a zvláštnost jeho postavení vůbec zapůsobily, ale stačil holý fakt, že je uvězněn tak daleko od míst, kudy chodívají lidé, aby byl důkladně popuzen. S prací nebyl ani zdaleka hotov, a pokud se sem náhodou někdo nezatoulá, bude zde snad muset zůstat celou noc či ještě déle. Birch se brzy dostal k hromadě nářadí, vybral si kladivo a dláto a vrátil se přes rakve ke dveřím. Vzduch začínal být krajně odporný, ale této maličkosti nevěnoval Birch pozornost, neboť měl spoustu práce - napůl po hmatu - s těžkou a rezavou západkou. Dal by nevímco za lucernu či kousek svíčky; neměl však ani jedno ani druhé, a tak se téměř poslepu lopotil, jak se dalo.

Když si uvědomil, že se mu západku v žádném případě nepodaří uvolnit, alespoň ne tak ubohým náčiním a v takové tmě, rychle se rozhlédl kolem sebe, jak jinak by se mohl dostat ven. Krypta byla vykopána do stráně, takže úzký větrací komín nahoře procházel několika stopami hlíny; tento směr proto vůbec nepřipadal v úvahu. Avšak vysoký štěrbinovitý světlík v cihlovém průčelí nad dveřmi by se při troše pilnosti možná podařilo rozšířit, proto na něm Birch dlouze spočinul pohledem a začal si lámat hlavu, jak se k němu dostat. V hrobce nebylo nic, co by se podobalo žebříku, a z výklenků pro rakve po stranách a vzadu, které se Birch zřídkakdy obtěžoval použít, se nedalo do prostoru nad dveřmi dostat. Jako potenciální schody by

však bylo možno použít rakve, a když si to Birch uvědomil, začal přemýšlet, jak je co nejlépe poskládat. Počítal, že tři rakve na sobě by mohly k dosažení světlíku stačit, ale čtyři by byly lepší. Rakve byly skoro stejné, daly se skládat na sebe jako kostky, a tak Birch začal vymýšlet, jak pomocí oněch osmi rakví postavit co nejstabilnější lešení o výšce čtyř kusů, na něž by se dalo vylézt. Při těchto úvahách zalitoval, že jednotlivé schody jeho zamýšleného schodiště nejsou vyrobeny solidněji. A těžko lze pochybovat o tom, že by si byl v duchu přál, aby byly prázdné.

Nakonec se rozhodl položit tři rakve rovnoběžně se zdí jako základnu, na ně dát dvě vrstvy po dvou vedle sebe a na ně jednu rakev jako horní plošinu. Na takovou konstrukci by se dalo vylézt co nejšikovněji a měla by dostatečnou výšku. Ještě lepší by však bylo, kdyby použil jako základny pouze dvou rakví a jednu si nechal, aby ji mohl položit úplně nahoru v případě, že by při vlastním prolézání ven potřeboval být ještě výše. A tak se vězeň v šeru lopotil, bez dlouhých ceremonií zvedal neúčastné tělesné pozůstatky a jeho miniaturní babylónská věžička vrstvu po vrstvě rostla. Některé rakve začaly při přesouvaní praskat a Birch měl v úmyslu nechat si jako poslední solidně stavěnou rakev maličkého Matthewa Fennera, aby se mohl postavit na co nejspolehlivější povrch. Při hledání správné rakve se v pološeru spoléhal většinou na svůj hmat a narazil na ni ve skutečnosti téměř náhodou; dostala se mu pod ruku jakoby něčí záhadnou vůlí, když ji předtím nevědomky položil vedle jiné rakve ve třetí vrstvě.

Konečně byla věž dokončena a Birch si udělal přestávku, aby si jeho bolavé paže mohly odpočinout, posadil se na první schod své příšerné stavby a pak opatrně

vylezl i s náčiním nahoru; byl nyní na úrovni úzkého světlíku. Okraj otvoru byl ze samých cihel a vypadalo to, že by jich zakrátko mohl odsekat tolik, aby se otvorem protáhl. Když se začaly ozývat údery kladiva, kůň venku zařehtal tónem, který mohl být právě tak povzbudivý jako výsměšný. V obou případech to dobře vystihovalo situaci, neboť neočekávaná soudržnost cihlové stěny, která vypadala, že snadno povolí, byla bezpochyby sardonickým komentářem pomíjejícnosti pozemských nadějí a problémem, jehož řešení vyžadovalo veškeré úsilí.

Setmělo se a Birch se lopotil dál. Pracoval nyní převážně po hmatu, protože měsíc se schoval za mraky. Přestože práce pokračovala pomalu, pohled na otvor, který se nahoře i dole neustále rozšiřoval, ho povzbuzoval. Byl si jist, že do půlnoci bude venku; a jak bylo pro něj typické, nepřipustil si přitom žádné strašidelné asociace. Nerušen tísnivými úvahami o noční hodině, místě a společnosti pod sebou, s filozofickým klidem odsekával cihlovou zeď tvrdou jako kámen. Zaklel, když ho některý úlomek zasáhl do obličeje, a zasmál se, když některý zasáhl stále neklidnějšího koně, jenž hrabal kopyty poblíž cypřiše. Časem se otvor zvětšil natolik, že se jím Birch občas odvážně pokusil protáhnout; jak se přesouval sem a tam, rakve pod ním se kymácely a vrzaly. Uvědomil si, že nebude muset zvyšovat úroveň stavby pomocí další rakve, neboť otvor byl přesně tak vysoko, aby se dal použít, jakmile bude dostatečně velký.

Byla už přinejmenším půlnoc, když se Birch rozhodl, že zkusí světlíkem prolézt. Unavený a zpocený - přestože často odpočíval - slezl na podlahu a na chvíli se posadil na

spodní rakev; chtěl nabrat síly k tomu, aby se konečně protáhl ven a seskočil na zem. Hladový kůň neustále a téměř zlověstně ržál a Birch měl mlhavé přání, aby přestal. Kupodivu ani neměl radost, že se už brzy dostane ven, a skoro se té námahy děsil, neboť byl typický pohodlný tlouštík kolem čtyřicítky. Když znovu začal šplhat na vrzající rakve, uvědomoval si svou váhu velice naléhavě; zvláště když vylezl až nahoru a uslyšel onen nervy drásající praskot, naznačující, že se něco dřevěného bortí. Zřejmě se při výběru nejpevnější rakve pro horní plošinu zmýlil, neboť jakmile znovu vytáhl své tělo nahoru, prohnilé víko rakve povolilo a Birch se propadl asi půl metru dolů do něčeho, co si ani on sám neodvážil představit. Kůň, čekající venku, pološílený oním zvukem či puchem, který se vyvalil z hrobky, vyrazil ze sebe jek mnohem zoufalejší než zaržání a bezhlavě se vyřítil do noci; povoz bláznivě rachotil za ním.

Birch byl za této příšerné situace příliš nízko, aby se rozšířeným světlíkem snadno vydrápal ven, ale sebral všechny síly k rozhodujícímu pokusu. Křečovitě se chytil okraje otvoru a pokusil se vzepřít na rukou, když v tom ucítil, že ho něco podivně brzdí a zcela nepochybně stahuje za oba kotníky dolů. V následujícím okamžiku pocítil oné noci poprvé strach, neboť ať zápasil, jak chtěl, nedařilo se mu vyprostit nohy z neznámého sevření, jež ho drželo v neoblomném zajetí. Lýtky mu projela strašlivá bolest, jako by ho někdo brutálně zranil; vír hrůzy v jeho mysli se mísil s neutuchajícím materialismem, podle něhož vše způsobily třísky, viklající se hřebíky či něco dalšího, co patří k rozbité dřevěné bedně. Možná, že vykřikl. Rozhodně však zoufale a bezděčně kopal nohama a snažil se je vykroutit,

zatímco jeho vědomí bylo díky poloviční mdlobě téměř zatemněno.

Instinktivně se protáhl světlíkem, a když s žuchnutím dopadl na vlhkou zem, začal se plazit pryč. Zjistil, že nemůže chodit, a měsíc, který náhle vyplul na oblohu, se zajisté stal svědkem úděsného výjevu, jak Birch táhne své krvácející kotníky ke hřbitovnímu domku, zarývaje v bezhlavém spěchu prsty do černé hlíny, a jeho tělo reaguje k zešílení pomalu, jako když člověka pronásleduje noční můra. Přitom ho zcela jistě nikdo nepronásledoval. Když totiž správce domku Armington odpověděl na jeho sotva znatelné zaškrábání na dveře, byl Birch naživu a úplně sám.

Armington mu pomohl do prázdné postele a poslal svého synka Edwina pro doktora Davise. Postižený muž byl při plném vědomí, ale neříkal nic souvislého, pouze mumlal útržky vět jako "Au, moje kotníky!", "Pusťte mě!" či "... zavřený v hrobce." Pak přišel doktor s lékařským kufříkem, rázně mu položil několik otázek, sundal mu svrchní oděv, boty a ponožky. Zdálo se, že rány - neboť Birch měl oba kotníky kolem Achillovy šlachy strašlivě rozdrásány - starého doktora vyvedly z míry, ba až vyděsily. Vyptával se mnohem nervózněji, než je u lékaře běžné, a když znetvořené údy ošetřoval a obvazoval, třásly se mu ruce, jako by si přál dostat rány co nejrychleji z očí.

Z pohledu objektivního lékaře byl Davisův nejasný a hrůzu nahánějící křížový výslech opravdu velice podivný: doktor se snažil vytáhnout ze slábnoucího hrobníka i ten nejmenší detail jeho hrůzného zážitku. Především chtěl vědět, zda si Birch byl jistý - absolutně jistý - totožností vrchní rakve na hromadě, jakým způsobem ji vybral, jak

mohl mít ve tmě jistotu, že je to Fennerova rakev, a podle čeho ji odlišil od hůře vyrobené, ale jinak stejné rakve ničemného Asapha Sawyera. Cožpak by se pevná Fennerova rakev mohla tak snadno probořit? Davis, starý ostřílený vesnický lékař, byl samozřejmě přítomen na pohřbech obou dvou, jelikož Fennera i Sawyera ošetřoval i na jejich smrtelné posteli. Při Sawyerově pohřbu mu dokonce nešlo do hlavy, jak je možné, že se pomstychtivý farmář vejde do rakve, která byla téměř stejně velká jako rakev drobného Fennera.

Doktor Davis setrval u Birche celé dvě hodiny a naléhavě ho žádal, aby za všech okolností trval na tom, že zranění bylo způsobena výhradně uvolněnými hřebíky a rozštípaným dřevem. Čemu jinému - dodal ještě - by se koneckonců dalo uvěřit a co jiného by šlo dokázat? dodal. Bylo by vůbec dobré mluvit o tom co nejméně a rány by neměl ošetřovat žádný jiný lékař. Birch této rady dbal po celý zbytek života, dokud svůj příběh nevyprávěl mně, a když jsem spatřil ty jizvy - byly už staré a vybledlé - dal jsem mu za pravdu, že to bylo rozumné. Zůstal navždy chromý, protože hlavní šlachy měl zpřetrhané, ale nejvíc zmrzačena byla podle mého názoru jeho duše. Myšlenkové pochody, kdysi tak klidné a logické, zůstaly nesmazatelně poznamenány a bylo žalostné pozorovat jeho reakce na určité náhodné zmínky jako "pátek", "hrobka", "rakev" i na slova méně zřejmé konotace. Jeho vyděšený kůň se vrátil domů, zatímco jeho vyděšený rozum už nikdy ne zcela. Birch změnil zaměstnání, ale v mozku mu už navždy cosi hlodalo. Snad to byl pouhý strach, ale možná i strach smíšený s jakýmisi prapodivnými opožděnými výčitkami svědomí kvůli surovostem, jichž se dopustil v minulosti.

Tím, že pil, samozřejmě pouze jitřil bolest, kterou se snažil zmírnit.

Když oné noci doktor Davis od Birche odešel, vzal si lucernu a zamířil ke staré sběrné hrobce. Měsíc osvětloval jednotlivé úlomky cihel a poničenou fasádu; západka na vratech pod dotekem zvenčí snadno povolila. Zocelen dávnými zážitky z piteven vstoupil doktor dovnitř a rozhlédl se, potlačuje celkovou nevolnost vyvolávanou vším, co bylo v dohledu a co ucítil. Hlasitě vykřikl a o chvilku později vyjekl ještě děsivěji. Pak pádil zpět do domku a porušil všechna pravidla lékařského povolání, neboť vyburcoval svého pacienta, třásl jím a šeptem na něj chrlil slova, při nichž běhal mráz po zádech a která leptala Birchovy zmatené uši jako syčící vitriol.

"Byla to Asaphova rakev, Birchi, přesně jak jsem si myslel! Pamatuji se na jeho zuby, v horní čelisti mu přední chyběly - nikdy proboha živého nikomu tyhle rány neukazuj! Tělo bylo už zcela v rozkladu, ale takovou pomstychtivost v obličeji - či co z něj zbylo - jsem jakživ neviděl... Víš, jak byl posedlý, když šlo o pomstu - jak zruinoval starého Raymonda třicet let po jejich sporu o hraniční čáru a jak loni v srpnu zašlápl štěně, které po něm chňaplo... Byl to vtělený ďábel, Birchi, a jsem přesvědčen, že jeho zběsilá zásada oko za oko byla schopna zvítězit i nad časem a smrtí! Bože můj, ta jeho zuřivost - nechtěl bych se stát její obětí!

Birchi, proč jsi to udělal? Byl to lump a já ti nevyčítám, že jsi ho chtěl dát do vyřazené rakve, ale vždycky jsi zacházel moc daleko! Něco jsi na tom mohl uškudlit, ale sám nejlíp víš, jak byl starý Fenner malý.

Co budu živ, nikdy na ten pohled nezapomenu. Kopal

jsi kolem sebe zběsile, protože Asaphova rakev ležela až na podlaze. Měl proraženou lebku a všechno ostatní se válelo kolem. Už jsem v životě viděl ledacos, ale tohle bylo i na mne příliš. Oko za oko! Panebože, Birchi, ty jsi dostal, co sis zasloužil! Z té lebky se mi zvedl žaludek, ale bylo tam ještě něco mnohem horšího - *ty nohy, čistě useknuté v kotnících, aby se vešly do odložené rakve po Matlu Fennerovi!"*

Šepot v temnotách

Mějte stále na paměti, že jsem konec konců nic doopravdy strašného neviděl. Avšak tvrdit, že mé dohady jsou jen důsledkem otřesených nervů, které - když poslední kapka přelila pohár - byly příčinou mého překotného útěku uprostřed noci ve vypůjčeném voze z osamělé Akeleyho farmy divokými oblými kopci Vermontu, to znamená ignorovat nejjasnější fakta a události, které jsem prožil. Bez ohledu na otřesné skutečnosti, kterých jsem byl svědkem a které na mně nepochybně zanechaly hluboký dojem, nemohu dokázat ani teď, zda mé nejtemnější dohady byly správné nebo ne. Neboť koneckonců, Akeleyho zmizení samo o sobě nic neznamená. Lidé v jeho domě nenašli nic neobvyklého kromě stop po výstřelech, a to jak uvnitř, tak venku. Vypadalo to, jako by si náhodou vyšel na procházku do kopců a nevrátil se zpět. Nebylo zde ani známky po cizí přítomnosti, v pracovně ani stopa po uskladněných válcích a přístrojích. Skutečnost, že se k smrti bál stísněných zelených kopců s nekonečně šumícími potoky, kde se narodil a vyrostl, také nic neznamená, protože podobnými strachy trpí tisíce obětí. Navíc jeho zvláštní jednání a způsob uvažování v poslední době se mohou přičítat jisté povahové výstřednosti.

Celá záležitost začala, alespoň pokud mě se týká, nebývalými záplavami ve Vermontu 3. listopadu 1927. Tehdy, stejně jako dnes, jsem přednášel literaturu na Miskatonické univerzitě v Arkhamu ve státě Massachusetts a zároveň jsem nadšeně amatérsky studoval národopis Nové Anglie. Krátce po povodni se v novinách objevily mezi zprávami o utrpení, strádání a organizované pomoci

podivné historky o neznámých předmětech, které pluly ve vlnách vzdutých řek; mnozí z mých přátel se pustili do zvědavých diskusí a naléhali na mě, abych i já projevil svůj názor. Cítil jsem se polichocen, že má studia etnografie jsou brána tak vážně, a dělal jsem, co jsem mohl, abych zmírnil divoké, neurčité povídačky, které zjevně vycházely ze starých venkovských pověr. Pobavilo mě, když jsem zjistil, že několik vzdělaných osob tvrdí, že pověsti mohou mít sice tajemné a překroucené, ale v zásadě pravdivé jádro.

Zvěsti, které upoutaly mou pozornost, ke mně přicházely většinou prostřednictvím novinových výstřižků; pouze jeden divoký příběh jsem zaslechl v ústním podání, dozvěděl se ho můj přítel v dopise od matky, která bydlela v Hardwicku ve Vermontu. Ve všech případech se jednalo v podstatě o totéž, ačkoli se zdálo, že k událostem dochází ve třech oddělených oblastech - jedna se nacházela okolo řeky Winooski poblíž Montpelieru, další oblast přiléhala k West River ve windhamském okrese za Newfane a třetí měla střed okolo Passumpsicu v kaledonském okrese nad Lyndonville. Samozřejmě že mnohé z tajemných zpráv se zmiňovaly ještě o dalších oblastech, ale při bližším pohledu se zdálo, že rozhodující význam mají tyto tři. Tamní vesničané hlásili, že v kypících vodách, jež přitékaly z pustých kopců, viděli jeden nebo více podivných předmětů, které nahánějí strach, a měli sklon dávat je do souvislosti s primitivními, napůl zapomenutými a šeptanými legendami, které při té příležitosti staří lidé probudili k životu.

Vesničané vyprávěli, že spatřili organické útvary, které se nepodobaly ničemu, co kdy dřív viděli. V té tragické době řeky přirozeně spláchly mnoho lidských těl; ale ti,

kdo podivné útvary popisovali, si byli jisti, že se nejednalo o lidi, podobnost spočívala jen ve velikosti a částečně i tvaru. Nemohlo to být, říkali svědkové, ani žádné zvíře, které ve Vermontu žije. Ty bytosti byly narůžovělé, asi pět stop dlouhé; korovitá těla nesla pár velkých hřbetních ploutví nebo blanitých křídel a několik souborů článkovaných končetin a tam, kde obyčejně bývá hlava, se nacházel zvláštní elipsoidu podobný útvar, pokrytý množstvím kratičkých tykadel. Bylo skutečně pozoruhodné, do jaké míry se shodovaly zprávy z různých zdrojů; ačkoli tento div mírnil fakt, že staré legendy, jež v minulosti ovládaly celý kraj, poskytovaly morbidně barvitý obraz, který docela dobře mohl ovlivňovat představivost svědků. Měl jsem zato, že tito svědkové - v každém případě naivní a prostí lidé z míst, kde lišky dávají dobrou noc - zahlédli ve vírech pouze otlučená a nafouklá těla utopených lidí nebo zvířat ze statků. Počítal jsem s tím, že napůl zapomenuté pověsti opatřily tyto žalostné pozůstatky fantastickými atributy.

Starobylé mýty, i když temné, mlhavé a současnou generací z větší části zapomenuté, byly jedinečné a zjevně odrážely vliv starých indiánských pověstí. I když jsem ve Vermontu nikdy nebyl, znal jsem je dobře z pozoruhodné monografie Eliho Davenporta, která shrnuje materiál z doby do roku 1839, kdy ještě koloval v ústním podání mezi nejstaršími pamětníky ve státě. Tyto mýty se do značné míry shodovaly se zkazkami, které jsem osobně slyšel od starších vesničanů v New Hampshiru. Když je krátce shrnu, ve všech se mluvilo o tajemné rase zvláštních bytostí, které žijí mezi odlehlými kopci - v hustých lesích na nejvyšších vrcholech a v temných údolích, kam z

nepoznaných pramenů vtékají bystřiny. Tyto bytosti zahlédl málokdo, ale lidé, kteří se odvážili vyšplhat po úbočích hor výš než obvykle nebo sestoupili do hlubokých, příkrých strží, kterým se vyhýbali dokonce i vlci, přinášeli důkazy o jejich přítomnosti.

V blátě u potoka a na nepoužívaných stezkách se našly zřetelné otisky tlap nebo drápů a existovaly i zvláštní kruhy z kamenů, kolem nichž byla tráva sedřená a které vůbec nevypadaly , že je rozmístila příroda nebo že se na jejich stvoření příroda podílela. V úbočích kopců se nacházely neprozkoumané jeskyně s ústím zavaleným kameny způsobem stěží náhodným a před nimi se opět našlo velké množství stop, vedoucích dovnitř i ven - pokud se směr otisků vůbec dal odhadnout. A co horšího, ti největší odvážlivci zahlédli čas od času za soumraku cosi i v těch nejopuštěnějších údolích a v hustých lesích vysoko nad hranicí, kam dokáže vystoupit lidská noha.

Bylo by méně zneklidňující, kdyby všechny roztříštěné zprávy nesouhlasily do takových podrobností. Jak se však zdálo, většina pověstí měla řadu společných bodů; stvoření podle nich byla jakýmsi druhem velkého, světle červeného kraba s několika páry nohou a se dvěma netopýřími křídly na zádech. Někdy chodila po všech svých nohách, jindy jen po nejzadnějším páru, zatímco ostatní páry používala k přenášení velkých předmětů. Jednou prý byl spatřen větší počet těchto tvorů, tři z nich se brodili lesní říčkou bok po boku v uspořádaném útvaru. Jiné z těchto stvoření viděli dokonce létat - v noci vzlétlo z vrcholu holého, osamělého kopce a zmizelo na obloze, když se předtím jeho velká pleskající křídla na okamžik mihla proti úplňku měsíce.

Mělo se zato, že bytosti nechávají lidi na pokoji; i když

občas byly obviňovány ze zmizení odvážlivců - obzvlášť osob, které si postavily dům příliš blízko údolím nebo vysoko v horách. O řadě míst bylo známo, že není radno se na nich usazovat, a to ještě dlouho poté, kdy byla příčina už dávno zapomenuta. Lidé vzhlíželi ke strmým horám se zachvěním, i když si už nevzpomínali, kolik starousedlíků se ztratilo a kolik statků na mírnějších svazích pochmurných zelených kopců lehlo popelem.

Zatímco podle nejstarších legend se stvoření objevovala, jen aby ztrestala ty, kdo vstoupili do jejich soukromí, později se rozšířily zprávy o tom, že jsou na lidi zvědavá a že se pokoušejí založit ve světě lidí pevná stanoviště. Povídalo se o divných otiscích drápů, které se objevovaly ráno pod okny statků, a o dalších nevysvětlitelných zmizeních. Mluvilo se o bzučivých hlasech, napodobujících lidskou řeč, které překvapovaly osamělé pocestné na cestách a pěšinách vedoucích hlubokými lesy, a o dětech k smrti vyděšených něčím, co viděly nebo slyšely tam, kde se okraj lesa tiskl ke dvoru. V posledních legendách - na pomezí pověr, které se tradují, aniž by souvisely se strašidelnými místy - se objevují poplašené zmínky o poustevnících a osamělých farmářích, kteří prodělali jakousi odpudivou duševní proměnu, lidé se jich straní a povídají si, že ti nešťastníci se zaprodali peklu. V jednom ze severovýchodních okresů to kolem roku 1800 vypadalo přímo na módu obviňovat podivínské a neoblíbené samotáře, že jsou spojenci nějakých odporných stvůr, nejsou-li přímo jimi.

O jaké bytosti se vlastně jednalo - v tom se vysvětlení přirozeně lišila. Obecně se jim říkalo "tamti" nebo "staří", ovšem jiná označení se používala místně nebo jen

přechodně. Puritánští osadníci je asi považovali rovnou za příbuzné ďábla a vedli o nich teologické disputace, které je naplňovaly bázní. Tito lidé je na základě zděděných keltských legend mlhavě spojovali se zlými duchy a "malým národem" z bažin a starověkých hradišť, a chránili se proti nim útržky zaklínadel, která se předávala z generace na generaci - zejména se to týká skotsko-irských obyvatel v New Hampshiru a jejich příbuzných, kteří se usadili ve Vermontu za koloniálních dob guvernéra Wentwortha. Ale indiánské pověsti byly ze všech nejfantastičtější. I když se kmenové legendy lišily, jejich víra se v určitých důležitých bodech pozoruhodně shodovala; jednoznačně prohlašovaly, že bytosti nepocházejí ze Země. Mýty Pennacooků, nejpitoresknější a nejúplnější, učily, že Okřídlení přišli ze souhvězdí Velké Medvědice a v našich pozemských kopcích mají doly, kde dobývají jakýsi kámen, který nemohli získat na žádné jiné planetě. Mýty říkají, že tady nežijí, jen si tu udržují základny a s ohromnými náklady kamene létají zpátky ke svým hvězdám na severu. Ubližují jen těm pozemšťanům, kteří se k nim příliš přiblíží nebo kteří je sledují. Zvířata se jich straní instinktivně, nikoli proto, že by byla pronásledována. Okřídlení nemohou pojídat věci a zvířata ze Země, přivážejí si potravu z hvězd. Není dobré přiblížit se k nim, mladí lovci, kteří se vydali daleko do kopců, se často nevrátili. Stejně špatné je podle legendy naslouchat tomu, co v noci v lese šeptají hlasy, které bzučí jako včely a pokoušejí se napodobit hlas lidský. Okřídlení znají řeči všech lidí - Pennacooků, Huronů, lidí Pěti Národů - ale nezdá se, že mají nebo potřebují vlastní řeč. Dorozumívají se hlavou, která různě mění barvy tak, aby vyjádřila, co

chce sdělit.

Všechny legendy, ať bělošské nebo indiánské, samozřejmě během devatenáctého století odumřely a objevovaly se jen v ojedinělých přežívajících enklávách. Cesty, kudy Wermoťané chodili, se ustálily; a jakmile se vyšlapané chodníky a zabydlená sídliště osvědčily, vzpomínali lidé méně a méně na hrůzy a obezřetnost, které plán jejich vesnice určily, a nakonec na ně zapomněli úplně. Nesli v paměti, že jisté oblasti v horách jsou nezdravé, bez užitku, a život tam by nepřinesl štěstí; čím dále se člověk od nich zdržuje, tím lépe dělá. Nebyl důvod vycházet mimo vyšlapané cesty, takže skutečnost, že strašidelné lesy byly ponechány opuštěné, byla dílem spíše náhody než úmyslu. Až na výjimky si o bytostech žijících v horách špitaly jenom divůchtivé stařeny a pamětníci starých časů; a dokonce i oni připouštěli, že lidé se teď už nemusejí příliš bát, protože "tamti" si na lidská obydlí už zvykli a vědí, že lidé nechají jejich území na pokoji.

To všechno jsem znal už dávno z četby a z některých lidových bájí sebraných v New Hampshiru; když se tedy v době povodní začaly objevovat zvláštní zvěsti, lehce jsem si dovedl představit, z jakých zdrojů vzešly. Stálo mě hodně sil, abych to přátelům vysvětlil, a byl jsem patřičně rozmrzelý, když několik svárlivých duší přesto trvalo na tvrzení, že na zprávách může být zrnko pravdy. Zdůrazňovali, že význačným rysem raných legend je pozoruhodná stálost a jednotnost a že vzhledem k tomu, že Vermontské hory jsou v podstatě neprobádané, nelze s jistotou říci, co tam může či nemůže žít; neumlčelo je ani mé ujištění, že všechny mýty odpovídají dobře známému vzoru, společnému většině lidstva. Tento vzor je určen

ranou imaginativní zkušeností, která vytváří vždy stejný typ klamu.

Bylo zhola zbytečné dokazovat, že vermontské mýty se jen málo liší od podstaty celosvětových legend, vycházejících z personifikace přírody, legend, které zalidnily starý svět dryádami, fauny a satyry, připomínají *kallikanzarai* v novodobém Řecku, obohatily Wales a Irsko temnými bajkami o malých, skrytých národech troglodytů a tvorů, kteří žijí v podzemí. Zbytečně jsem poukazoval na pozoruhodnou shodu s vírou nepálských kmenů v obávaného *Mi-Go* či "ohyzdného sněžného muže", který se skrývá mezi ledovcovými a kamennými vrcholy Himalájí. Mí oponenti obrátili tento důkaz proti mně a prohlásili, že starověké báje určitě obsahují kousek historie; že poukazují na skutečnost, že na Zemi existovaly starší rasy, které se musely skrýt poté, co přišli a svět ovládli lidé, a které mohly docela dobře v menším počtu přežít do nedávné doby - nebo dokonce do dneška.

Čím více jsem se těmto teoriím smál, tím pevněji mí zatvrzelí přátelé stáli na svém; dodávali, že i bez dědictví legend jsou nedávné zprávy příliš jasné, jednotné, podrobné a věcné, než aby mohly být ponechány bez povšimnutí. Dva či tři fanatičtí extrémisté šli tak daleko, že poukazovali na možný význam starých indiánských pověstí, které obdařily tajemné bytosti mimozemským původem; citovali extravagantní knihy Charlese Forta a prohlašovali, že návštěvníci z jiných světů a vnějšího vesmíru Zemi často navštěvovali. Většina mých nepřátel však byli pouze romantici, kteří se snažili uvést do života fantastickou nauku o ukrývajícím se "malém národě", která se stala populární díky velkolepé horrorové fikci Arthura

Machena.

II.

Za těchto okolností bylo jen přirozené, že se tyto ostré debaty posléze objevily v tisku ve formě dopisů *Arkhamskému věstníku*; a některé z nich byly převzaty i novinami z vermontských oblastí, odkud pověsti přicházely. Rutland Herold otiskl na polovině stránky úryvky z dopisů, zatímco *Brattleboro Reformer* otiskl ve čtenářské rubrice celou jednu mou historickou a mytologickou studii; doprovázel ji komentář, který mé skeptické závěry podpořil a uvítal. Na jaře roku 1928 jsem byl ve Vermontu už docela známou postavou, přestože jsem do tohoto státu nohou nevkročil. Pak přišly zpochybňující dopisy od Henryho Akeleyho, které na mě hluboce zapůsobily a které mě poprvé a naposledy přenesly do kouzelné říše nespočetných zelených roklí a šumících lesních bystřin.

Většina z toho, co jsem o Henrym Wentworthovi Akeleym věděl, byla shrnuta v korespondenci s jeho sousedy a s jeho jediným synem, žijícím v Kalifornii, se kterými jsem si dopisoval po tom, co jsem zažil na jeho opuštěné farmě. Zjistil jsem, že byl posledním potomkem starého, významného rodu právníků, správců a statkářů, kteří zde žili. Sám se však odrodil - místo praktickým záležitostem se věnoval čistému studiu; byl pozoruhodným studentem matematiky, astronomie, biologie, antropologie a národopisu na vermontské univerzitě. Předtím jsem o něm nikdy neslyšel a ve svých dopisech se o svém životě mnoho nezmiňoval; od počátku jsem ale věděl, že se jedná o muže čestného, vzdělaného a inteligentního, i když

samotářského a málo světa znalého.

Přestože jeho tvrzení byla neuvěřitelná, nemohl jsem se ubránit, abych Akeleyho od počátku nebral vážněji než ostatní odpůrce mých názorů. Za prvé proto, že měl sledované jevy na dosah, a za druhé proto, že velmi dbal, jako pravý muž vědy, aby jeho závěry nebyly nepodloženými spekulacemi. V jeho výzkumu nemělo místo nic osobního a vždy se dal vést jen tím, co považoval za nezvratný důkaz. Samozřejmě jsem si od počátku myslel, že se mýlí, ale uznával jsem, že se mýlí inteligentně; a nikdy jsem před jeho přáteli netvrdil, že jeho úvahy a strach z osamělých zelených kopců prozrazují šílenství. Chápal jsem, že ten muž má velký kus pravdy, a věděl jsem, že to, o čem píše, určitě povstalo z podivných okolností, které si zasluhují podrobné zkoumání, jakkoli málo mohou mít společného s fantastickými příčinami, které naznačil. Později jsem od něj obdržel určité materiální důkazy, které postavily celou záležitost do jiného, bizarního světla.

Nejlépe bude, když přepíšu v plném znění, pokud to bude možné, dlouhý dopis, kterým se mi Akeley představil; tento dopis je důležitým mezníkem ve vývoji mého vlastního názoru. Nevlastním ho už, ale v mé paměti zůstává téměř každé slovo jeho zlověstné zprávy; znovu se ujišťuji v důvěře ve zdravý rozum muže, který ho psal. Zde je text; zaskočil mě archaicky vyhlížejícím, těžko rozluštitelným rukopisem člověka, který zjevně za svého usedlého života vědce nepřišel příliš do styku se světem.

Townshend, Windham Co., Vermont
5. května 1928

Vážený pan
Albert N. Wilmarth,
118 Saltonstall St.,
Arkham, Mass.

Vážený pane,

s velkým zájmem jsem si přečetl Váš článek, který otiskl Brattleboro Reformer (23. dubna 1928), týkající se pověstí o podivných tělech, která byla loni na podzim spatřena plovoucí v našich rozvodněných řekách, a kde píšete o lidových pověstech, které se s těmito dohady dobře shodují. Je snadné pochopit, proč jste jako cizinec zaujal takové stanovisko, a proč dokonce i redaktor s Vámi souhlasí. Tento názor přijali obecně všichni vzdělaní lidé ve Vermontu i mimo něj, a byl také mým názorem, dokud jsem byl mladý (teď je mi padesát sedm let) a než mě má všeobecná studia i studia Davenportových děl dovedla k průzkumům části hor zde v okolí, které není běžně navštěvováno.

K těmto studiím mě přivedly záhadné pověsti, které jsem slýchával od starých nevzdělaných farmářů, ale nyní si přeji, abych byl nechal celou záležitost v klidu. Mohu říci, při vší skromnosti, že antropologie a národopis mi zdaleka nejsou cizí. Hodně jsem je studoval na univerzitě a dobře znám většinu klasických autorit, jako je Tylor, Lubbock, Frazer, Quatrefages, Murray, Osborn, Keith, Boule, G. Elliott Smith a další. Není pro mě žádnou novinou, že pověsti o ukrývajících se před lidmi rasách jsou staré jako lidstvo samo. Četl jsem Vaše dopisy a také dopisy těch, kdo s Vámi souhlasí, otištěné v *Rutland Heraldu*, a myslím, že probíhající polemiku dobře znám.

Chtěl bych nyní říci, že se obávám, že Vaši odpůrci jsou blíže pravdě než Vy, ačkoli se zdá, že vše mluví pro Vás. Jsou blíže pravdě víc, než sami tuší - protože samozřejmě uvažují pouze teoreticky a nemohou znát to, co vím já. Kdybych věděl tak málo jako oni, cítil bych se ve své neznalosti spokojen, jako jsou oni. Byl bych zcela na Vaší straně.

Vidíte, že se k podstatě věci dostávám jen pomalu, asi proto, že se podstaty ve skutečnosti obávám; *mám ale spolehlivé důkazy o tom, že v lesích ve vysokých kopcích, kam nikdo nechodí, skutečné žijí jakési nestvůry*. Neviděl jsem v řece žádnou z těch věcí, jež byly pozorovány, *ale viděl jsem* je za okolností, které se bojím popsat. Viděl jsem stopy, nedávno dokonce u svého domu (žiji v rodovém domě Akeleyů jižně od Townshendu na úbočí Temné hory), a to blíž, než se odvážím říci. A v lese jsem zaslechl hlasy, jejichž popis nesvěřím ani papíru.

Na jednom místě jsem je slýchal tak často, že jsem vzal s sebou fonograf s přípojkou na diktafon a s čistým voskovým válečkem; pokusím se zařídit, abyste si poslechl nahrávku, kterou jsem získal. Přehrával jsem ji několika starým lidem zde v okolí, a jeden z těch hlasů je vystrašil až k smrti, neboť se velmi podobal hlasu (tomu bzučivému hlasu z lesa, který připomíná Davenport), o němž si vyprávěly už jejich báby a který jim uměly napodobit. Vím, co si většina lidí pomyslí o člověku, který říká, že "slyšel nějaké hlasy" - ale dřív, než učiníte závěry, poslechněte si tu nahrávku a zeptejte se některého staršího člověka odněkud ze zapadlé oblasti, co si o ní myslí. Pokud na ní neshledáte nic neobvyklého, nuže dobrá; ty hlasy ale musí mít nějaký původ. *Ex nihilo nihilfit*, jak víte.

Důvod, proč Vám píšu, netkví v tom, že se chci přít, ale abych Vám poskytl informace, které, jak se myslím, muže Vašich zálib zaujmou. *Píši Vám soukromě. Na veřejnosti jsem na Vaší straně*, protože jsem zjistil, že pro lidi není dobré o těchto záležitostech vědět příliš mnoho. Výzkum provádím nyní zcela tajně a ani mě nenapadne veřejně říci cokoli, co by mohlo přivábit cizí pozornost a způsobit, že by lidé začali navštěvovat místa, která jsem zkoumal. Je pravda - otřesná pravda - *že jsou zde nelidská stvoření, která nás neustále pozorují*, mají mezi námi své špehy a ti shromažďují informace. Vím to od jednoho nešťastníka, který, pokud byl při smyslech (a já myslím, že ano), *byl jedním z jejich špehů* a jeho zásluhou jsem získal mnoho klíčů k záhadě. Později si vzal život, ale mám důvod domnívat se, že na jeho místo nastoupili další.

Oni přišli z jiné planety, jsou schopni žít v mezihvězdném prostoru a létat mezi planetami pomocí těžkopádných, silných křídel, která využívají éteru, ale která jsou na Zemi tak uboze nemotorná, že jim tu nejsou k velkému užitku. Povím Vám o tom později, pokud mě rovnou nezavrhnete jako blázna. Přicházejí sem, aby získávali kovy z dolů ležících hluboko v nitru hor, *a já myslím, že vím, odkud přicházejí*. Neublíží nám, pokud je necháme na pokoji, ale nikdo nedokáže odhadnout, co se stane, pokud budeme příliš zvědaví. Samozřejmě že by jejich hornickou kolonii dokázala silná armáda vyhladit. Toho se oni bojí. Ale kdyby se to stalo, *zvenčí* by přišli další - v jakémkoli počtu. Snadno by mohli Zemi dobýt, ale zatím se o to nepokusili, protože to nepotřebují. Raději nechávají věci tak, jak jsou, aby se vyhnuli nepříjemnostem.

Myslím, že se mě chtějí zbavit pro to, co jsem objevil. V lese na Kulaté hoře, východně odtud, jsem našel velký černý kámen s neznámými hieroglyfy, napůl setřenými; od té doby, kdy jsem ho přinesl domů, všechno se změnilo. Pokud si myslí, že tuším příliš mnoho, buď mě zabijí, nebo mě unesou ze Země tam, odkud *přicházejí*. S oblibou tak čas od času získávají muže vědy, aby byli informováni o věcech pozemského světa.

To mě přivádí k druhému důvodu, proč se na Vás obracím - totiž, chci Vás naléhavě požádat, abyste probíhající diskusi spíše tlumil, než podněcoval. *Lidé nesmějí do těchto kopců přijít*, proto by se jejich zvědavost neměla zvyšovat. Nebesa vědí, že i tak jsou velkým nebezpečím různí podnikavci a boháči, kteří zaplaví Vermont stády výletníků a zamoří divočinu lacinými chatami.

Uvítal bych, kdybychom zůstali ve styku, pokusím se zaslat Vám urychleně fonografický záznam a černý kámen (je tak omšelý, že na fotografiích není nápis vidět), jestli máte zájem. Říkám, "pokusím se", protože mám zato, že stvůry dovedou zasáhnout do běhu událostí. Bydlí tu jeden tajnůstkářský chlapík, mrzout, jmenuje se Brown, je z farmy poblíž vesnice, a o něm si myslím, že je jejich špeh. Pomalu, ale jistě se snaží odříznout mě od světa, protože vím příliš mnoho o jejich světě.

Dovedou nejúžasnějšími způsoby zjistit, co dělám. Možná že tento dopis nedostanete. Myslím, že budu muset zdejší kraj opustit a odjet k synovi do San Diega v Kalifornii, jestli se to tu ještě zhorší, ale není snadné opustit místo, kde jsem se narodil a kde má rodina žila po šest generací. Také se sotva odvážím prodat někomu farmu

teď, když jí *stvůry* věnují takovou pozornost. Zdá se, že se pokoušejí dostat zpátky černý kámen a zničit fonografický záznam - ale to já nedopustím, pokud se jim budu moci bránit. Mí velcí policejní psi je vždycky dokáží zadržet, protože těch stvůr tu nyní není moc a jsou neobratné. Jak jsem už říkal, jejich křídla nejsou právě vhodná pro kratší pozemské lety. Nápis na kameni jsem už téměř rozluštil - dalo mi to hodně práce - a Vy s Vaší znalostí folklóru snad dokážete doplnit chybějící řádky do té míry, aby nápis dostal smysl. Předpokládám, že znáte všechny strašidelné mýty o době, kdy ještě nebyl na Zemi člověk - cykly Yog-Sothothovi a Cthulhu - o kterých se zmiňuje *Necronomicon*. Kdysi se mi dostal do rukou a slyšel jsem, že ve vaší univerzitní knihovně máte také jeden výtisk držený pod zámkem.

Závěrem bych chtěl podotknout, pane Wilmarthe, že naše dosud oddělená studia si mohou být vzájemně velmi prospěšná. Nechci Vás vystavovat jakémukoli ohrožení a myslím, že bych Vás měl varovat, protože nebudete v úplném bezpečí, když budete mít u sebe ten kámen a nahrávku; myslím ale, že budete ochoten nést každé riziko, pokud tím prospějete vědě. Vše, oč mě požádáte, bych poslal z Newfane nebo Brattleboro, protože tamější poštovní úřady jsou důvěryhodnější. Měl bych říci, že teď žiji úplně sám, protože si nemohu držet žádnou čeleď. Nikdo tu nevydrží kvůli těm bytostem, které se v noci pokoušejí dostat se k domu a kvůli kterým psi pořád štěkají. Jsem rád, že jsem se do téhle záležitosti nezapletl, když ještě byla manželka naživu, protože by ji to dohnalo k šílenství.

Doufám, že Vás příliš neobtěžuji, že se rozhodnete

navázat se mnou styky a neodhodíte můj dopis do koše maje ho za výplod chorobného mozku.

Se srdečným pozdravem
Henry W. Skelet

P.S.
Udělám několik kopií snímků, které, jak si myslím, mohou dokázat něco z toho, co jsem naznačil. Staří lidé nepochybují o jejich hrozné pravdivosti. Zašlu Vám je co nejdříve, pokud máte zájem.

H. W. A.

Stěží bych dokázal popsat, s jakými pocity jsem poprvé četl tento podivný dokument. Podle všeho očekávání bych se takovým výstřelkům měl smát hlasitěji než daleko mírnějším teoriím, které mě pobavily dříve. Cosi v tónu tohoto dopisu mě však přimělo, abych se jím zabýval se vší vážností. Nikoli proto, že bych jen na chvíli uvěřil v tajemnou rasu přicházející z hvězd, o které hovořil pisatel listu, ale proto, že po počátečních pochybnostech jsem cítil podivnou jistotu, že Akeley má zdravý rozum a píše upřímně, a že se skutečně setkává s určitým, i když ojedinělým a nezvyklým jevem, který nedokáže vysvětlit jinak než fantastickým způsobem. Zdálo se, že tento člověk je čímsi velmi rozrušený a vystrašený, ale stěží jsem mohl říci, že k tomu nemá vůbec žádný důvod. V jistém směru byla jeho tvrzení velmi specifická a logická - a koneckonců, vyprávění se překvapivě shodovalo s některými starými mýty - dokonce s těmi nejdivočejšími indiánskými legendami.

To, že v kopcích zaslechl znepokojivé hlasy a že našel černý kámen, bylo docela dobře možné, až na bláznivé závěry, ke kterým došel - inspiroval ho k nim pravděpodobně muž, který o sobě prohlásil, že je spojencem mimozemských bytostí a který se později zabil. Nebylo těžké si domyslet, že ten člověk byl nejspíš šílený a že jeho zvrácená logika přiměla naivního Akeleyho - už ovlivněného folklórním studiem - aby jeho povídačkám věřil. A co se týče nejnovějšího vývoje událostí - zdálo se, že když Akeley není schopen udržet si nájemní pomocníky, jsou jeho prostí venkovští sousedé přesvědčeni stejně jako on, že v noci jeho dům obléhají neznámé bytosti. Psi určitě štěkali.

A pak ta záležitost s fonografickou nahrávkou, o které jsem musel věřit, že ji získal tak, jak tvrdil. Něco na ní muselo být, snad se jednalo o hlasy zvířat připomínající lidskou řeč, nebo to byl hlas člověka, který se v lese schovává a který zdegeneroval na úroveň nižšího živočicha. Odsud se moje myšlenky vrátily k černému kameni pokrytému hieroglyfy. A co ty fotografie, které mi chce poslat a které na staré lidi tak přesvědčivě zapůsobily?

Když jsem znovu pročítal těžko čitelný rukopis, pocítil jsem jako nikdy dosud, že mluví ve prospěch mých lehkověrných oponentů víc, než jsem si připouštěl. Koneckonců, v těch zapomenutých kopcích mohli žít nějací podivní a snad dědičně znetvoření vyvrženci, i když o strašidla z hvězd, jak hlásaly pověsti, se nejednalo. A pokud tam byli, pak by přítomnost zvláštních těl v rozvodněných řekách nebyla tak zcela nemožná. Bylo příliš opovážlivé předpokládat, že staré legendy a nedávné zvěsti měly v sobě díl reality? Sotva ve mně vzklíčily tyto

pochybnosti, zastyděl jsem se, že je mohlo vyvolat něco tak bizarního jako rozrušený dopis Henryho Akeleyho.

Nakonec jsem na Akeleyho dopis odpověděl v tónu přátelského zájmu a dožadoval jsem se dalších podrobností. Odpověď přišla téměř obratem pošty; obsahovala, jak mi slíbil, několik kodakových fotografií scenérií a předmětů, které ilustrovaly jeho předchozí dopis. Jakmile jsem na snímky vyňaté z obálky pohlédl, zachvěl jsem se podivným strachem; pocítil jsem, že jsem blízko čehosi zakázaného; přestože většina fotografií nebyla zřetelná, měly záhadnou sugestivní moc, kterou posilovala skutečnost, že se jednalo o realistické snímky, opravdové optické spojení s tím, co zobrazovaly; byly výsledkem neosobního sdělovacího procesu, do kterého nezasáhl žádný předsudek, klam nebo lež.

Čím více jsem si je prohlížel, tím lépe jsem chápal, že nebylo tak úplně neoprávněné, když jsem Akeleyho a jeho vyprávění bral vážně. Obrázky určitě přinášely přesvědčivý důkaz o tom, že ve vermontských kopcích existuje cosi, co je - mírně řečeno - na hony vzdáleno okruhu běžných znalostí a víry. Nejhorší byl otisk chodidla - snímek odkudsi z opuštěné vrchoviny, kde slunce osvěcovalo blátivou stezku. Na první pohled jsem viděl, že to nebyla žádná levná napodobenina; ostře zabírané kaménky a stébla trávy poskytly jasné měřítko a zcela vyloučily možnost, že se jedná o podvod s dvojitou expozicí. Řekl jsem, že to byl "otisk chodidla", ale "otisk tlapy" by byl lepší. Ani teď ho nedokážu řádně popsat, snad jen mohu říci, že v něm bylo cosi podivně krabího, a nebylo tak docela jasné, kam směřuje. Nebyl to nijak hluboký nebo čerstvý otisk, ale zdálo se, že je velký jako průměrné lidské

chodidlo. Z bříška uprostřed vybíhaly dvojice spárů zubatých jako pila, směřující opačnými směry - mátly mě, co se týče jejich funkce; snad se vůbec nejednalo o pouhý pohybový orgán.

Na další fotografii - zjevně s dlouhou expozicí, zabírané v hlubokém stínu - bylo ústí jeskyně v lese, jejíž vchod ucpal pravidelně zaoblený balvan. Před ním na holé zemi jsem rozeznával hustou síť zvláštních stop; když jsem se na ně pomocí lupy pozorně zahleděl, zneklidnilo mě zjištění, že stopy jsou podobné té na první fotografii. Na třetím obrázku byl druidský kruh z kamenů, vztyčených na vrcholu pusté hory. Kolem mystického kruhu byla tráva hodně zdupaná a sedřená, ačkoliv jsem neobjevil žádné stopy ani za pomoci lupy. To, že místo je obzvlášť opuštěné, bylo patrné z pohledu na nekonečné moře neobydlených kopců, které tvořily pozadí a rozpínaly se až k zamženému obzoru.

Ale jestliže ze všech fotografií mě nejvíc znepokojila ta s otiskem, pak největší dojem na mě udělal snímek velkého černého kamene, který byl nalezen v lese na Kulaté hoře. Kámen při fotografování zjevně ležel v Akeleyho pracovně na stole, protože v pozadí bylo vidět police s knihami a Miltonova busta. Kámen, alespoň jsem se domníval, byl obrácen k aparátu kolmo a měl nepravidelný, zakřivený povrch. Byl vysoký stopu nebo dvě; tvrdit cokoliv určitého o povrchu nebo celkovém jeho tvaru se téměř vzpíralo možnostem jazyka. Jaké fantastické principy geometrie řídily jeho opracování - protože byl určitě uměle otesán - jsem se vůbec neodvážil hádat; nikdy předtím jsem neviděl nic, co by na mě dýchlo tak podivnou a nepochybnou cizotou v tomto světě. Rozeznal jsem jen

velmi málo hieroglyfů a i ty mnou utřásly. Jistěže mohly být falšované, protože konečně i jiní přečetli příšerný *Necronomicon* šíleného Araba Abdula Alhazreda; přesto jsem se zachvěl, když jsem poznal ideogramy, jejichž studium mě naučilo hledat souvislosti s rouhavým a do morku kostí mrazícím šepotem bytostí, které zde šílené zpola existovaly dřív, než byla stvořena Země a ostatní světy Sluneční soustavy.

Z pěti zbývajících snímků tři zachycovaly bažiny a kopce, které patrně nesly stopy ukrytých strašidelných obyvatel. Na dalším byla podivná stopa v půdě blízko Akeleyho domu, kterou prý fotografoval ráno po noci, když psi štěkali divočeji než obvykle. Obrázek byl velmi nezřetelný, nedalo se z něj nic usuzovat; byla zde ale ďábelská podobnost s tím druhým otiskem nohy nebo tlapy, kterou fotografoval v opuštěných horách. Na posledním snímku bylo Akeleyho sídlo; upravený bílý dům se dvěma podlažími a podkrovím, starý zhruba jedno a čtvrt století, s udržovaným trávníkem a dlážděnou cestičkou vedoucí k umně vyřezávaným georgianským dveřím. Na trávníku bylo vidět několik velkých policejních psů, seděli kolem příjemně vyhlížejícího muže s krátkým šedivým vousem, což byl asi sám Akeley - jeho vlastní snímek, jak jsem hádal podle balónku spouště se spojovacím lankem v jeho pravé ruce.

Od fotografií jsem se obrátil k objemnému, hustě psanému dopisu; další tři hodiny mě omýval proud nepřekonatelné hrůzy. Tam, kde Akeley události dříve jen naznačoval, teď popisoval podrobnosti každé chvilky; přepisoval slova, která v noci zaslechl v lese, uváděl dlouhé popisy monstrózních růžových těl zahlédnutých za

šera v houštinách na kopcích; nebyl jsem ušetřen hrozného vyprávění o kosmu, které vzniklo smísením hlubokého, rozsáhlého vzdělání s dnes již umlčenými kletbami šíleného samozvaného špeha, který si vzal život. Zjistil jsem, že se setkávám se jmény a názvy, které jsem slyšel už dříve v těch nejhroznějších souvislostech - Yuggoth, Velký Cthulhu, Tsathoggua, Yog-Sothoth, R'lyeh, Nyarlathotep, Azathoth, Hastur, Yian, Leng, Jezero Hali, Bethmoora, Žluté znamení, L´mur-Kathulos, Bran a Magnum Innominandum - přenesl jsem se bezejmennými aeóny a nepředstavitelnými vzdálenostmi do světů starší, cizí entity, o níž se šílený autor N*ecronomiconu* mohl jen neurčitě dohadovat. Dozvěděl jsem se o zřídlech původního života a o bystřinách, které z nich proudily; a nakonec o jednom praménku, který se od jedné z bystřin oddělil a spojil se s osudem naší Země.

Hlava se mi točila; tam, kde jsem se dříve pokoušel věci bagatelizovat, jsem teď začal věřit v nevšední a neuvěřitelné divy. Řada důkazů byla proklatě dlouhá a celého mě pohltila; chladný, vědecký přístup Akeleyův - přístup nahony vzdálený dementnímu, fanatickému, hysterickému nebo spekulativnímu třeštění - obrovsky zapůsobil na mé myšlení a úsudek. Než jsem odložil strašný dopis stranou, pochopil jsem všechny hrůzy, které mi Akeley předestíral, a byl jsem připraven udělat cokoli, co bylo v mých silách, abych lidi do těch divokých, znepokojivých hor nepustil. Dokonce i teď, když čas zahladil mé zážitky a zpochybnil zkušenosti a strašné dohady, jsou v Akeleyho dopise věci, které nebudu citovat a o nich psát. Jsem skoro rád, že dopis, nahrávka a fotografie zmizely - kéž by nová planeta za Neptunem

nebyla objevena - brzy objasním proč.

Po přečtení dopisu jsem o vermontských hrůzách přestal veřejně diskutovat. Argumenty odpůrců zůstaly bez odpovědi nebo jsem je s neurčitými sliby odložil a neshody upadly v zapomenutí. V druhé polovině května a v červnu jsem s Akeleym udržoval čilou korespondenci, ačkoli jednou za čas se některý dopis ztratil, takže jsme se museli ve svých úvahách vracet a pořizovat pracné opisy. Celkově jsme se snažili porovnat poznámky týkající se mytologie a najít jasnější souvislost mezi vermontskými hrůzami a jádrem prvotních světových legend.

Ze všeho nejdřív jsme se shodli, že zdejší zvláštní jevy a obávaný himalájský *Mi-Go* jsou ztělesněním jediné noční můry. Objevily se tak zajímavé zoologické dohady, že bych o nich měl referovat profesoru Dexterovi z mé univerzity, ale na Akeleyho přísný zákaz jsem o věci nikomu nic neříkal. Pokud se zdá, že se teď chován v rozporu s jeho zákazem, je to jen proto, že si myslím, že v tomto stadiu bude pro bezpečnost veřejnosti prospěšnější varovat před dalekými vermontskými kopci - a před himalájskými vrcholy, ke kterým se neodvratně blíží smělí výzkumníci. Zvlášť jsme se soustředili na rozluštění hieroglyfů na černém kameni - rozluštění, které nás mohlo uvést do závratných hloubek tajemství, kam dosud nikdo nenahlédl.

III.

Ke konci června přišla fonografická nahrávka - odeslaná z Brattleboro, protože Akeley nedůvěřoval jinému spojení. Rostl v něm pocit, že je sledován, v čemž ho

utvrzovala skutečnost, že se některé dopisy ztratily; mnohokrát se zmiňoval o zákeřnostech, kterých se dopustili lidé, které považoval za nástroje a agenty cizích bytostí. Nejvíce ze všech podezříval mrzoutského farmáře Waltera Browna, který bydlel na samotě na svahu kopce blízko lesa a kterého často viděl v Brattleboro, Bellows Falls, Newfane a South Lonfonferry, kde se potloukal nanejvýš podezřele a zjevně bez příčiny. Akeley byl přesvědčen, že Brownův hlas je jedním z těch, které jednou zaslechl za zvláštních okolností; a jednou poblíž Brownova domu našel otisk nohy nebo spárů, což mohlo znamenat nejhorší. Otisk byl pozoruhodně blízko Brownových stop - a ty byly obráceny směrem k cizím.

Takže nahrávka byla dopravena z Brattleboro, kam Akeley jezdil ve své fordce po opuštěných, odlehlých vermontských silnicích. V přiloženém psaní přiznal, že se těch cest začíná bát a že už nebude jezdit ani do Townshendu pro zásoby, pokud nebude plné denní světlo. Znovu a znovu opakoval, že se nevyplácí vědět příliš mnoho, pokud člověk není dost daleko od tichých a znepokojivých kopců. Už brzy odjede za synem do Kalifornie, i když je mu zatěžko opustit místo, kde žili jeho předkové a kterému patří všechny jeho vzpomínky.

Dřív, než jsem záznam přehrál na přístroji, který jsem si půjčil z univerzity, jsem pozorně prošel veškerá vysvětlení, která jsem v Akeleyho dopisech nalezl. Tuto nahrávku, řekl, získal asi v jednu hodinu ráno 1. května 1915, poblíž vchodu do jeskyně, kde se z Leeovy bažiny zdvíhá zalesněný svah Temné hory. Místo bylo vždycky zamořené podivnými hlasy, proto si s sebou vzal kromě přikrývky ještě fonograf a diktafon. Z dřívějších zkušeností

věděl, že filipojakubská noc - podle temných evropských pověstí strašidelná noc sabatu - přinese pravděpodobně lepší výsledky než jiné dny, a nebyl zklamán. Ačkoli stálo za zmínku, že na tom místě už pak nikdy žádné hlasy neslyšel.

Na rozdíl od většiny hlasů, které v lese slyšel, ty nahrané odříkávaly jakýsi rituál, a byl mezi nimi i jeden zřejmě lidský hlas, jehož původce Akeley nikdy nenašel. Brown to nebyl, zdálo se, že je to kultivovanější člověk. Avšak byl tu ještě další hlas; v něm bylo jádro věci - bylo to zvláštní, *bzučení*, které se vůbec nepodobalo ničemu lidskérriu, až na slova, která hlas tvořil v gramaticky správné angličtině a se škrobeným přízvukem.

Fonograf s diktafonem nepracoval dobře celou dobu a Akeley měl navíc nevýhodu, že rituál slyšel tlumeně, z dálky, takže skutečnou řeč zachytil jen v útržcích. Poslal mi přepis toho, o čem se domníval, že jsou mluvená slova; znovu jsem do něho nahlédl, zatímco jsem si připravoval přístroj. Text byl spíše temně mystický než přímo strašidelný, ačkoli když si člověk uvědomil jeho původ a hodinu, kdy byl pořízen, získala slova na hrozivosti. Uvedu je zde co nejúplněji, pokud se pamatuji - a já věřím, že je má paměť Uchovala věrně, neboť jsem měl přepis a také záznam jsem si přehrával stále znovu. Takovou věc člověk jen tak nezapomene.

(Nezřetelné zvuky)
(Kultivovaný mužský hlas)

...je Pán lesa, také... a dary lidu Leng... tak z hlubin noci do vírů prostoru, a z vírů prostoru do hlubin noci, chvalme Velkého Cthulhu, Tsathogguu a Jeho, který nemá

být jmenován. Nechť jsou chváleni a nechť je hojnost dopřána Černé koze z lesů. Iä! Shub-Niggurath! Koze s tisícem Mladých!

(Bzučivé napodobování lidské řeči)
Iä! Shub-Niggurath! Černé koze z lesů s tisícem Mladých!

(Lidský hlas)

A stalo se, že přišel Pán Lesů, který... sedm a devět, po onyxových stupních... (ho)ld Jemu ve Víru, Azathothovi, Jemu, od Něhož jsi nás Ty učil zázra(kům)... na křídlech noci mimo prostor, mimo... k Těm, ze kterých Yuggoth je nejmladším dítětem kolébajícím se o samotě v temném éteru na okraji...

(Bzučivý hlas)

...tak vyjděte mezi lid a najděte cestu, kterou On ve Víru snad zná. Nyarlathotepovi, Mocnému Poslu, musí se všechno říci. A On vezme na sebe podobu lidí, skryje se pod šatem a voskovou maskou a sestoupí ze světa Sedmi Sluncí, aby oklamal...

(Lidský hlas)

...(Nyarla)thotep, Mocný Posel, ten, který prázdnotou přináší zvláštní radost Yuggothu, Otci miliónu Vyvolených, Tomu, který hledá mezi...

(Řeč je přerušena, protože nahrávka končí)

To byla slova, která jsem přečetl v listě, než jsem zapnul fonograf. Pomalu ve mně rostl strach a nechuť, stiskl jsem páčku, poslouchal praskání safírové jehly a byl

jsem rád, že první slabá, útržkovitá slova pronáší lidský hlas - příjemný, kultivovaný hlas, snad s bostonským přízvukem, a který určitě nepatřil žádnému domorodci z vermontských kopců. Když jsem s úsilím napínal sluch, abych rozeznal slabé předříkávání, zdálo se mi, že Akeleyho pečlivý přepis souhlasí. S tím předříkávajícím, něžným bostonským hlasem... Iä! Shub-Niggurath! Černá koza s tisícem Mladých!

A pak jsem slyšel *druhý hlas*. Ještě dnes se chvěji, když si vzpomenu, jak na mě zapůsobil, i když mě Akeley připravil. Ti, kterým jsem nahrávku popisoval, ji považovali za laciný podvod nebo bláznovství; *kdyby ale měli tu proklatou věc přímo u sebe*, nebo kdyby si přečetli svazek Akeleyho korespondence (obzvlášť ten druhý, encyklopedický dopis), jsem si jist, že by pak uvažovali jinak. Je to nakonec velká škoda, že jsem Akeleyho poslechl a záznam nikomu nepřehrával - obrovská škoda je také dopisů, které jsou všechny ztraceny. Pro mě, který jsem slyšel ty zvuky na vlastní uši a znal všechny okolnosti, byl ten hlas strašlivý. Plynule skandoval rituální odpovědi, ale v mé fantazii se měnil v morbidní ozvěnu přilétající sem přes nezbadatelné propasti z nepředstavitelných, neznámých pekel. Dnes už to jsou víc než dva roky, co jsem voskový váleček přehrával, ale i v této chvíli si dokážu vybavit slabé, ďábelské bzučení, tak jak jsem je slyšel poprvé.

"Iä! Shub-Niggurath! Černá koza z lesů s tisícem Mladých!"

Ale i když mi ten hlas zní stále v uších, nejsem schopen analyzovat ho tak dobře, abych ho mohl popsat. Podobal se bzukotu odporného, gigantického hmyzu, těžkopádně

napodoboval řeč jemu cizího živočicha, a jsem si naprosto jist, že orgány, ze kterých zvuk vycházel, se nepodobaly hlasovému ústrojí člověka ani žádného savce. Zvláštnosti zabarvení, rozsahu a tónu řadily hlas zcela mimo sféru lidstva a pozemského života. Když se ozval poprvé, zůstal jsem jako omráčen, a zbytek nahrávky jsem vyslechl v jakémsi omámení. Když přišla dlouhá pasáž, ostře ve mně zesílil pocit blízkosti rouhavého nekonečna, který mě přepadal už při poslechu předchozích slov. Nahrávka končila náhle, uprostřed nezvykle jasné řeči, kterou pronášel lidský hlas s bostonským přízvukem. Seděl jsem s nepřítomným pohledem ještě dlouho poté, kdy se stroj automaticky zastavil.

Nemusím říkat, že jsem si šokující záznam mnohokrát přehrával, do vyčerpání jsem se pokoušel analyzovat a srovnávat s Akeleym. Bylo by jak neužitečné, tak znepokojivé opakovat zde všechny naše závěry; mohu ale naznačit, na čem jsme se shodli - získali jsme klíč ke zdroji některých odporných primitivních zvyklostí ve starších mystických náboženstvích. Zdálo se, že existují staré a propracované vazby mezi skrytými cizími bytostmi a některými příslušníky lidské rasy. Nedokázali jsme odhadnout, jak rozsáhlé jsou tyto styky a jak silné jsou dnes oproti dřívějším dobám; zde bylo místo nanejvýš pro dohady. Vypadalo to, že mezi člověkem a bezejmenným nekonečnem bylo v určitých obdobích hrozné, prastaré spojení. Rouhání, které se na Zemi objevilo, jak jsem naznačil, přišlo z temné planety Yuggoth, která se nachází na okraji Sluneční soustavy; ve skutečnosti byla obydlena strašnou mezihvězdnou rasou, jejíž původ asi patří daleko za Einsteinovo časoprostorové kontinuum či mimo známý

vesmír.

Mezitím jsme pokračovali v diskusi o černém kameni a o tom, jak ho nejlépe dopravit do Arkhamu - Akeley se domníval, že není radno, abych ho v průběhu děsivých výzkumů navštěvoval. Z jakýchsi důvodů se Akeley bál svěřit věc veřejné dopravě. Nakonec připadl na myšlenku, že balík odveze až do Bellows Falls a pošle ho prostřednictvím sítě Boston & Maine, která vede skrz Keene a Winchendon a Fitchburg, i když bude muset jet ještě opuštěnějšími silnicemi prodírajícími se zalesněnými kopci, než je cesta do Brattleboro. Říkal, že když mi posílal fonogram, všiml si v poštovním úřadě nějakého muže, jehož jednání a vzhled vůbec nebudily důvěru. Muž nechtěl s úředníky mluvit a po chvíli nasedl do vlaku, do kterého byla naložena i nahrávka. Akeley přiznal, že měl o zásilku strach až do doby, než jsem mu sdělil, že jsem ji v pořádku obdržel.

Někdy v té době - druhý týden v červenci - se ztratil další můj dopis, jak jsem vyrozuměl ze stísněného Akeleyho sdělení. Potom mi přikázal, abych mu už nepsal do Townshendu, ale abych všechno posílal na hlavní poštu do Brattleboro, kam prostě bude častěji zajíždět buď autem, nebo autobusem, který nedávno nahradil pomalou železniční osobní dopravu. Viděl jsem, že má stále větší strach, protože čím dál podrobněji popisoval častější štěkot psů za bezměsíčných nocí a čerstvé otisky spárů, které ráno občas nalézal na cestě a v blátě vzadu na pozemku. Jednou mi vyprávěl o úplném zástupu otisků seřazených před stejně hustým a nesmlouvavým šikem stop psů a poslal mi hroznou fotografii, aby své tvrzení doložil. To bylo po noci, za které psi štěkali a vyli jako nikdy dosud.

Osmnáctého července, ve středu ráno, jsem z Bellows Falls dostal telegram, ve kterém mi Akeley oznamoval, že černý kámen odeslal prostřednictvím B. & M. vlakem č. 5508, který vyjíždí z Bellows Falls ve 12.15 místního času a přijíždí na Severní nádraží v Bostonu v 16.12. Počítal jsem, že by měl být v Arkhamu nejpozději příští den v poledne. Ve čtvrtek jsem tedy od rána čekal. Poledne přišlo a minulo, aniž zásilka dorazila, a když jsem telefonoval do kanceláře, dozvěděl jsem se, že pro mě nic nepřišlo. S rostoucím neklidem jsem se rozhodl meziměstsky telefonovat úředníkovi na Severním nádraží v Bostonu; byl jsem nemile překvapen, když jsem se dozvěděl, že se tam zásilka neobjevila. Vlak č. 5508 ve středu přijížděl s pouhým pětatřicetiminutovým zpožděním, ale nevezl žádný balík s mou adresou. Nicméně úředník slíbil, že zahájí pátrání; a já zakončil den tím, že jsem Akeleymu poslal noční telegram, kde jsem vylíčil situaci.

Následující odpoledne mě s chvályhodnou rychlostí zastihla zpráva z bostonské kanceláře, úředník telefonoval hned, jakmile se dověděl fakta. Průvodčí rychlíku č. 5508 si připomněl nepříjemnost, která mohla mít se ztrátou něco společného - pohádal se s mužem prazvláštního hlasu, hubeným, nazrzlým, který vypadal jako venkovan; vlak zrovna čekal v Keene, N. H., krátce po jedné hodině místního času.

Ten člověk, řekl, byl hrozně rozrušený kvůli balíku, který prý čekal, ale ten nebyl ani ve vlaku, ani nebyl zanesen v knihách. Představil se jako Stanley Adams a měl divně zastřený, bzučivý hlas, až z něho na průvodčího padla malátnost a únava. Průvodčí si už nepamatuje, jak rozhovor skončil, ale úplně se probral, až když se vlak

rozjížděl. Bostonský úředník dodal, že průvodčí je mladý člověk, naprosto spolehlivý a důvěryhodný, velmi dobrých vlastností, a u společnosti pracuje už dlouho.

Týž večer jsem jel do Bostonu, abych si s průvodčím promluvil osobně, jméno a adresu jsem dostal v kanceláři. Byl to otevřený, příjemný člověk, ale nemohl mi říct nic dalšího. Zvláštní bylo, že nevěděl, jestli by podivného stěžovatele poznal. Když jsem zjistil, že mi už nemá co říct, vrátil jsem se do Arkhamu a až do rána jsem psal dopisy Akeleymu, dopravní společnosti, policii a přednostovi v Keene. Cítil jsem, že muž s podivným hlasem, který tak zvláštně zapůsobil na průvodčího, má rozhodující úlohu v té neblahé záležitosti; doufal jsem, že zaměstnanci nádraží v Keene a záznamy telegrafní kanceláře vypoví něco o něm i o tom, jak, kdy a kde muž podnikal své pátrání.

Musím se přiznat, že veškeré mé vyšetřování vyšlo vniveč. Muže se zvláštním hlasem si na nádraží v Keene brzy dopoledne 18. července skutečně povšimli, zdálo se, že se k němu připojil jakýsi pobuda s těžkou krabicí; vůbec ho ale neznali, nikdy dřív ani později ho neviděli. V telegrafní kanceláři nebyl, a pokud bylo známo, nedostal žádný telegram, a jiná zpráva, ve které snad mohla být zmínka o tom, že černý kámen se veze vlakem č. 5508, nepřišla ani pro jiného adresáta. Akeley se ke mně přirozeně v pátrání přidal, dokonce se osobně vydal do Keene, aby se vyptal lidí kolem nádraží; jeho přístup k celé záležitosti byl ale fatalističtější než můj. Ztrátu balíku považoval za zlověstné a hrozivé naplnění neodvratného běhu věcí a vůbec nedoufal, že se kámen někdy najde. Hovořil o telepatických a hypnotických schopnostech

bytostí z hor a jejich agentů, a v jednom dopise se zmínil o tom, že nevěří, že je kámen ještě na Zemi. Pokud se mě týče, byl jsem velmi rozčilený, protože jsem cítil, že nám unikla šance dozvědět se ze starých, nezřetelných hieroglyfů důležité a vzrušující věci. Příhoda by mě dlouho trápila, kdyby další Akeleyho dopisy vzápětí nezahájily novou etapu hrozných událostí, které okamžitě zaujaly celou mou pozornost.

IV.

Akeley psal stále roztřesenějším písmem, že se kolem domu začala neodvratně stahovat síť čehosi neznámého. Psi v noci znovu hrozně štěkali když se měsíc schoval za mraky nebo byl v novu, a také se ho cosi pokoušelo obtěžovat, když za dne projížděl osamělými cestami. Druhého srpna, když jel do vesnice, padl napříč cesty kmen stromu zrovna v místech, kde cesta vede nejhlubším lesem; měl s sebou dva velké psy a jejich divoký štěkot jasně říkal, co asi číhá poblíž. Neodvážil se hádat, co by se stalo, kdyby tam psi nebyli, ale od té doby chodil ven aspoň se dvěma psy ze své věrné a silné smečky. Další příhody při cestování ho postihly pátého a šestého srpna; jednou mu auto škrábla kulka, podruhé ho štěkot psů upozornil, že je v okolním lese cosi zlého.

Patnáctého srpna jsem dostal rozrušený dopis, který mě velmi zneklidnil, a já zatoužil, aby Akeley odložil svou zdrženlivost a požádal o pomoc zákon. V noci z 12. na 13. se děly strašné věci, kolem farmy se střílelo a ráno našel tři z dvanácti psů mrtvé. Na cestě bylo množství otisků, mezi nimi stopy Waltera Browna. Akeley chtěl telefonovat do

Brattleboro, aby mu poslali další psy, ale než stačil něco říct, telefon ohluchl. Později zajel do Brattleboro autem a tam se dozvěděl, že opraváři nalezli hlavní kabel čistě přeříznutý zrovna v místech, kde probíhá opuštěnými kopci severně do Newfane. Vrátil se domů se čtyřmi novými krásnými psy a několika krabicemi střeliva. Dopis byl napsán na poště v Brattleboro a došel ke mně bez zpoždění.

Můj přístup k věci se v té době pronikavě změnil, už nebyl chladně vědecký, byl velmi osobní. Bál jsem se o Akeleyho, který žil na osamělé farmě, a trochu jsem se bál i o sebe, protože teď jsem byl s konečnou platností spjat s tajemstvím kopců. Zasáhlo i mě. Vtáhne mě do sebe a pak vyplivne? Když jsem Akeleymu odpovídal na dopis, naléhal jsem, aby hledal pomoc, a naznačil jsem, že něco mohu udělat i já, pokud nemůže on. Psal jsem o tom, že osobně navštívím Vermont, i když si to nepřeje, a že mu pomohu vysvětlit situaci úřadům. V odpověď jsem však obdržel telegram z Bellows Falls, ve kterém jsem četl:

VAZIM SI VASEHO POSTOJE ALE NEMOHU NIC DELAT NIC NEPODNIKEJTE PROTOZE BYSTE MOHL UBLIZIT NAM OBEMA CEKEJTE VYSVETLENI

HENRY AKELEY

Ale události se dál zamotávaly. Když jsem odpověděl na telegram, dostal jsem od Akeleyho roztřesený lístek s překvapivou novinkou, že žádný telegram neposílal a že nedostal ode mě ani dopis, na který telegram odpovídal. Akeley okamžitě pátral v Bellows Falls a zjistil, že zprávu odesílal podivný nazrzlý muž se zvláštním, zastřeným,

bzučivým hlasem, nic se ale o něm nedozvěděl. Úředník mu ukázal původní text, který odesílatel tužkou načmáral, ale rukopis mu nic neřekl. Všiml si, že podpis byl nesprávný - A-K-E-L-Y, bez druhého E; vysvětlení bylo nabíledni, Akeley ale ani v této krizi nepřestal nový poznatek rozpracovávat.

Psal o smrti dalších psů a o tom, že koupil jiné; o přestřelkách, které už neodmyslitelně patří k bezměsíčným nocím. Mezi otisky spárů na cestě a za farmou teď pravidelně nacházel Brownovy stopy a otisky bot několika dalších lidí. Vypadalo to, jak Akeley uznával, moc špatně. Brzy asi bude muset odjet k synovi do Kalifornie, ať už farmu prodá nebo ne. Nebylo ale jednoduché opustit domov. Musí ještě vydržet, možná vetřelce zažene, zvlášť když dá otevřeně najevo, že zanechal pokusů odhalit jejich tajemství.

Okamžitě jsem Akeleymu odepsal, znovu nabídl pomoc a znovu promluvil o tom, že ho navštívím a pomohu mu přesvědčit úřady o tom, v jakém hrozném nebezpečí se nachází. Zdálo se, že je proti tomuto plánu zaujatý už méně než dříve, odpověděl ale, že by s tím ještě rád počkal - tak dlouho, než si dá věci do pořádku a smíří se s myšlenkou, že odejde z rodného domu, který až chorobně miloval. Lidé na jeho studia a dohady hleděli úkosem a bude lepší, když v tichosti odejde, aniž by v kraji šířil rozruch a zavdával příčinu k pochybnostem o svém zdravém rozumu. Má toho už dost, přiznával, chce ale odejít pokud možno důstojně.

Tento dopis mě zastihl 28. srpna a já připravil a odeslal odpověď, kterou jsem mu dodával odvahy, pokud jsem mohl. Zjevně jsem měl úspěch, protože Akeley mi pak o

prožitých hrůzách psal už méně. Nebyl ale příliš optimistický, vyjádřil se, že nejspíš jenom úplněk dokáže stvůry zadržet. Doufal, že nebude v noci zataženo, a neurčitě se zmiňoval, že v Brattleboro vsedne na loď, až začne měsíce ubývat. Znovu jsem mu napsal povzbudivý dopis, ale 5. září přišlo nové sdělení, které se zřejmě s mým dopisem minulo; pak už mě nenapadala žádná nadějeplná odpověď. Vzhledem k závažnosti dopisu myslím, že bude lépe citovat ho celý - budu se snažit vybavit si v paměti třaslavé písmo co nejlépe. V podstatě mi sděloval toto:

pondělí

Milý Wilmarthe,

toto je trochu zarážející P.S. k mému poslednímu dopisu. Minulou noc bylo úplně zataženo, i když nepršelo, a měsíc nesvítil ani trochu. Bylo to moc špatné a já si myslel, že už se blíží konec, přes to všechno, v co jsme doufali. Po půlnoci cosi přistálo na střeše. Všichni psi vyskočili a běželi se podívat, co to je. Slyšel jsem, jak pobíhají okolo a cvakají čelistmi, pak se jednomu podařilo vyskočit na střechu. Nahoře začal strašlivý boj, slyšel jsem nepřátelské bzučení, na které nikdy nezapomenu. A pak se všude rozlil odporný puch. V tu chvíli oknem zasvištěly kulky - málem mě dostaly. Myslel jsem, že se hlavní voj těch stvůr dostal k domu, když se psi rozdělili kvůli tamtomu na střeše. Co nahoře bylo, nevím, ale bojím se, že se ty příšery učí lépe zacházet se svými meziplanetárními křídly. Zhasnul jsem světlo, okna přeměnil ve střílny a pálil jsem z kulovnice kolem domu tak vysoko, abych nezranil psy. Zdálo se, že tím to skončilo, ale ráno jsem na dvoře našel velké kaluže krve a zároveň čehosi zeleného a

slizkého, co vydávalo ten nejhorší puch, jaký jsem kdy cítil. Pět psů bylo zabito - obávám se, že jednoho jsem zastřelil já, když jsem mířil příliš nízko, protože byl zasažen zezadu. Teď zasklívám okna, která rozbily kulky, a zajedu du Brattleboro pro další psy. Ten člověk v psinci si asi bude myslet, že jsem se zbláznil. Brzy se zase ozvu. Předpokládám, že během týdne či dvou budu připraven k odjezdu, i když jenom to pouhé pomyšlení mě zabíjí.

Ve spěchu

Akeley

Nebyl to však jediný Akeleyův dopis, který minul můj. Další ráno, 6. září, přišel další; tentokrát to byla příšerná škrábanice, která mě rozrušila tak, že jsem vůbec nevěděl, co říci nebo co dál dělat. Opět bude nejlépe, když text ocituji tak věrně, jak mi paměť dovolí.

úterý

Mraky se neprotrhly, takže jsme byli opět bez měsíce - stejně ubývá. Zavedl bych do domu elektřinu a instaloval reflektor, kdybych nevěděl, že by řezali kabely stejně rychle, jak bych je opravoval.

Myslím, že blázním. Možná že všechno, co jsem vám psal, byl jenom sen nebo šílenství. Už dřív to bylo dost zlé, ale teď je to příliš. *Minulou noc na mě mluvili* - mluvili tím hrozným bzučivým hlasem a říkali mi věci, *které se neodvažuji opakovat*. Jasně jsem je slyšel přes štěkání psů a jednou, když byli přehlušeni, jim pomáhal lidský hlas. Jděte od toho. Wilmarthe - je to horší, než jsme předpokládali. *Teď mi už nedovolí odejít do Kalifornie* -

chtějí mě dostat živého nebo ve stavu, který označují jako teoreticky a duševně živý - chtějí mě dostat nejen na Yuggoth, ale ještě dál - pryč z Galaxie *a možná na nejkrajnější hranice vesmíru*. Řekl jsem jim, že nepůjdu tam, kam chtějí, *ne tak, jak mi nabízejí*, ale bojím se, že to nebylo k ničemu. Bydlím tak osaměle, že budou moci zanedlouho přijít stejně tak ve dne jako v noci. Zabito šest psů, cítil jsem jejich přítomnost všude v lese kolem cesty, když jsem dnes jel do Brattleboro.

Udělal jsem chybu, když jsem se pokusil poslat Vám nahrávku a černý kámen. Radši nahrávku zničte dřív, než bude pozdě. Zítra Vám napíšu pár řádek, pokud tady ještě budu. Kéž by se mi podařilo dostat své věci a knihy do Brattleboro a nalodit se tam. Utekl bych i jen tak, bez ničeho, ale cosi mě tu drží. Mohu odjet do Brattleboro, kde bych měl být v bezpečí, ale cítím se tam jako vězeň stejně jako doma. A myslím, že bych se pryč stejně nedostal, i kdybych tu všechno nechal. Je to strašné - držte se raději dál.

Váš Akeley

Po tom hrozném dopisu jsem vůbec nespal a přemýšlel jsem, jestli si Akeley udržel zdravý rozum. Jeho sdělení bylo v podstatě šílené, i když styl - s ohledem na předchozí události - byl pochmurně přesvědčivý. Nepokoušel jsem se odpovídat, měl jsem zato, že bude lépe, když počkám, až bude mít Akeley čas odpověděět na můj poslední dopis. Odpověď skutečně přišla hned druhý den, vůbec ale nereagovala na to, co jsem psal. Zde je text, jak si ho pamatuji, naškrábaný a s kaňkami, psán v horečném spěchu.

středa

W.,

dostal jsem Váš dopis, ale nemá už smysl dál pokračovat. Úplně jsem rezignoval. Je zázrak, že mi zbylo tolik vůle, abych je odrážel. Nemohu utéct, i kdybych tu chtěl všechno nechat a běžet. Dostanou mě.

Včera mi od nich přišel dopis - donesl ho pošťák, zatímco jsem byl v Brattleboro. Napsaný a orazítkovaný v Bellows Falls. Popisují, co se mnou chtějí dělat - nemůžu to opakovat. Dávejte na sebe pozor! Zničte tu nahrávku. V noci je pořád zataženo a měsíc dál ubývá. Proč se bojím hledat pomoc? - mohlo by mě to posílit - ale každý, kdo by sem přišel, by mě označil za blázna, dokud bych nepředložil nějaký důkaz. Nemůžu sem zvát lidi jen tak - už řadu let nemám s nikým spojení.

Ale ještě jsem Vám neřekl to nejhorší, Wilmarthe. Seberte odvahu k dalšímu čtení, protože to pro Vás bude šok. Budu ale mluvit pravdu. Tak tedy - *viděl jsem a dotýkal jsem se jedné z těch věcí, nebo pozůstatků jedné z těch věcí*. Bože, je to hrůza! Bylo to mrtvé, samozřejmě. Zabil to jeden pes, našel jsem to dnes ráno poblíž psince. Zkusil jsem to schovat v kůlně, abych přesvědčil lidi, ale během několika hodin se to úplně rozložilo. Nezbylo vůbec nic. Jak víte, v řekách byly ty bytosti vidět jenom první ráno po povodni. Pokoušel jsem se to pro Vás vyfotografovat, ale když jsem film vyvolal, *nebylo vidět nic kromě kůlny*. Z čeho ta věc může být? Viděl jsem ji a dotýkal se jí, a oni všichni po sobě nechávají stopy. Určitě jsou hmotní - ale z jaké hmoty? Podoba se nedá popsat. Byl to velký krab a v místech, kde by měl člověk hlavu, měl

množství masitých kroužků nebo uzlů z hustého, slizkého materiálu, a ty byly pokryty tykadly. Ta zelená mazlavá tekutina je jejich krev nebo tělní tekutina. Na Zemi jich každou chvíli má být víc.

Walter Brown zmizel - neviděli ho nikde v okolí. Určitě jsem ho dostal při některé přestřelce, vypadá to, že ty stvůry své mrtvé a raněné odvlékají pryč.

Dojel jsem dnes odpoledne do města bez potíží, ale bojím se, že se drží zpátky jenom proto, že jsou si mnou jisti. Píšu z pošty v Brattleboro. Může to být rozloučení - pokud se se mnou něco stane, napište mému synovi - jmenuje se George Goodenough Akeley, 176 Pleasant St., San Diego, Kalifornie, *sem ale nechoďte*. Chlapci napište, jestli se Vám do týdne neozvu, a sledujte taky zprávy v novinách.

Vynesu teď své poslední dvě karty - pokud mi zbude vůle. Nejdřív zkusím otravný plyn (sehnal jsem patřičné chemikálie a připravil masky pro sebe i pro psy), a pokud to nevyjde, řeknu všechno šerifovi. Můžou mě strčit do blázince, když budou chtít - bude to lepší než to, co chtějí se mnou udělat *ty stvůry*. Snad bych mohl upozornit na otisky kolem domu - jsou slabé, ale nacházím je každé ráno. Předpokládám ale, že by si policie myslela, že je nějak obelhávám; všichni říkají, že jsem divná povaha.

Musím se pokusit přimět některého policistu, aby tu strávil noc a viděl všechno na vlastní oči - ačkoli se může stát, že se o tom stvůry dozvědí a nechají mě zrovna na pokoji. Přeruší vedení vždy, když se v noci pokouším telefonovat - opravářům je to moc divné a mohou svědčit v můj prospěch, dokud je nenapadne, že to třeba dělám já sám. Teď už je to týden, kdy jsem nechával linku opravit.

Někteří obyčejní lidé by mi mohli dosvědčit, že ta hrůza existuje, ale každý se jim směje a stejně se všichni vyhýbají mému domu už tak dlouho, že o posledních událostech nic nevědí. Nedostanu žádného z farmářů blíž než na míli od domu, nepřijdou ani ze sousedské náklonnosti, ani pro peníze. Pošťák poslouchá, co si o mně povídají, a dělá na mě vtipy - Bože! Kéž bych se odvážil mu říct, jak hrozná je pravda! Zkusím mu ukázat stopy, ale chodí až odpoledne a to už jsou většinou smazané. Jestli na některou přiklopím hrnec nebo krabici, aby se udržela, bude si určitě myslet, že jsem stopu sám nastrojil nebo že si dělám legraci.

Lituju, že jsem se stal takovým samotářem, lidé sem nechodí jako dřív. Nikdy jsem se neodvážil ukazovat černý kámen nebo fotografie a záznam jsem přehrával jenom několika obyčejným lidem. Ostatní by řekli, že jsem si všechno vymyslel, a jenom by se smáli. Můžu ale zkusit fotografie. Ukazují otisky spárů jasně, i když jejich původci se fotografovat nedají. Jaká škoda, že nikdo neviděl tu věc dnes ráno, dřív než se rozpustila!

Nevím ale, jestli mě to ještě zajímá. Po tom, co jsem prožil, je blázinec stejně dobrý jako každé jiné místo. Doktoři mi pomůžou, abych myslel na něco jiného než na dům, a to mě zachrání.

Napište mému synovi Georgovi, jestli o mně brzy neuslyšíte. Sbohem, zničte nahrávku a do ničeho nezasahujte.

Váš Akeley

Po tomto dopisu jsem prožíval nejčernější hrůzu. Nevěděl jsem co odpovědět, naškrábal jsem pár

nesouvislých rad a povzbuzení a poslal je doporučeným dopisem. Znovu jsem naléhal na Akeleyho, aby se okamžitě přestěhoval do Brattleboro a požádal úřady o ochranu; dodal jsem, že do města přijedu s fonografickou nahrávkou a pomohu mu přesvědčit soudy, že je při zdravém rozumu. Myslím, že jsem tehdy napsal, že je čas vzburcovat lidi proti těm cizincům, kteří žijí mezi námi. Je vidět, že v té vypjaté chvíli jsem úplně věřil všemu, co Akeley říkal, i když jsem si myslel, že jeho neúspěch s fotografováním mrtvé příšery nezavinil výstřelek přírody, ale jeho vlastní nedbalost, v rozrušení pochopitelná.

V.

Pak, v sobotu odpoledne, 8. září, evidentně míjeje můj nesouvislý list, mě zastihl úplně odlišný a uklidňující dopis, čistě psaný na novém stroji; zvláštní pozvání, plné jistoty, muselo znamenat zázračnou proměnu v příšerném dramatu, které se odehrávalo v osamělých kopcích. Znovu budu zpaměti citovat - zvlášť se budu snažit zachovat styl. Razítko bylo z Bellows Falls, podpis stejně jako celý dopis byl psán strojem - což často dělají začátečníci v psaní na stroji. Text byl ale na začátečníka dobře napsaný, došel jsem k závěru, že Akeley určitě stroj někdy dřív používal - snad na univerzitě. Musím přiznat, že mi dopis přinesl úlevu, pod ní se však stále skrýval neklid. Jestli byl Akeley v té hrůze při smyslech, je při smyslech ve svém vysvobození? A to "zlepšení vztahů", o kterém píše, znamenalo... co? Byl to zásadní obrat v Akeleyho dosavadních názorech! Ale zde je to nejdůležitější z textu, opsáno z paměti, na kterou jsem pyšný.

Townshend, Vermont,
čtvrtek, 6. září 1928

Drahý Wilmarthe,

jsem velmi potěšen, že Vás mohu uklidnit, pokud se týče všech těch hloupostí, které jsem Vám psal. Říkám-li "hlouposti", mám tím ale na mysli své zděšení, a ne určité jevy. Ty jevy existují a jsou důležité; chybu jsem udělal v tom, že jsem si na ně utvořil nesprávný názor.

Myslím, že jsem se zmiňoval, že moji podivní návštěvníci se mnou začínají komunikovat a snaží se navázat styk. Minulou noc jsme spolu mluvili. Dostal jsem znamení, na které jsem do domu pozval posla Těch Zvenčí - také lidskou bytost, to spěchám zdůraznit. Řekl mi tolik věcí, na které bychom se ani neodvážili pomyslet, a ukázal mi jasně, jak velmi jsme se mýlili v dohadech o účelu tajné kolonie, kterou si Ti Zvenčí na této planetě drží.

Ďábelské legendy o jejich rozmluvách s lidmi a o jejich přáních v souvislosti se Zemí jsou výsledkem špatného, ignorantského chápání alegorické řeči - řeči utvářené kulturním zázemím a myšlenkovými návyky, které se nesmírně liší od všeho, co známe. Uznávám, že mé závěry byly úplně mylné, stejně jako dohady nevzdělaných farmářů a divošských Indiánů. To, co jsem považoval za morbidní, ostudné a hanebné, je ve skutečnosti úctyhodné, mysl povznášející a dokonce *nádherné* - mé dřívější názory byly pouhým projevem věčné lidské tendence od všeho *naprosto odlišného* se odvracet, bát se toho a nenávidět to.

Nyní lituji násilí, kterého jsem se na těch cizích a neuvěřitelných bytostech při našich nočních střetech dopustil. Kéž bych byl s nimi nejdříve mírně a rozumně

promluvil! Nechovají ke mně ale žádnou zášť, jejich způsob myšlení se zcela liší od našeho. Neštěstí je v tom, že jejich lidští agenti ve Vermontu jsou velmi podřadnými jedinci - například ten poslední, Walter Brown. To kvůli němu jsem měl proti nim takové předsudky. Ve skutečnosti není známo, že by lidem uškodili, naopak náš druh jim často krutě ubližoval a špehoval je. Existuje celý tajný kult zločinců (člověk, který je jako Vy vzdělán v mystice, porozumí, když naznačím souvislost s Hasturem a Žlutým znamením), kteří zasvětili život tomu, aby Cizince svrhli a zničili za pomoci tajemných sil z jiných dimenzí. Proti těmto agresorům - nikoli proti normálním lidem - jsou namířena drastická opatření Těch Zvenčí. Příležitostně jsem se dozvěděl, že naše ztracené dopisy nekradli Ti Zvenčí, ale vyslanci právě těchto škodlivých kultů.

Vše, co Ti Zvenčí od lidí požadují, je mír, nevměšování a možnost navazovat intelektuální kontakty. Je to nezbytné, protože naše vynálezy a pomůcky stále rozšiřují, lidské znalosti a duševní obzory, a tím je pro Ty Zvenčí stále těžší udržet svá stanoviště na této planetě v *tajnosti*. Cizinci touží poznat lidstvo hlouběj, a chtějí se více dozvědět o vedoucích filozofických a vědeckých osobnostech. Takovou výměnou zkušeností by pominulo veškeré nebezpečí a nastal by přijatelný *modus vivendi*. Myšlenka, že se pokoušejí lidstvo *zotročit* nebo *ponížit*, je směšná.

Pro začátek si Ti Zvenčí přirozeně vybrali mě - znám je už dobře - jako svého prvního mluvčího na Zemi. Minulou noc mi hodně řekli - byla to překvapivá fakta, otevřela mi oči - a dozvím se ještě mnoho dalšího, ústně i písemně. Zatím mě na žádný výlet *ven* nepozvali, ačkoli si to pravděpodobně budu později sám *přát* - překonám tím

všechno, co přesahuje běžnou lidskou zkušenost. Můj dům už nebudou obléhat. Všechno se vrátilo do starých kolejí, psi už nebudou mít co na práci. Strach nahradilo poznání a intelektuální dobrodružství, které se mnou může sdílet jen málo smrtelníků.

Bytosti Zvenčí jsou patrně nejobdivuhodnějšími organismy v prostoru a čase i mimo ně - patří ke kosmické rase, ostatní formy života jsou pouze jejími degenerovanými variantami. Jsou charakteru spíše rostlinného než animálního, pokud se tyto pojmy dají použít pro materii, ze které jsou utvořeni, a mají houbovitou strukturu; obsahují látky podobné chlorofylu a velmi jednoduchý vegetativní systém, to je od opravdových hub odlišuje. Tento druh je utvořen z hmoty, která je v naší části vesmíru zcela cizí - její elektrony se pohybují odlišnou rychlostí. Proto tyto bytosti nemůže zachytit běžný fotografický film a desky, i když je naše oči vidí. Ačkoli se správnými znalostmi by kterýkoli dobrý chemik dokázal vyrobit fotografickou emulzi, která by jejich podobu zachytit mohla.

Tento druh má ojedinělou schopnost překonat mezihvězdnou prázdnotu bez potřeby tepla i vzduchu, jen ve své tělesné schránce; některé varianty druhu tak mohou učinit pouze za pomoci mechanických zařízení nebo zvláštních chirurgických úprav. Jen málo druhů má křídla k létání v éteru, která jsou charakteristická pro vermontskou variantu. Ti, kteří osidlovali některé opuštěné vrcholy ve Starém světě, se sem dostali jinak. Vnější podoba se zvířaty a se strukturou, kterou chápeme jako materiální, je výsledkem spíše paralelní evoluce nežli blízkého příbuzenství. Jejich mozková kapacita převyšuje jakoukoli

jinou formu života a okřídlený druh, který žije v našem hornatém kraji, je nejlépe vyvinutý. Telepatie je jejich obvyklý dorozumívací prostředek, ačkoli máme zbytky hlasových orgánů, které po nepatrném zásahu (neboť neuvěřitelně propracovaná chirurgie je u nich každodenní záležitostí) mohou zhruba napodobit řeč těch organismů, které ji dosud používají.

Jejich *nejbližším* hlavním sídlem je dosud neobjevená planeta na okraji Sluneční soustavy, na které je skoro úplná tma - za Neptunem, devátá v pořadí od Slunce. Je to, jak jsme dovodili, objekt, který se v některých prastarých a zapovězených spisech mysticky nazývá Yuggoth; jeho obyvatelé brzy soustředí pozornost na náš svět a budou se snažit navázat duševní kontakt. Nepřekvapilo by mě, kdyby naši astronomové tento myšlenkový proud pocítili a Yuggoth objevili, až si to Ti Zvenčí budou přát. Ale Yuggoth je pouhým odrazovým můstkem. Hlavní masa těchto bytostí obývá jiný, zvláštně uspořádaný vesmír, zcela mimo dosah lidské představivosti. Časoprostorová koule, kterou považujeme za veškerou kosmickou entitu, je pouhým atomem ve skutečném nekonečnu, které patří jim. *A tolik z toho nekonečna, kolik může pojmout lidský mozek, mi bude umožněno poznat, což se stalo ne více než padesáti lidem za celou dobu existence lidstva.*

Nejprve si asi řeknete, Wilmarthe, že blouzním, ale časem poznáte, o jakou ohromující příležitost jsem klopýtl. Chci, abyste ji spolu se mnou využil, proto Vám musím sdělit tisíce dalších věcí, které však nemohu svěřit papíru. V minulosti jsem Vás varoval před tím, abyste mě navštěvoval. Nyní je tu už bezpečno, s radostí své varování ruším a zvu Vás k sobě.

Nemohl byste si ke mně udělat výlet, než Vám začne semestr? Bylo by to báječné. Přivezte s sebou fonografický záznam a všechny mé dopisy, abychom mohli údaje zkonzultovat - budeme je potřebovat, až budeme dávat dohromady tu ohromující historii. Mohl byste také přivézt fotografie, myslím totiž, že jsem negativy i se snímky v tom nedávném rozrušení někam založil. Jaké bohatství faktů mohu připojit k tomu tápavému materiálu plnému dohadů - *a jaký báječný přístroj doplní moji laboratoř!*

Neváhejte - už mě nikdo nesleduje a Vy se nesetkáte s ničím nepřirozeným či zneklidňujícím. Jen přijeďte, počkám na Vás s vozem u nádraží v Brattleboro - a zůstaňte, jak dlouho budete moci, čekají na Vás večery plné diskusí o věcech, o kterých člověk nemá ani tušení. Nikomu nic neříkejte, tahle záležitost se nesmí dostat na veřejnost.

Vlakové spojení do Brattleboro je docela dobré - v Bostonu se můžete podívat do jízdního řádu. Jeďte s B. & M. do Greenfieldu, pak si přesednete. Navrhuji, abyste vyjel v 16.10 místního času z Bostonu. V Greenfieldu budete v 19.35 a v 21.19 odtud vyjíždí vlak, který je v Brattleboro v 22.01. Tohle spojení je ve všední dny. Oznamte mi datum a já počkám na nádraží s vozem.

Omlouvám se, že jsem tento dopis psal na stroji, ale v poslední době mám hrozně roztřesený rukopis, jak víte, a myslím si, že bych delší psaní nezvládl. Tuhle novou Coronu jsem si koupil včera v Brattleboro - zdá se, že píše docela dobře.

Očekávám Vaši odpověď a doufám, že Vás brzy uvidím i s fonografickou nahrávkou a všemi mými dopisy - a fotografiemi.

S nadějí
Henry W. Akeley

Váženému panu
Albertu N. Wilmarthovi
Miskatonická univerzita
Arkham, Mass.

Nedokáži popsat, s jakými pocity jsem znova a znova pročítal a zkoumal tento podivný a nečekaný dopis. Už jsem říkal, že jsem cítil úlevu a zároveň neklid, ale tím vyjadřuji jen velmi přibližně odstíny nejrůznějších a většinou podvědomých pocitů. Nejvíce mě zarazilo, jaký to byl najednou protiklad dosavadního řetězce hrůz - čirý strach se proměnil v chladnou samolibost a dokonce nadšení tak nečekaně, že se podobalo blesku z jasného nebe! Zdráhal jsem se uvěřit, že jediný den dokázal tak proměnit duševní stav někoho, kdo ve středu napsal tu šílenou zprávu, i kdyby ten jediný den přinesl kdovíjaké potěšitelné objevy. Chvílemi jsem měl pocit zvláštní neskutečnosti, takže jsem začal uvažovat, zda celý souboj fantastických mocností, o kterém jsem se na dálku dovídal, nebyl jen snem, který se odvíjel v mé hlavě. Pak jsem si vzpomněl na fonograf a trochu jsem se uklidnil.

Dopis se tak lišil od všeho, co jsem mohl očekávat! Když jsem zpytoval své dojmy, zjistil jsem, že prošly dvěma fázemi. Za prvé, Akeley byl a je při smyslech, pak ale je jeho změna příliš rychlá a neuvěřitelná. Za druhé, změna Akeleyho chování, názorů a vyjadřování je

nenormální a neočekávaná. Zdálo se, že celá osobnost toho muže prošla vnitřní proměnou - proměnou tak hlubokou, že jsem stěží mohl předpokládat, že Akeley zůstal úplně příčetný. Výběr slov, pravopis - všechno bylo tak trochu jiné. A za pomoci svého akademického citu pro styl jsem vystopoval hluboké odlišnosti v nejzákladnějších reakcích a rytmu. Citové kataklyzma nebo ulehčení muselo být obrovské, když způsobilo tak zásadní obrat! Na druhou stranu se mi zdálo, že dopis je pro Akeleyho docela charakteristický. Stejná vášeň pro nekonečno - stejné vědecké zaujetí pro výzkum. Nemohl jsem ani na chvíli - nebo ne déle než na chvíli - uvěřit, že se jedná o přetvářku nebo podvrh. Copak pozvání - přání, abych se o pravdě přesvědčil osobně - nedokazovalo jeho pravost?

V sobotu v noci jsem neodpočíval; seděl jsem a přemýšlel o stínech a podivnostech, které se skrývají za dopisem, hlava mě bolela z rychle se střídajících monstrózních představ, se kterými jsem se musel v uplynulých čtyřech měsících vyrovnávat, a mozek se opět pokoušel zpracovat nový překvapivý materiál, pohybuje se v kruhu pochybností a souhlasu, stejně jako dříve, kdy se setkal s jinými zvláštnostmi; až před úsvitem začal původní změť nahrazovat rozhořívajícím se zájmem a zvědavostí. Ať už byl Akeley bláznivý nebo příčetný, proměněný nebo jen uklidněný, došlo pravděpodobně v jeho hazardním výzkumu k ohromnému zvratu, ke zvratu, který okamžitě zažehnal pocit nebezpečí - skutečného nebo domnělého - a otevřel nové závratné vyhlídky kosmických a nadlidských vědomostí. Sám zapálen pro vše neznámé, zatoužil jsem to vidět; pocítil jsem, že jsem zasažen nákazou, která zhoubně rozbíjí zábrany. Setřást tak únavná a rozčilující pouta času,

prostoru a přírodních zákonů - spojit se s ohromným *vnějším* kosmem, přiblížit se temným a propastným tajemstvím nekonečna a věčnosti - taková věc určitě stála za to, aby člověk riskoval život, duši i rozum! A Akeley řekl, že už žádné nebezpečí nehrozí - pozval mě, abych ho navštívil, už mě neodrazoval jako dřív. Zachvěl jsem se při pomyšlení, co by mi teď všechno mohl povědět - skoro mě ochromovala představa, jak sedím v osamělém a donedávna obléhaném statku s mužem, který mluvil s opravdovými emisary z vesmíru; že tam sedíme se strašidelnou nahrávkou a hromádkou dopisů, ve kterých Akeley shrnul své předchozí závěry.

V neděli před polednem jsem tedy telegrafoval Akeleymu, že se s ním setkám v Brattleboro příští středu - 12. září - pokud se mu to bude hodit. Pouze v jednom ohledu jsem se odchýlil od jeho návrhů, a to ve výběru spojení. Upřímně řečeno, nebylo by mi po chuti přijet do neklidného Vermontu pozdě v noci; takže jsem zatelefonoval na nádraží a rozhodl se pro jiný vlak. Když vstanu brzy ráno a stihnu odjet v 8.07 do Bostonu, chytím vlak v 9.25 do Greenfieldu, tam přijedu v 12.22. Odtud přesně navazoval spoj, který je v Brattleboro v 13.08 - což je oproti 22.01 daleko příjemnější hodina pro setkání s Akeleyem a pro následnou cestu do tísnivých, tajuplných kopců.

V telegramu jsem se zmínil o době příjezdu a byl jsem rád, že v odpovědi, která večer přišla, jsem se setkal s pochopením svého budoucího hostitele. Telegrem zněl:

SPOJENI VYHOVUJE SEJDEME SE U VLAKU V JEDNU NULA OSM VE STREDU NEZAPOMENTE NA

NAHRAVKU A DOPISY A SNIMKY O CILI CESTY POMLCTE OCEKAVEJTE PREKVAPIVE OBJEVY
AKELEY

Skutečnost, že Akeley odpověděl přímo na můj telegram - který určitě doručoval zřízenec z Townshendu do Akeleyho domu osobně nebo telefonicky - rozptýlila zbytek podvědomých pochyb, které jsem snad měl o autorství překvapivého dopisu. Spadl mi kámen ze srdce - ulevilo se mi víc, než bych čekal; všechny obavy jsem pochoval ještě hlouběji. Tu noc jsem spal tvrdě a dlouho a zbývající dva dny jsem měl plné ruce práce s přípravou na cestu.

VI.

Ve středu jsem vyrazil, jak jsme se dohodli, s kufříkem plným nezbytností a vědeckých záznamů, včetně hrůzné fonografické nahrávky, snímků a s celým svazkem Akeleyho korespondence. Na jeho žádost jsem nikomu neřekl, kam jedu; pochopil jsem, že celá věc vyžaduje největší utajení. Pomyšlení, že jsme ve skutečném spojení s cizími bytostmi Zvenčí, ohromovalo i můj trénovaný a připravený mozek; jaké by to pak mělo následky na široké masy neinformovaných laiků? Nevím, jestli mě vzrušovalo očekávání nebo strach, když jsem v Bostonu přesedal a vydal se na dlouhou cestu na západ, pryč ze známých krajin, do míst, která jsem znal jen povrchně. Waltham - Concord - Ayer - Fitchburg - Gardner - Athol.

Do Greenfieldu jsem dojel se sedmiminutovým zpožděním, ale přípoj na sever čekal. Přesedal jsem ve

spěchu a cítil, jak se mi podivně nedostává dechu, když vagóny zarachotily v časném dopoledním slunci do krajiny, o které jsem zatím jenom četl, ale kterou jsem nikdy dřív nenavštívil. Věděl jsem, že jedu do staromódnější a původnější Nové Anglie, než jsou průmyslové, urbanizované oblasti na pobřeží a na jihu, kde jsem strávil svůj život; nedotčená, starobylá Nová Anglie bez cizinců a dýmu továren, plakátů a betonových silnic, neposkvrněná moderní dobou. Přetrval zde zvláštní, nenarušeny ryzí život, plod, jehož kořeny tkví hluboko v krajině - udržuje podivné prastaré vzpomínky a je živnou půdou pro stinné, tajuplné a jen kradmo vyslovované pověry.

Tu a tam jsem zahlédl modrou hladinu řeky Connecticut, třpytící se ve slunci, a za Northfieldem jsme ji přejeli. Před námi byly hrozivé, tajemné kopce, a když přišel průvodčí, dozvěděl jsem se, že jsem konečně ve Vermontu. Řekl mi, abych si hodinky posunul o hodinu nazpět, protože kopcovitá země na severu se neobtěžovala se zavedením letního času. Když jsem tak učinil, zdálo se mi, jako by se kalendář vrátil zpět o celé století.

Jeli jsme podle řeky a za New Hampshire jsem viděl blížící se svah strmého Wantastiquetu, ke kterému se váží jedinečné staré legendy. Pak se po levé straně objevily ulice a napravo se v proudu ukázal zelený ostrůvek. Vlak zastavil a já vystoupil na dlouhé zastřešené nástupiště nádraží v Brattleboro.

Přehlížel jsem řadu čekajících vozů a uvažoval, který by mohl být Akeleyho fordkou, ale byl jsem poznán dříve, než jsem vyvinul nějakou iniciativu. Určitě to ale nebyl Akeley, kdo se ke mně blížil s napřaženou rukou a měkce vyslovenou otázkou, zda jsem pan Albert N. Wilmarth z

Arkhamu. Ten muž vůbec nebyl podobný vousatému, prošedivělému Akeleymu z fotografie; byl mladší a vypadal městsky, módně oblečen, pod nosem pouze malý, tmavý knírek. Jeho kultivovaný hlas ve mně vyvolával neurčitou, zvláštní, téměř zneklidňující vzpomínku, neupamatoval jsem se ale jakou.

Zatímco jsem si ho prohlížel, vysvětloval mi, že je přítelem mého hostitele a že přijel z Townshendu místo něho. Prohlásil, že Akeley dostal náhlý astmatický záchvat a není natolik zotaven, aby vycházel na čerstvý vzduch. Není to ale nic vážného, na mé návštěvě není nutno nic měnit. Nedokázal jsem odhadnout, do jaké míry je pan Noyes - tak se představil - seznámen s Akeleyho výzkumy a objevy, podle jeho nenucených způsobů se mi ale zdálo, že zasvěcen nejspíš není. Připomněl jsem si, jakým poustevníkem Akeley byl, a trochu mě překvapilo, že si tak rychle dokázal najít přítele; překvapení mě však neodradilo od toho, abych nastoupil do vozu, ke kterému mi pokynul. Nebylo to malé staré auto, které jsem očekával podle Akeleyho popisu, ale velký a dokonalý vůz nejnovější značky - zjevně patřil Noyesovi, měl massachusettskou poznávací značku. Dohadoval jsem se, že můj průvodce je určitě v Townshendu na letním bytě.

Noyes nastoupil do auta vedle mě a okamžitě vyjel. Byl jsem rád, že není nijak řečný, protože jakési napětí v atmosféře mi bránilo mluvit. Město v odpoledním slunci vypadalo velmi příjemně. Vyjeli jsme do svahu a zatočili doprava na hlavní ulici. Město dřímalo, jak je obvyklé ve starších městech Nové Anglie, která si člověk pamatuje z dětství, a obrysy střech, věžiček, komínů a cihlových zdí se v nitru dotýkaly struny nostalgie. Stanul jsem na prahu

krajiny napůl očarován kouzlem neporušených starých časů; byl to kraj, kde vzpomínky na minulost trvaly a rozvíjely se, protože je nikdy nic neodvanulo.

Jak jsme vyjížděli z Brattleboro, můj pocit nevolnosti a zlé předtuchy sílil. Kolem byla krajina plná kopců, jejichž zelené a žulové svahy se hrozivě tyčily jeden vedle druhého a upozorňovaly na temná tajemství a pradávné obyvatele, kteří mohou nebo nemusí být lidstvu nebezpeční. Chvíli jsme jeli podle široké, mělké řeky, která přitékala z neznámých kopců na severu, a já se zachvěl, když mi můj průvodce řekl, že to je West River. Připomněl jsem si, že podle zpráv z novin to byla právě tato řeka, ve které plavaly ty odporné, krabům podobné bytosti.

Postupně se krajina kolem nás stávala divočejší a opuštěnější. Starobylé kryté mosty mezi kopci spočívaly tajuplně zapomenuty v minulosti a opuštěná železnice běžící podle vody jakoby vydechovala skoro viditelný mlžný opar melancholie. Mezi zdvihajícími se kopci se ostře klikatila údolí, skrz zeleň skrývající hřebeny probleskovala strohá šeď čisté novoanglické žuly. Roklemi hučely divoké potoky, odnášející do řeky nezbadatelná tajemství tisíce vrcholů, na které lidská noha dosud nevkročila. Tu a tam se ukázaly úzké zanedbané cesty, které se prodíraly hustou masou lesa, jehož nižší větve mohly docela dobře schovat celé armády duchů. Když jsem se tak rozhlížel, vzpomněl jsem si na Akeleyho, kterého sužovali neviditelní špehové právě na této cestě, a vůbec jsem už nepochyboval, že se to mohlo stát.

Svérázná pěkná vesnička Newfane, kam jsme dojeli za necelou hodinu, byla posledním poutem s tímto světem - světem, který člověk dobyl a obsadil. Pak jsme opustili

všechno důvěrně známé, hmatatelné, času podléhající a vstoupili do fantastického světa mlčenlivého neskutečna, kudy se kroutila cesta uzoučká jako pentle, padala a zdvihala se jako živá mezi neobydlenými vrcholy a téměř opuštěnými údolími. Kromě hluku motoru a zvuků z několika osamělých statků, které jsme občas míjeli, jsem zaslechl jenom tajemné hučení vody z nespočetných neviditelných pramenů ve stinném lese.

Důvěrná blízkost vysokých, oblých kopců brala dech. Byly strmější a přísnější, než jsem si představoval podle toho, co jsem o nich slyšel, a neměly nic společného s všedním, neosobním světem, jaký známe. Hluboké, tiché lesy na nepřístupných svazích mohly hostit neznámá, neuvěřitelná stvoření, a já cítil, že samotný obrys kopců skrývá nějaký podivný, aeóny zapomenutý smysl, jako by to byly obrovské hieroglyfy, stvořené bájnou rasou obrů, jejichž moc už patří jen snům. Staré legendy a ohromující objevy, o kterých mi psal Henry Akeley, mi vypluly na povrch paměti a pocit napětí a nebezpečí vzrostl. Účel mé návštěvy a hrozné okolnosti, které jí předcházely, se mi v mžiku s mrazením připomněly a téměř zvrátily mé nadšení pro výzkum.

Průvodce si mého znepokojení určitě všiml; čím divočejší a neupravenější byla cesta, po níž jsme jeli stále pomaleji, tím víc se měnily jeho příležitostné poznámky v plynulý proud konverzace. Mluvil o krásách a tajuplnosti krajiny a ukázalo se, že je trochu obeznámen s folklórními studiemi mého hostitele. Z jeho zdvořilých otázek jsem vyrozuměl, že ví, že jsem přijel z vědeckých důvodů a že přivážím jakési důležité údaje, nenaznačil však, že by mu bylo známo, jak hluboké a strašné poznatky Akeley

nakonec získal.

Choval se tak srdečně, pokojně a městsky, že by mě jeho poznámky měly uklidnit, kupodivu jsem byl ale stále neklidnější, jak jsme pronikali po točité cestě do neznámé divočiny kopců a lesů. Chvílemi se zdálo, jako by se snažil vyzvídat, co vím o strašlivých tajemstvích toho místa, a to se pokaždé v jeho hlase najednou objevila neurčitá, dráždivá, matoucí *důvěrnost*. To nebyla obyčejná, zdravá důvěrnost, která patří k příjemnému, kultivovanému hlasu. Jaksi se mi spojoval s už zapomenutými nočními můrami a já cítil, že bych zešílel, kdybych si vzpomněl. Kdybych měl nějakou vhodnou omluvu, asi bych se vrátil. Nemohl jsem to ale dost dobře udělat - a zdálo se mi, že když si po příjezdu s Akeleym chladnokrevně vědecky pohovoříme, pomůže mi to trochu se sebrat.

Kromě toho hypnotizující krajina, kterou jsme šplhali a pronikali, měla v sobě podivně uklidňující, kosmickou krásu. Čas se ztratil ve zdejším labyrintu a kolem nás se prostíraly jen kvetoucí vlny pohádkové nádhery dávno minulých staletí - věkovité háje, nedotknuté pastviny lemované pestrými podzimními květy a tu a tam malá hospodářství uhnízděná mezi obrovskými stromy, utopená ve vonných keřích a luční trávě. Dokonce i slunce zářilo tak nadpozemsky, jako by celou krajinu pokrývala zvláštní atmosféra či opar. Něco podobného jsem nikdy dřív neviděl. Snad kromě kouzelných vyhlídek, které na pozadí svých obrazů malovali italští mistři. Sodoma i Leonardo malovali takové průhledy pod klenbami renesančních arkád. Prodírali jsme se teď přímo středem toho obrazu a mně se zdálo, že v jeho nekromancii nalézám cosi, co jsem instinktivně znal ale co jsem dosud marně hledal.

Náhle, jen co jsme na vrcholu stoupání projeli mírnou zatáčkou, automobil zastavil. Po mé levé straně, za dobře udržovaným trávníkem, který se prostíral až k cestě a honosil se lemováním z deštěm omytých kamenů, zdvihal se bílý patrový dům s podkrovím, v této oblasti neobvykle velký a elegantní, a kolem byly v oblouku postaveny chlévy a vpravo vzadu větrný mlýn. Ihned jsem ho poznal podle fotografie, kterou jsem dostal, a nebyl jsem překvapen, když jsem na pozinkované poštovní schránce u cesty četl jméno Henryho Akeleyho. Kousek za domem se prostíral kus bažinaté půdy s řídkým porostem a vedle se zdvíhalo příkré, hustě zalesněné úbočí, které ohraničoval ostrý hřeben. Byl to, jak jsem věděl, vrchol Temné hory, do jejíž poloviny jsme se právě vyšplhali.

Noyes vystoupil z vozu, vzal můj kufřík a požádal mě, abych počkal, zatímco on půjde a oznámí Akeleymu, že jsem přijel. On sám, dodal, má nějakou práci a nemůže se dlouho zdržovat. Rychle vykročil po cestičce k domu a já vystoupil z vozu, abych si trochu protáhl nohy, než se usadíme k rozhovoru. Byl jsem nervózní a pocit napětí maximálně vzrostl, teď, když jsem skutečně stál na scéně onoho morbidního obléhání, tak strašidelně popsaného v Akeleyho dopisech, a já se opravdu bál nadcházející rozmluvy, která mě měla seznámit s cizími, zakázanými světy.

Setkání s čímsi vrcholně bizarním často spíše ochromuje, než aby inspirovalo, a mě vůbec nepovzbudilo pomyšlení, že právě na této cestě se po bezměsíčných nocích plných hrůzy a smrti objevily hrozné stopy a smrdutá zelená jícha. Maně jsem si uvědomil, že tu není žádný z Akeleyho psů. Prodal je snad okamžitě, když s ním

Cizinci uzavřeli smír? Ač jsem se snažil, jak jsem mohl, nevěřil jsem v hloubku a opravdovost smíru, který Akeley hlásal ve svém posledním, tak podvině odlišném dopise. Koneckonců byl to vlastně dost jednoduchý člověk, málo znalý světa. Co když se pod povrchem spojenectví skrývá hluboký, zlověstný spodní proud?

Vedeny těmito myšlenkami, sklouzly mé oči k prachu cesty, který skrýval tak hrozné svědectví. V posledních dnech bylo sucho, na cestě se křižovaly všemožné stopy vozidel, přestože se jednalo o opuštěný okres. S neurčitou zvědavostí jsem začal zkoumat obrysy různorodých otisků a snažil se zahnat makabrózní představy, které to místo a vzpomínky vyvolávaly. Cosi hrozivého a zneklidňujícího bylo v tom hřbitovním tichu, tlumeném, jemném šumu vzdálených bystřin a v nespočetných zelených vrcholcích a zalesněných svazích, které zahlcovaly úzký obzor.

A pak mi náhle do vědomí vtrhla myšlenka, podle které všechny dosavadní neurčité hrozby a představy vypadaly krotce a nevýznamně. Už jsem řekl, že jsem zkoumal rozmanité otisky na cestě s jistou dávkou zvědavosti - ale ta okamžitě a děsivě zmizela pod závanem náhlé hrůzy. Protože i když stopy v prachu byly zmatené a překrývaly se a při zběžném pohledu by neupoutaly pozornost, můj neklidný zrak zachytil určité detaily poblíž místa, kde se cesta napojovala na silnici; nade vši pochybnost či naději jsem poznal hrůzyplné podrobnosti. Bože, nikoli nadarmo jsem strávil hodiny nad snímky stop Cizinců, které mi Akeley poslal. Příliš dobře jsem znal otisky odporných spárů, nezbyla žádná milosrdná možnost, že jsem se zmýlil. Zde, objektivně, před mými vlastními zraky, určitě ne starší než několik hodin, se rýsovaly přinejmenším tři

stopy mezi množstvím rozmazaných otisků vedoucích k Akeleyho statku a zpět. *Byly to stopy živoucích hub z Yuggothu.*

Včas jsem se vzpamatoval natolik, abych zadržel výkřik. Mohl jsem zde snad očekávat něco jiného, pokud jsem skutečně věřil Akeleyho dopisům? Řekl, že s nimi uzavřel mír. Proč by pak bylo divné, že někteří z nich navštěvují jeho dům? Ale strach byl silnější než takové ujišťování. Copak by se člověk mohl bez pohnutí poprvé dívat na stopy bytostí z hlubin vnějšího vesmíru? V té chvíli jsem zahlédl Noyese vycházejícího ze dveří a blížícího se ke mně rychlým krokem. Přiznávám, že jsem se musel silně ovládat, protože bylo možné, že ten člověk neví nic o Akeleyho hlubokých a úžasných výzkumech neznáma.

Noyes mi spěchal oznámit, že Akeley mě rád uvítá; pouze náhlý záchvat astmatu mu brání, aby byl den nebo dva vzorným hostitelem. Tyto záchvaty jsou dost silné a vždycky je provází vysilující horečka a celková slabost. Během záchvatu je na tom dost špatně - může mluvit jen šeptem a obtížné se pohybuje. Chodidla a kotníky mu otekly, takže si je musel ovázat. Dnes je mu poněkud hůře, budu se muset o sebe víceméně postarat sám; Akeleymu však nic neubralo na touze po vědeckém rozhovoru. Najdu ho v pracovně vlevo od haly - je to pokoj, kde jsou uzavřeny okenice. Během nemoci se musí vyhýbat slunci, protože má velmi citlivé oči.

Když se se mnou Noyes rozloučil a odjel vozem směrem na sever, vydal jsem se pomalu k domu. Dveře zůstaly pootevřené; než jsem k nim ale přestoupil a vešel, pátravě jsem se rozhlédl po okolí ve snaze uhodnout, co mě

tak zneklidňuje. Chlévy a kůlny byly běžně upravené, všiml jsem si také Akeleyho otlučené fordky v prostorném, neuzamčeném přístřešku. Pak jsem se dovtípil. Bylo tu úplné ticho. Na statku je přece obyčejně slyšet dobytek, ale tady chyběly jakékoli známky života. A co slepice a prasata? Krávy, o kterých Akeley psal, mohly být třeba na pastvě a psi už asi byli prodáni; ale že tu nebylo slyšet žádné kdákání a chrochtání, to bylo zvlášť podivné.

Nezdržoval jsem se dlouho na cestě, rezolutně jsem vešel do dveří a zavřel je za sebou. Stálo mě určité duševní úsilí, abych to udělal, a ve chvíli, kdy jsem za sebou zavřel, jsem zatoužil ozlomvaz prchat. Napohled tu nebylo nic zvláštního, naopak: půvabná hala v pozdně koloniálním stylu se mi zdála velmi upravená a uspořádaná, a já obdivoval vkus muže, který ji zařizoval. Snad až na ten zvláštní zápach, který jsem cítil - ačkoli jsem dobře věděl, jak páchnou i ty nejlepší staré statky.

VII.

Nedovolil jsem, aby se mě zmocnily pochyby. Připomněl jsem si tedy Noyesovy pokyny a otevřel šestidílné bílé dveře s mosaznou klikou po mé levici. Pokoj za nimi byl tmavý, na což jsem byl upozorněn. Když jsem vstoupil, všiml jsem si, že podivný zápach je tu silnější. Jako by se tu ve vzduchu projevil jakýsi sotva postihnutelný, jemný rytmus nebo vibrace. Chvíli jsem kvůli zavřeným okenicím skoro nic neviděl, pak ale jakési omluvné pokašlávání nebo šepot upoutaly mou pozornost ke křeslu ve vzálenějším, tmavém rohu místnosti. V přítmí jsem zahlédl bledý jas lidského obličeje a rukou; v dalším

okamžiku jsem vykročil, abych pozdravil muže, který se pokoušel promluvit. I když zde bylo světla nepatrně, pochopil jsem, že je to můj hostitel. Studoval jsem přece mnohokrát jeho fotografie, a co se týče toho pevného, větrem ošlehaného obličeje s krátce střiženým šedivým vousem, nemohl jsem se zmýlit.

Když jsem se ale podíval znovu, vmísil se do mého poznání smutek s obavami; neboť ta tvář patřila muži velmi nemocnému. Cítil jsem, že za tím napjatým a nehybným, ztuhlým výrazem a strnulým skelným pohledem musí být něco víc než astma; poznal jsem, jak hrozně na něho muselo zapůsobit napětí a nedávno prožité hrůzy. Copak by to nezlomilo kteroukoli lidskou bytost - i mladšího muže, než je tento neohrožený badatel? Podivná a náhlá úleva, jak jsem se obával, přišla příliš pozdě, než aby ho zachránila od celkového zhroucení. Bezvládné, nehybné ruce, spočívající v klíně, budily soucit. Měl přes sebe přehozený velký župan a kolem hlavy a vysoko ke krku si omotal jasně žlutý šál.

A pak jsem pochopil, že se snaží mluvit stejným kašlavým šepotem, jakým mě zdravil. Šepotu šlo zprvu těžko porozumět, protože šedivý knír skrýval pohyb rtů, a cosi v jeho zabarvení mě mátlo; když jsem se ale soustředil, porozuměl jsem slovům. Neměl vůbec venkovský přízvuk a jeho jazyk byl snad ještě vybranější, než jsem podle dopisů mohl očekávat.

"Předpokládám, že jste pan Wilmarth? Musíte mě omluvit, že nevstávám, jsem nemocný, jak vám pan Noyes určitě řekl; nemohl jsem si ale odepřít vaši návštěvu. Víte, co jsem vám naposledy psal - tolik vám toho zítra řeknu, to už mi bude lépe. Nemohu ani vyjádřit, jak jsem rád, že vás

vidím osobně po tolika dopisech. Máte je s sebou, viďte? A snímky a nahrávku? Noyes dal váš kufřík do haly - asi jste ho tam viděl. Obávám se, že dnes večer se budete muset obsloužit sám. Váš pokoj je nahoře, přímo nad mým - dveře do koupelny uvidíte otevřené přímo naproti schodišti. V jídelně máte nachystané občerstvení - to jsou tyto dveře vpravo - poslužte si, kdykoli budete chtít. Zítra budu lepším hostitelem - ale teď jsem pro slabost úplně bezmocný.

Chovejte se jako doma - mohl byste vytáhnout dopisy a snímky a nahrávku a položit je tady na stůl, než půjdete nahoru. Budeme o nich mluvit zde - tam v rohu vidíte můj fonograf.

Ne, děkuji - není třeba, abyste mi s něčím pomáhal. Já tyhle záchvaty dávno znám. Jenom na chviličku prosím přijďte, než půjdete spát. Budu odpočívat zde - možná tu budu spát celou noc, což často dělám. Ráno mi bude mnohem lépe. Jistě si uvědomujete, o jakou úžasnou věc se tu jedná. Nám, stejně jako několika málo lidem na Zemi, se otevře propast času a prostoru a znalostí mimo veškerou koncepci lidského vědění a filozofie.

Víte, že Einstein nemá pravdu a že určité předměty a síly *mohou* dosáhnout rychlosti vyšší, než je rychlost světla? Pomocí určitých přístrojů se mohou pohybovat v čase dopředu i zpět a mohou skutečně *vidět a cítit*, jaká byla Země v minulých epochách a jaká bude v těch budoucích? Nedovedete si představit, na jaký stupeň ty bytosti dovedly vědu. Neexistuje nic, co by nedokázaly s myslí a tělem živého organismu. Myslím, že navštívím jiné planety a možná i jiné hvězdy a galaxie. Nejprve Yuggoth, nejbližší z těch, které jsou Cizinci obydleny. Je to zvláštní,

temná oběžnice na samém okraji Sluneční soustavy - našim astronomům zatím neznáma. Ale o tom jsem vám už určitě psal. Až přijde čas, Cizinci nasměrují proud myšlenek k nám a způsobí, že planeta bude objevena - nebo některý z jejich lidských spojenců vědcům napoví.

Na Yuggothu jsou veliká města - řady terasovitých věží postavených z černého kamene, stejného, jako byl ten kus, který jsem se vám snažil poslat. Přišel z Yuggothu. Slunce tam nesvítí o nic víc než hvězda, ale ty bytosti nepotřebují světlo. Mají jiné, jemné smysly a v jejich velkých domech a chrámech nejsou okna. Světlo jim dokonce ubližuje, překáží jim a mate je, protože v černém kosmu mimo čas a prostor, odkud původně přišli, světlo není. Návštěva Yuggothu by přivedla slabocha k šílenství - přesto tam půjdu. Smolně černé řeky, plynoucí pod mysteriózními kyklopskými mosty - postavenými starší rasou, která vyhynula a byla zapomenuta dřív, než Cizinci přišli na Yuggoth z nekonečné prázdnoty - by z kteréhokoli člověka učinily Danta nebo Poea, pokud by zůstal při smyslech tak dlouho, aby pak mohl vyprávět, co viděl.

Ale pamatujte si, ten temný svět zahrad a měst bez oken není vůbec hrozný. To jenom nám se tak jeví. Je pravděpodobné, že stejně hrozný připadal náš svět těm bytostem, když ho poprvé zkoumaly. Víte, byly zde dávno předtím, než minula vrcholná epocha Cthulhu, a pamatují si všechno o potopeném R'lyehu, když byl ještě nad vodami. Jsou také uvnitř Země - jsou tady vchody, o kterých lidé nemají ponětí - některé jsou ve vermontských kopcích - a tam dole jsou veliké světy, plné neznámého života; modře osvětlený K'n-yan, rudě osvětlený Yoth a černý N'kai, prostý světla. To z N'kai přišel hrozný

Tsathoggua - amorfní, ropuše podobné nestvůrné božstvo, o kterém se zmiňují *Pnakotické rukopisy* a *Necronomicon* a cyklus mýtů Commoriom uchovávaný nejvyšším atlantským knězem Klarkash-Tonem.

Ale o tom budeme mluvit později. Teď už musí být čtyři nebo pět hodin. Měl byste si vybalit zavazadla, něco si sníst a pak si můžeme v klidu pohovořit."

Pomalu jsem se otočil, abych hostitele uposlechl; zašel jsem pro kufřík, vytáhl z něj žádané předměty, položil je na stůl, a nakonec jsem vyšel do přiděleného pokoje. Stále jsem měl na paměti otisky stop na cestě, takže Akeleyho šeptaný proslov na mě zapůsobil podivně; a ten důvěrný tón, s jakým mluvil o neznámém světě s houbovitými bytostmi - o cizím Yuggothu - mi naháněl husí kůži. Nemocného Akeleyho mi bylo líto, ale musím přiznat, že jeho chraplavý šepot budil jak soucit, tak odpor. Kdyby jen o Yuggothu a jeho černých tajemstvích nemluvil s takovým uspokojením!

Můj pokoj byl velmi příjemný a hezky zařízený, zcela bez zápachu plísně a zneklidňujícího pocitu vibrace; odložil jsem kufřík a znovu sestoupil dolů, abych se najedl. Jídelna byla hned vedle pracovny, za jídelnou byla také kuchyňka. Na stole mě očekávala hojnost obložených chlebů, sušenek a sýra, a termoska s hrníčkem svědčily, že na horkou kávu se také nezapomnělo. Po dobrém jídle jsem si nalil plný šálek, ale zjistil jsem, že v tomto bodě došlo ke kulinářskému lapsu. Hned první lžička prozradila nepříjemně trpkou chuť, takže jsem si víc nevzal. Při jídle jsem myslel na Akeleyho, sedícího vedle v temném pokoji, tichého, ponořeného ve velikém křesle. Jednou jsem za ním zašel, abych se s ním o svačinu rozdělil, ale zašeptal, že

zatím jíst nemůže. Později, než půjde spát, si vezme trochu slazeného mléka - jediné jídlo za celý den.

Po jídle jsem trval na tom, že talíře uklidím a umyji, v dřezu - při té příležitosti jsem vylil kávu, kterou jsem nemohl pozřít. Pak jsem se vrátil do pracovny, přitáhl si židli k hostiteli a připravil se na rozhovor. Dopisy, snímky a nahrávka byly stále na velkém stole uprostřed místnosti, ale zatím jsme si jich nevšímali. Brzy jsem zapomněl na nepříjemný pach a zvláštní dojem vibrací.

Říkal jsem, že v Akeleyho dopisech - zejména v tom druhém a nejobjemnějším - byly věci, které bych se neodvážil citovat ani o nich psát. Podobnou opatrnost vyžadují snad s ještě větší naléhavostí zprávy, které jsem vyslechl v tom temném pokoji mezi osamělými strašidelnými kopci. Nemohu ani naznačit, jaké kosmické hrůzy přede mnou rozestřel ten šeptavý hlas. Akeley už dřív znal hrozné informace, ale to, co se dozvěděl od té doby, kdy uzavřel pakt s Cizinci, by zdravý rozum nesnesl. Dokonce i teď odmítám uvěřit, co mi říkal o zákonitostech nekonečna, juxtapozici rozměrů a o hrozivém postavení nám známého kosmu s jeho prostorem a časem v nekonečném řetězci kosmů - atomů, které se skládají v nadkosmos, tvořený křivkami, úhly a hmotou a polohmotnou elektronovou organizací.

Nikdy nebyl příčetný člověk tak nebezpečně blízko tajemství jsoucna - nikdy nebyl organický mozek blíže celkovému zničení v chaosu, který se vymyká veškeré formě a síle a symetrii. Dozvěděl jsem se, jak *poprvé* přišel Cthulhu a proč polovina tehdejších velkých hvězd už vyhořela. Domýšlel jsem se - z narážek, při kterých se i můj informátor plaše odmlčel - tajemství, která skrývají

Magellanovy mraky a kulovité mlhoviny, a černou pravdu, kterou halí nesmrtelná alegorie Tao. Akeley jednoduše odkryl podstatu, i když ne původ, Doelů a Psů z Tindalu. Legenda o Yigovi, Otci hadů, ztratila na významu a mně se dělalo nevolno, když jsem se dozvěděl o monstrózním jaderném chaosu vládnoucím mimo zakřivený vesmír, který *Necronomicon* milosrdně označil jménem Azathoth. Bylo šokující, jak se nejodpornější tajemné mýty vyjasňovaly konkrétními pojmy, jejich chladná, morbidní nenávist předčila nejsmělejší dohady starověkých a středověkých mystiků. Nevyhnutelně jsem docházel k přesvědčení, že ti, kteří si první začali šeptat proklaté báje, se museli setkat s Akeleyho Cizinci, a snad i navštívili kosmické říše, jak teď bylo nabídnuto i Akeleymu.

Vyprávěl mi o Černém kameni a jeho významu a já byl rád, že se ke mně kámen nedostal. Mé dohady, co hieroglyfy znamenají, byly příliš správné! Přesto se zdálo, že Akeley je teď úplně smířený s celým ďábelským systémem, na který narazil; smířený a dychtivý dál zkoumat hrozivou propast. Zajímalo by mě, s jakými bytostmi mluvil od té doby, co mi psal naposledy, a jestli je hodně z nich podobno lidem, jako ten první vyslanec, o kterém se zmiňoval. Napětí v mé hlavě nesnesitelně stoupalo a já spřádal nejdivočejší teorie o podivném, vytrvalém zápachu a vnitřních vibracích, které ve ztemnělé místnosti panovaly.

Snášel se večer, a když jsem si připomněl, co mi Akeley o předchozích nocích psal, zachvěl jsem se při pomyšlení, že nebude svítit měsíc. Stejně tak se mi nelíbilo, že je farma usazena v závětří obrovského zalesněného svahu, který stoupal k neviditelnému hřebeni

Temné hory. S Akeleyho svolením jsem rozsvítil malou petrolejovou lampu, stáhl knot a postavil ji na vzdálenou knihovnu vedle strašidelné Miltonovy busty; a v té chvíli jsem zalitoval, že jsem to udělal, protože napjatý, nehybný obličej a apatické ruce mého hostitele vypadaly hrozně nepřirozeně a mrtvolně. Zdálo se, že Akeley je skoro neschopný pohybu, ačkoli jsem viděl, jak občas prkenně přikývne.

Po tom, co mi řekl, jsem si stěží dokázal představit, jaká větší tajemství si nechává na zítřek; přinejmenším to znamenalo, že příští den bude hlavním tématem jeho odlet na Yuggoth a dál - *a možnost mé spoluúčasti*. Určitě se bavil tím, jakou hrůzu ve mně vyvolala představa kosmického cestování, protože když jsem dal najevo strach, s úsilím pokýval hlavou. Potom mi laskavě vysvětlil, jak mohou lidské bytosti uskutečnit - a několikrát již uskutečnily - zdánlivě nemožný let mezihvězdnou prázdnotou. *Řekl, že cestu nevykonává celé lidské tělo*; skvělé chirurgické, biologické, chemické a technické znalosti Cizinců našly způsob, jak přepravovat lidské mozky bez tělesných schránek.

Existoval bezpečný způsob, jak extrahovat mozek a jak udržet organické zbytky naživu bez jeho přítomnosti. Holá, kompaktní mozková hmota se pak ponořila do fluida, kterým se plní vzduchotěsný válec, vyrobený z kovu, jenž se těží na Yuggothu; elektrody zavedené dovnitř jsou schopny za pomoci složitých přístrojů nahradit tři životní funkce - zrak, sluch a řeč. Pro okřídlené houbovité bytosti je snadné přepravovat vesmírem válce s mozkem bez poškození. Na každé planetě osídlené jejich civilizací nacházejí dostatek přístrojů vhodných k napojení na

uvězněný mozek, takže po menších úpravách mohou tyto cestující inteligence žít plným smyslovým životem - i když bez těla a pouze mechanicky - v kterémkoli stadiu cestování časoprostorovým kontinuem i mimo ně. Bylo to stejně prosté, jako vzít fonografický záznam a přehrát ho kdekoli, kde existuje fonograf. O úspěchu nebylo třeba mít pochyb. Akeley se nebál. Copak už se to častokrát nestalo?

Poprvé se jedna z netečných, neužitečných rukou zdvihla a ztuha ukázala na vysokou polici u vzdálenější stěny pokoje. Tam, v úhledné řadě, stálo více než tucet kovových válců, kterých jsem si dříve nevšiml - válce byly asi stopu vysoké s o něco menším průměrem, na přední vypouklé straně měly tři zvláštní zdířky posazené do rovnoramenného trojúhelníku. Jeden z nich byl dvěma zdířkami napojen na pár podivně vypadajících přístrojů, které stály v pozadí. O jejich účelu mi nemusel nikdo nic říkat, zachvěl jsem se jako v zimnici. Pak jsem uviděl, že ruka ukazuje do bližšího rohu, kde byly nakupeny složité přístroje se šňůrami a zástrčkami, některé podobné těm dvěma zařízením na polici za válci.

'Tam jsou čtyři druhy přístrojů, pane Wilmarthe," zasípal hlas. "Čtyři druhy - u každého tři funkce - dohromady dvanáct kusů. Víte, existují čtyři odlišné druhy bytostí, které jsou skryty ve válcích nahoře. Tři lidé, šest houbovitých bytostí z Neptuna (Bože! kdybyste uviděl ta těla, která měly na své planetě!) a zbytek jsou bytosti z jeskyní obzvlášť zajímavé temné hvězdy daleko za Galaxií. V hlavním stanovišti předsunuté hlídky v Kulaté hoře byste našel více válců a přístrojů - válců s mimokosmickými mozky a se smysly, které se liší od všeho, co známe - jsou to spojenci a badatelé z nejvzdálenějšího, vnějšího

vesmíru. A jsou tam zvláštní přístroje, které jim zprostředkovávají dojmy a vjemy několika cestami, které jsou jim zvlášť přizpůsobeny. Kulatá hora, podobně jako většina hlavních stanovišť Cizinců, je kosmopolitním místem. K experimentům mi zapůjčili jen ty nejobvyklejší typy.

Vezměte ty tři přístroje, na které ukazuji, a postavte je na stůl. Ten vysoký se dvěma skleněnými čočkami vpředu - pak skříňku s elektronkami a rezonanční deskou - a teď ten s kovovým diskem nahoře. Teď běžte pro válec s nálepkou 'B-67'. Vezměte si tu windsorskou židli, ať tam dosáhnete. Těžké? To nic! Přesvědčte se, jestli je to B-67. Nevšímejte si toho nového lesklého válce, který je napojen na dva kontrolní přístroje - je na něm mé jméno. Postavte B-67 na stůl vedle přístrojů - a podívejte se, jestli jsou spínače na všech třech otočeny doleva.

Teď zapojte šňůru od přístroje s čočkami do horní zásuvky ve válci - tam! Připojte přístroj s elektronkami k levé dolní zásuvce a aparát s diskem do zbývající. Teď otočte všechny spínače na přístrojích úplně doprava - nejprve u stroje s čočkami, pak u toho s diskem a nakonec s elektronkami. Dobře. Měl bych vám říct, že se jedná o člověka - jednoho z nás. Zítra vám předvedu další."

Dodneška nevím, proč jsem ty sípavé příkazy poslouchal jako otrok a jestli byl Akeley šílený nebo příčetný. Po tom, co předcházelo, bych měl být připraven na všechno. Ta mechanická maškaráda vypadala jako typický vrtoch bláznivého vynálezce a vědce, ale právě ona udeřila na strunu pochybnosti, kterou nerozechvěla ani předchozí debata. Tomu, co mi šepot předestíral, člověk vůbec nemohl věřit - ale což tomu tak nebylo i s jinými

věcmi, méně absurdními, právě proto, že neexistoval hmatatelný konkrétní důkaz?

Jak se má mysl zmítala ve zmatku, uvědomil jsem si skřípot a bzučení vycházející ze tří přístrojů napojených na válec. Zvuky brzy utichly. Co se bude dít? Uslyším hlas? A kdyby, jaký budu mít důkaz, že to není jen dovedně upravené rádio, kterým bude hovořit ukrytý, avšak nablízku bdící mluvčí? Ani teď nechci přísahat na to, co jsem slyšel, nebo jaký jev se přede mnou odehrával. Něco se ale dělo určitě.

Krátce a jednoduše, přístroj s elektronkami a rezonanční deskou začal mluvit, a to s důrazem a inteligencí, které mě nenechaly na pochybách, že ten, kdo promluvil, je skutečně s námi a pozoruje nás. Byl to zvučný, kovový, neživý, čistě mechanický hlas. Nevyjadřoval pohnutí nebo city, ale skřípal a chrastil s mrtvou precizností a neústupností.

"Pane Wilmarthe," řekl, "doufám, že vás neděsím. Jsem lidská bytost jako vy, i když mé stále živé tělo teď odpočívá v bezpečí Kulaté hory asi jednu a půl míle východně odtud. Jsem zde s vámi, můj mozek je v tomto válci a já vidím, slyším a mluvím pomocí elektronických vibrátorů. Za týden budu putovat prázdnotou, jak jsem učinil již mnohokrát, a doufám, že se budu těšit ze společnosti pana Akeleyho. Stejně tak doufám ve vaši přítomnost; znám vás totiž od vidění i podle pověsti a sledoval jsem vaši korespondenci s přítelem Akeleym. Jsem samozřejmě jedním ze spojenců Cizinců, kteří navštívili naši planetu. Poprvé jsem je potkal v Himalájích a různě jsem jim tam pomáhal. Na oplátku mi umožnili zažít něco, co pozná jen málo lidí.

Uvědomujete si, co to znamená, když říkám, že jsem byl na třiceti sedmi různých nebeských tělesech - planetách, vyhaslých hvězdách a jiných nepopsatelných objektech - včetně osmi mimo naši galaxii a dvou mimo náš zakřivený prostor a čas? To vše mi ani v nejmenším neublížilo. Můj mozek byl oddělen od těla tak zručně, že by bylo velmi hrubé říkat tomu chirurgická operace. Cizinci mají metody, které tyto operace činí snadnými a téměř běžnými - a tělo nestárne, když je mozek oddělen. Mozek je s přídavnými mechanickými zařízeními a při minimální péči, kterou představuje občasná výměna ochranného fluida, vlastně nesmrtelný.

Doufám z celého srdce, že se rozhodnete cestovat s panem Akeleym a se mnou. Cizinci dychtí poznat muže našich vědomostí a ukázat nám ohromné propasti, o kterých většina z nás jen sní. Snad vám setkání s nimi bude zprvu připadat podivné, ale já vím, že se nad své pocity povznesete. Myslím, že pan Noyes půjde s námi také - to je ten člověk, který vás sem přivezl vozem. Je jedním z nás už roky - předpokládám, že jste jeho hlas poznal na nahrávce, kterou vám pan Akeley poslal."

Prudce jsem sebou trhl a mluvčí se na chvilku odmlčel, než uzavřel.

'Takže, pane Wilmarthe, nechám vše na vás; snad jen dodám, že takový milovník záhad a folklóru jako vy by neměl propást šanci. Není čeho se bát. Všechny přechody jsou bezbolestné a je spousta radovánek i v plně mechanizovaném vnímání. Když se elektrody odpojí, člověk prostě upadne do spánku s obzvláště živými a fantastickými sny.

A teď, jestli vám to nevadí, bychom mohli naši

schůzku přerušit do zítřka. Dobrou noc - otočte spínači doleva; nezáleží na pořadí, mohl byste ale nechat na konec přístroj s čočkami. Dobrou noc, pane Akeley - dobře se o našeho hosta starejte! Jste s těmi spínači připraven?"

To bylo všechno. Mechanicky jsem uposlechl a vypnul všechny tři spínače, omámený vším, co se tu dělo. Hlava se mi točila, zatímco jsem naslouchal Akeleyho šeptavému hlasu, který mi sděloval, že mohu aparáty nechat na stole, tak jak jsou. Nijak nekomentoval, co se právě odehrálo, a po pravdě řečeno žádný komentář by nepronikl do mé rozbouřené mysli. Slyšel jsem, jak mi říká, že si mohu do pokoje vzít lampu, a vyvodil jsem z toho, že si přeje odpočívat. Byl už čas, neboť odpolední a večerní diskuse by vyčerpala i silného muže. Stále omámený, popřál jsem hostiteli dobrou noc a odešel s lampou nahoru, i když jsem měl u sebe výkonnou kapesní svítilnu.

Byl jsem rád, že už jsem venku z pracovny plné puchu a neurčitého chvění, i když jsem se vůbec nezbavil strašného pocitu nebezpečí, hrůzy a kosmické abnormality, kterým pro mě bylo místo, kde jsem se ocitl, a síly, se kterými jsem se setkal. Divoký, osamělý kraj, černé, zalesněné kopce tyčící se blízko u domu, stopy na cestě, nemocný, nehybný, šeptající muž ve tmě, ďábelské válce a přístroje a navíc pozvání k podivné operaci a ještě podivnějšímu cestování, to vše, tak nové a nečekané, na mě zaútočilo spojenými silami, podkopávalo mou vůli a téměř zničilo mou fyzickou sílu.

Zjištění, že můj průvodce Noyes byl tím lidským celebrantem při monstrózním sabatu z fonografické nahrávky, znamenalo šok, i když jsem už dřív cítil, že je mi jeho hlas neurčitě, odpudivě povědomý. Další zvláštní

otřes mi způsobil můj vlastní názor na hostitele; neboť stejně jako jsem ho měl rád v dopisech, naplňoval mě nyní ve skutečnosti nechutí. Jeho nemoc by ve mně měla budit soucit; namísto toho jsem se otřásl. Byl tak strnulý a nehybný a mrtvolný - a ten nepřetržitý šepot, tak odporný a nelidský!

Připadalo mi, že jeho šepot se liší od všeho, co jsem dosud slyšel; vycházel z nehybných rtů schovávaných za knírem a skrýval v sobě tajenou sílu, pozoruhodnou u astmatika. Bylo mu rozumět přes celou místnost a několikrát se mi zdálo, že slabé, ale pronikavé sípáni není znakem vysílení, ale sebeovládání - neuhodl jsem proč. Od začátku jsem v něm cítil cosi zneklidňujícího. Teď, když jsem se snažil všechno si promyslet, jsem měl zato, že můj dojem vychází ze stejného podvědomého zdroje, podle kterého mi připadal zlověstně povědomý i hlas Noyesův. Ale kde a kdy jsem se s ním setkal, to bylo víc, než jsem dokázal uhodnout.

Jedna věc byla jistá - další noc tu nestrávím. Můj vědecký zápal se rozplynul v hrůze a hnusu, a cítil jsem jenom touhu utéci z této sítě morbidností a nepřirozených odhalení. Už jsem věděl dost. Určitě je pravda, že existují podivná kosmická spojení - ale obyčejné lidské bytosti nejsou určeny k tomu, aby se jimi zabývaly.

Zdálo se, že mě obklopují ďábelské intriky a dusí mé smysly. Spánek, uvažoval jsem, bude nemyslitelný; jen jsem zhasl lampu a vrhl se na lůžko, plně oblečen. Nepochybně to nemělo smysl, ale připravil jsem se na jakési neznámé nebezpečí; v pravé ruce jsem svíral revolver, který jsem si přivezl, a v levé jsem držel svítilnu. Zdola se neozval žádný zvuk a já si představoval, jak můj

hostitel sedí ve tmě, mrtvolně ztuhlý.

Kdesi se ozýval tikot hodin a já byl vděčný za ten normální zvuk. Ačkoli mi připomínal další věc, která mě děsila - že tu nejsou žádná zvířata. Určitě tu nebyl dobytek, a teď jsem si všiml, že chybí i běžný křik nočních zvířat. Až na zlověstné hučení vzdálených potoků tady bylo nezvyklé ticho - meziplanetární - a já se ptal, jaký to mezihvězdný, nehmotný opar se vznáší nad krajem. Připomněl jsem si, že podle starých legend psi a ostatní zvířata Cizince nenávidějí, a přemýšlel jsem, co by mohly znamenat ty stopy na cestě.

VIII.

Neptejte se, jak dlouho jsem přes všechna očekávání spal, nebo kolik z toho, co následovalo, bylo pouhým snem. Když vám řeknu, že jsem se probudil, a popíšu, co jsem slyšel a viděl, odpovíte pouze, že jsem se tedy neprobudil, a že to vše byl sen až do chvíle, kdy jsem vyběhl z domu, dopotácel se do kůlny, ve které jsem zahlédl fordku, a ujížděl s tím starým vozidlem strašidelnými kopci, až jsem skončil - po hodinách kodrcání a motání lesním labyrintem - ve vesničce, která se jmenuje Townshend.

Samozřejmě pak zneváží te celé mé vyprávění a prohlásíte, že všechny snímky, nahrávky, hlasy z válců a podobné důkazy byly podvodem, kterého se na mně dopustil zmizelý Henry Akeley. Možná i naznačíte, že se spojil s jinými individui, aby provedl ten hloupý a pracný žert - že odcestoval expresní lodí z Keene a že přiměl Noyese, aby pořídil tu hroznou nahrávku. Je ale podivné,

že Noyes zatím nebyl identifikován; neznal ho nikdo v žádné vesnici okolo Akeleyho statku, i když se musel v kraji pohybovat dost často. Škoda že jsem se nezastavil, abych si zapamatoval číslo jeho vozu - ale snad je lepší, že jsem to neudělal. Protože já, ať si říkáte, co chcete, a přes to, co si občas zkouším namluvit já sám, vím, že tam v těch neznámých kopcích se skrývá cosi odporného - a to cosi má své špióny a vyslance ve světě lidí. Zůstat jim pokud možno z dosahu - to je vše, co si ještě od života přeji.

Když se na mé nesouvislé naléhání vydal do statku šerif s oddílem, byl Akeley pryč, aniž zanechal stopu. Velký župan, žlutý šál a obvazy ležely v pracovně na podlaze v rohu poblíž křesla a nedalo se poznat, jestli zmizelo nějaké oblečení. Psi a dobytek tu skutečně nebyli a na vnějších zdech domu byly stopy po výstřelech stejně jako na některých zdech uvnitř; kromě toho se ale nepřišlo na nic zvláštního. Žádné válce ani přístroje, žádný z důkazů které jsem přivezl v kufříku, žádný podivný zápach nebo pocit chvění, žádné stopy na cestě, žádná z těch problematických věcí, které jsem zahlédl úplně nakonec.

Po útěku jsem zůstal týden v Brattleboro a vyptával se různých lidí, kteří znali Akeleyho; výsledky mě přesvědčily, že se nejedná o výplod snu nebo halucinací. Akeleyho zvláštní skupování psů, munice a chemikálií, přerušování telefonních drátů, to vše je zaznamenáno; všichni, kdo ho znali - včetně syna v Kalifornii - připouštěli, že se často zmínil o podivných výzkumech. Spořádaní občané věřili, že je blázen, a bez váhání všechno označovali za žert provedený prohnaným šílencem, kterého snad podporovali výstřední společníci; prostí venkované ale jeho prohlášení podpořili v každém směru. Některým z

nich dříve ukazoval fotografie a černý kámen a přehrával jim hrůzyplný záznam; a oni všichni řekli, že ty stopy a bzučivé hlasy byly stejné jako ve starobylých legendách.

Také říkali, že potom, co Akeley našel černý kámen, si všimli, že se kolem jeho domu dějí podezřelé věci, a že se tomu místu všichni vyhýbali kromě pošťáka a některých otrlejších jedinců. Temná Kulatá hora byla známá tím, že tam straší, a nenašel se nikdo, kdo by se tam odvážil. Vědělo se, že se tu občas někdo ztratí, jako se ztratil tulák Walter Brown. Dokonce jsem narazil na farmáře, který prý během záplav zahlédl ve West River jedno z těch zvláštních těl, ale jeho vyprávění bylo příliš zmatené, než aby mělo cenu.

Když jsem odjel z Brattleboro, rozhodl jsem se, že se nikdy do Vermontu nevrátím, a cítím jistotu, že své rozhodnutí dodržím. Ty divoké kopce jsou skutečně výspou hrozné kosmické rasy - pochybuji o tom tím méně, že jsem se dočetl, že byla objevena devátá planeta za Neptunem, tak jak bylo předpovězeno. Astronomové ji s přiměřeností, o které nemají potuchy, nazvali Pluto. Cítím, že je to nepochybně temný Yuggoth - a chvěji se při pouhém pomyšlení, *proč* si jeho strašní obyvatelé přáli být poznáni právě v tuto dobu. Marně se snažím sám sebe přesvědčit, že ty démonické stvůry nesměřují k novým krutým opatřením vůči Zemi a jejím původním obyvatelům.

Ale musím ještě dopovědět konec té hrozné noci na statku. Jak jsem říkal, usnul jsem; byl to spánek napěchovaný sny, plnými monstrózních výhledů do krajiny. Nemohu říci, co mě probudilo, ale jsem si jist, že jsem se neprobudil sám od sebe. V první chvíli jsem měl

zmatený dojem, že v hale za mými dveřmi pokradmu skřípou prkna v podlaze a že slyším neobratný, tlumený šramot západky. Tyto zvuky ale ihned ustaly; jasně jsem vnímal až hlasy z pracovny pode mnou. Zdálo se, že tam mluví několik lidí, a vypadalo to, že se o něčem dohadují.

Několik vteřin jsem naslouchal, a to už jsem byl úplně vzhůru, protože hlasy další spánek nepřipouštěly. Jejich tón se lišil a nikdo, kdo naslouchal proklaté fonografické nahrávce, by neměl pochyb o tom, komu nejméně dva z nich patří. Ačkoli ta myšlenka byla strašná, věděl jsem, že jsem pod jednou střechou s bezejmennými Cizinci z propastí prostoru, neboť dva hlasy nepochybně rouhavě bzučely stejně jako Cizinci v hovoru s lidmi. Oba hlasy se vzájemně lišily - v posazení, přízvuku, tempu - patřily ale stejnému, proklatému druhu.

Třetí hlas byl mechanický - to mluvil stroj, který byl napojen na jeden z mozků uložených ve válcích. Pochyboval jsem o něm stejně málo jako o bzučení, neboť hlasitý, kovový, neživý hlas z předchozího večera, s jeho bezcitným bezvýrazným skřípáním a chrastěním, s neosobní dokonalostí a neústupností, byl nezapomenutelný. Chvilku jsem přemýšlel o tom, zda inteligence skrytá za skřípáním je stejná jako ta, která se mnou předtím rozmlouvala; za chvíli jsem si ale uvědomil, že *jakýkoli* mozek by měl stejný hlas, kdyby byl napojen na stejného mechanického řečníka; jediné možné rozdíly mohly být v jazyce, rytmu, rychlosti a výslovnosti. Tajemné kolokvium doplňovaly dva skutečně lidské hlasy - jeden byl hrubý a zjevně patřil venkovanovi; a ten druhý, s nasládlým bostonským přízvukem, byl Noyesův.

Když jsem se snažil pochytit slova, která důkladná

podlaha tlumila, uvědomoval jsem si, že v dolním pokoji se cosi hýbe, štrachá a škrábe; nemohl jsem se zbavit dojmu, že je tam plno živých bytostí - daleko víc, než těch několik, které mluvily. Co to bylo za pohyb, je velmi těžké popsat, protože by se dal přirovnat jen k velmi málo věcem. Předměty jako by se pohybovaly sem a tam po místnosti jako rozumné bytosti; zvukem jejich kroků bylo jakési tvrdé klapání - jakoby rohoviny nebo tvrdé gumy. Bylo to, abych použil konkrétní, ale méně výstižné přirovnání, jako by se někdo ve velkých, hrubě opracovaných dřevácích belhal a motal po nablýskané podlaze. O tom, jak vypadají a co jsou zač ti, kteří ty zvuky vydávají, jsem neuvažoval.

Zanedlouho jsem poznal, že nebude možné rozeznat celý rozhovor. Jednotlivá slova - včetně mého a Akeleyho jména - tu a tam vyplula na povrch, zvláště ta, která produkoval mechanický mluvčí. Jejich opravdový smysl se ale ztratil, protože chyběl kontext. Dnes podle nich odmítám dělat závěry, a dokonce i hrozný dojem, jaký na mě udělala, jsem si asi spíš představoval. Cítil jsem s jistotou, že pode mnou se koná hrozná a nepřirozená schůzka; nedokázal jsem ale říct, z čeho tak usuzuji. Bylo zvláštní, jak ve mne rostl pocit nebezpečí, přestože mě Akeley ujišťoval o přátelství Cizinců.

Trpělivě jsem naslouchal a brzy jsem začal hlasy jasně rozeznávat, i když jsem z řečeného mnoho nepochytil. Zdálo se mi, že u některých řečníků vyciťuji emoce. Například jeden z bzučivých hlasů měl nespornou autoritu, zatímco mechanický hlas, bez ohledu na svou umělou hlasitost a pravidelnost, byl patrně podřízený a bránil se. Noyesův tón se pokoušel vytvořit smířlivou atmosféru. Ostatní jsem se nepokoušel vyložit si. Neslyšel jsem známý

Akeleyho šepot, ale věděl jsem, že takový - zvuk by pevnou podlahou pokoje nepronikl.

Pokusím se vypsat jednotlivá slova a zvuky, které jsem zachytil, mluvčí budu popisovat co nejvhodnějšími výrazy. Nejprve jsem pochytil několik slov od mluvícího stroje.

(Mluvící stroj)

"...to je moje zásluha... dostal zpátky dopisy i nahrávku... skončit tím... patří k tomu... vidí a slyší... zatraceně... koneckonců přírodní síla... nový lesklý válec... Pane Bože..."

(První bzučivý hlas)

"...čas přestat... malý a lidský... Akeley... mozek... říká..."

(Druhý bzučivý hlas)

"...Nyarlathotep... Wilmarth... nahrávky a dopisy... laciný trik..."

(Noyes)

"...(řekl nějaké nevyslovitelné slovo nebo jméno, snad N'gah Kthun)... neškodný... klid... pár týdnů... teatrální... říkal jsem vám už..."

(První bzučivý hlas)

"...žádný důvod... původní plán... následky... Noyes bude hlídat... Kulatá hora... nový válec... s Noyesovým vozem..."

(Noyes)

"...dobře... všechny vaše...tady dole... odpočinu... místo..."

(Několik hlasů mluví najednou)

(Kroky včetně zvláštního šoupání nebo klepání)

(Podivné pleskání)

(Zvuk startujícího a odjíždějícího vozu)

(Ticho)

Asi tolik jsem slyšel, když jsem nehnutě ležel na posteli na farmě mezi ďábelskými kopci, kde strašilo - ležel jsem úplně oblečen, v pravé ruce revolver a v levé svítilnu. Byl jsem dokonale vzhůru, přesto jsem ležel strnule, v klidu, dokud neutichly poslední zvuky. Slyšel jsem, jak kdesi dole rozvážně tikají staré hodiny, a nakonec jsem rozeznal i nepravidelné chrápání. Akeley musel po schůzce usnout, věřil jsem, že to potřeboval.

Jenomže já se nemohl rozhodnout, co si mám myslet nebo co dělat. Co jsem si vlastně *měl* myslet o tom všem? Copak jsem nevěděl, že bezejmenní Cizinci teď mají na statek volný přístup? Akeleyho však nečekaná návštěva nepochybně překvapila. Cosi v tom útržkovitém rozhovoru mě mrazilo a vyvolávalo hrozné pochyby, takže jsem si přál, abych se konečně probudil a aby se ukázalo, že to všechno byl sen. Myslím, že mi v podvědomí uvízlo něco, co si mé vědomí dosud neujasnilo. Ale co Akeley? Copak to nebyl můj přítel? Copak by mě nebránil, kdyby mi hrozilo nebezpečí? Mírumilovné chrápání jako by ukázalo,

jak je všechen můj náhlý strach směšný.

Bylo možné, že Akeley byl oklamán a zneužit jako návnada, aby mě dostal sem do kopců s dopisy, snímky a nahrávkami? Chtěly ty bytosti uvrhnout do zkázy nás oba, protože jsme se dozvěděli příliš mnoho? Znovu jsem si připomněl, jak náhlá musela být změna, ke které došlo před posledním Akeleyho dopisem. Instinkt mi napovídal, že se stalo něco hrozného. Všechno bylo jinak, než se zdálo. Ta trpká káva, kterou jsem odmítl, co když se ji někdo pokusil otrávit? Musím znovu promluvit s Akeleym a probudit v něm soudnost. Zhypnotizovali ho sliby kosmických objevů, teď ale bude muset poslechnout zdravý rozum. Musíme se odtud dostat dřív, než bude pozdě. Jestli nemá dost vůle, aby uprchl na svobodu, pak já mu vůli dodám. A jestli ho k odchodu nepřesvědčím, odejdu sám. Určitě mi dovolí půjčit si fordku, nechám ji v garážích v Brattleboro. Všiml jsem si jí v kůlně - dveře nebyly zamčené, protože už nebezpečí zmizelo - a já věřil, že je pojízdná. Chvilková nechuť, kterou jsem vůči Akeleymu cítil během večerního rozhovoru a po něm, byla tatam. Byl v podobném postavení jako já, museli jsme držet spolu. Věděl jsem, v jak špatném je stavu, a vůbec se mi nechtělo ho budit, ale musel jsem. Za takových okolností jsem tam až do rána zůstat nemohl.

Konečně jsem cítil, že jsem schopný činu, a rázně jsem se protáhl, abych znovu získal vládu nad svaly. Impulzivně jsem vstal, našel jsem a nasadil si klobouk, vzal kufřík a se svítilnou se vydal po schodech dolů. Jak jsem byl nervózní, v pravé ruce jsem stále svíral revolver a v levé jsem dokázal udržet jak kufřík, tak svítilnu. Opravdu nevím, proč jsem byl tak ostražitý, šel jsem přece pouze vzbudit

druhého obyvatele domu.

Jak jsem po špičkách scházel do haly, slyšel jsem spáče jasněji a všiml jsem si, že bude v místosti po levé straně - v obývacím pokoji, kam jsem dosud nevstoupil. Po pravé ruce jsem měl zívající temnotu pracovny, odkud jsem předtím slyšel hlasy. Strčil jsem do nezamčených dveří a vydal se cestou vyznačenou světlem ke spáči a nakonec jsem zdvihl proud světla k jeho obličeji... V příští vteřině jsem ho ale spěšně odvrátil a chvátal jako kočka do haly s opatrností, kterou mi nařizoval jak mozek, tak instinkt. Neboť spáč na pohovce vůbec nebyl Akeley, ale můj bývalý průvodce Noyes.

Teď jsem se v situaci vůbec nevyznal; rozum mi ale napovídal, že nejbezpečnější bude vyzvědět co nejvíc, aniž bych někoho probudil. Přešel jsem halu a tiše zavřel a zamknul dveře od obývacího pokoje; tím jsem zmenšil možnost, že Noyese probudím. Opatrně jsem vstoupil do tmavé pracovny, kde, jak jsem doufal, najdu Akeleyho, ať už spícího nebo bdícího, v rohu v křesle, kde odpočíval nejraději. Jak jsem se blížil, paprsky mé svítilny zachytily velký stůl uprostřed místnosti, na něm jeden z těch ďábelských válců, napojený na sluchové a zrakové přístroje, a vedle přístroj řeči připravený kdykoliv k připojení. To je určitě ten mozek, pomyslel jsem si, který jsem slyšel mluvit na té hrozné schůzce; na okamžik mě posedla zvrácená touha zapojit přístroj a poslechnout si, co by řekl.

Určitě si uvědomuje i teď, že tu jsem, pomyslel jsem si, protože zraková a sluchová zařízení určitě zaznamenala paprsky mé svítilny a slabé vrzání podlahy. Ale nakonec jsem se neodvážil s tou věcí něco provádět. Maně jsem si

uvědomil, že to byl ten nový lesklý válec s Akeleyho jménem, kterého jsem si předchozí večer všiml na polici a o kterém mi hostitel řekl, že si ho nemám všímat. Když tak vzpomínám, mohu jen litovat své bojácnosti a přát si, abych tehdy beze strachu nechal přístroj mluvit. Bůh ví, jaká tajemství, děsivé pochyby a otázky mi mohl objasnit! Možná je ale dobře, že jsem ho nechal na pokoji.

Od stolu jsem stočil světlo do rohu, kde jsem si myslel, že bude Akeley. Ale k mému překvapení bylo křeslo prázdné. Ze sedadla na zem splýval velký župan a poblíž, na podlaze, ležel žlutý šál a chuchvalce obvazů, které mi připadaly dřív tak podivné. Jak jsem váhal, snaže se uhodnout, kde by Akeley mohl být a proč se tak najednou zbavil svého nemocenského oděvu, uvědomil jsem si, že v pokoji už nic nepáchne, a také nepociťuji chvění. Co asi bylo příčinou? Připadalo mi, že jsem si těchto jevů povšiml jen v Akeleyho přítomnosti. Nejsilnější byly tam, kde seděl, a zápach byl cítit pouze v jeho pokoji nebo těsně u dveří. Zastavil jsem se, nechal světlo klouzat po temné pracovně a mučil mozek bádáním, jaký obrat události vzaly.

Kéž bych z místnosti tiše odešel dřív, než světlo dopadlo na prázdné křeslo! Neodešel jsem; můj dušený výkřik musel vyrušit spícího hlídače v hale, i když ho asi zcela neprobudil. Výkřik a Noyesovo spokojené chrápání jsou posledními zvuky, které jsem v tom strašidelném statku pod černými lesy slyšel - v tom ohnisku transkosmické hrůzy uprostřed osamělých zelených kopců s potoky drmolícími kletby.

Je zázrak, že jsem v divokém úprku neupustil svítilnu, kufřík ani revolver. Podařilo se mi dostat se z místnosti a z

domu, aniž bych nadělal další hluk. Dostal jsem se i s věcmi bezpečně do fordky a přiměl stařičký vůz k pohybu někam do bezpečí, které se skrývalo neznámo kde, v černé, bezměsíčné noci. Cesta, která následovala, byla deliriem jako od Poea, Rimbauda nebo z Doréových kreseb, ale nakonec jsem se dostal do Townshendu. To je všechno. Pokud má příčetnost zůstala zachována, mám štěstí. Někdy se ale bojím, co přinesou další roky, zvlášť od té doby, kdy byla za zvláštních okolností objevena planeta Pluto.

Jak jsem říkal, zakroužil jsem světlem po místnosti a znovu posvítil na prázdné křeslo; teprve tehdy jsem si povšiml předmětů na sedadle, které zakrýval záhyb županu. Ty tři předměty vyšetřovatelé později nenašli. Jak jsem v úvodu naznačil, nic hrozného jsem vlastně neviděl. Horší bylo, co se z toho, co jsem spatřil, dalo vyvodit. I teď chvílemi pochybuji - a jsem ochoten přijmout skepsi těch, kdo tvrdí, že to všechno byl jen sen, otřesené nervy a halucinace.

Ty tři předměty byly zatraceně dobře provedené, opatřené drobnými kovovými přezkami, kterými se daly připojit k organickým formám, o nichž zde nebudu vznášet žádné domněnky. Doufám - zbožně doufám - že to byl pouhý voskový výrobek umělce-mistra, ať už mi má vnitřní hrůza našeptává cokoliv. Pane Bože! Ten šepot v temnotách, ten morbidní pach a chvění! Vyslanec pekel, vetřelec, vyděděnec... to hrozivé potlačované bzučení... a celou tu dobu na polici, v novém, lesklém válci... bídáci... "skvělé chirurgické, biologické, chemické a technické znalosti..."

Neboť na křesle, dokonalé i v nejjemnějších podrobnostech podoby - nebo totožnosti - ležely tvář a ruce

Henryho Wentwortha Akeleyho.

Proměna Juana Romera

O událostech, k nimž došlo v Nortonově dole v noci z 18. na 19. října 1894, mě příliš netěší mluvit. Pouhý smysl pro povinnost vůči vědě mě nutí, abych si v posledních letech života vybavoval scény a události, které mi berou klid také tím, že je nedokáži přesně popsat. Ale mám za to, že dřív než zemřu, měl bych vypovědět, co vím o - řekněme o *proměně* Juana Romera.

Mé jméno a původ není třeba uvádět do souvislostí s tím, co se stalo. Věřím, že to tak bude lepší, protože když se člověk najednou vystěhuje do Států nebo do kolonií, nechává minulost za sebou. A krom toho, v mém vypravování nemá ten nejmenší význam, čím jsem kdy byl, snad jenom, že za služby v Indii jsem se cítil daleko lépe mezi bělovousými domorodými učiteli než mezi kolegy úředníky. V době, kdy mě potkaly pohromy, které způsobily, že žiji zde na americkém Západě, jsem se ani v nejmenším nezabýval zvláštnostmi východního náboženství. Při současném způsobu života jsem zjistil, že je dobré mít jméno - takové, jaké nyní mám - velmi obyčejné, které s sebou nepřináší zvláštní nepříjemnosti.

V létě a na podzim roku 1894 jsem pobýval v pochmurných výšinách Kaktusových hor, zaměstnán jako obyčejný dělník v proslaveném Nortonově dole, který, otevřen starým prospektorem před několika lety, proměnil okolní krajinu z téměř neobydlené pustiny v kotel kypící životem a ničemnostmi. Jeskyně plná zlata, ležící hluboko pod horským jezerem, zavalila úctyhodného nálezce bohatstvím daleko větším, než o jakém mohl snít, a nyní zde ohromné chodby razila společnost, které byla jeskyně

nakonec prodána. Našly se další sluje a nálezy žlutého kovu byly obrovské, takže mocná a různorodá armáda kopáčů dřela v nespočetných chodbách a skalních dutinách ve dne v noci. Hlavní dozorce, pan Arthur, často hovořil o jedinečnosti zdejších geologických útvarů; spekuloval, jak rozsáhlý je řetězec jeskyní, a prorokoval, že zde v budoucnu bude mamutí důlní podnik. Domníval se, že zlatonosné jeskyně jsou výsledkem působení vody, a věřil, že brzy se mu otevře i ta poslední z nich.

Zanedlouho po mém příjezdu a přijetí k Nortonovi přijel také Juan Romero. Jeden z hordy nečesaných Mexičanů, které to sem táhlo ze sousední země; nejprve upoutal pozornost svými rysy, ačkoliv ukazovaly na typ severoamerického Indiána, byly jemně utvářeny a pleť měla světlou barvu, takže byl na hony vzdálen zdejším "umaštěným Mexikáncům". Je s podivem, že ačkoliv se tak velice lišil od masy pošpanělštěných a kmenových Indiánů, Romero ani v nejmenším nebudil dojem, že má v sobě díl bělošské krve. Nebyl to kastilský dobyvatel ani americký pionýr, ale starověký a důstojný Azték, jehož představu vyvolával pohled na mlčenlivého peóna, který vstával brzy ráno a očarovaně pozoroval slunce vystupující nad kopce na východě a který vztahoval k zlatému kotouči ruce jakoby v obřadu, jehož smysl si ani neuvědomoval. Ale kromě obličeje nebylo na Romerovi nic, co by svědčilo o důstojnosti. Zaostalý a špinavý, cítil se jako doma mezi ostatními snědými Mexičany; vyrůstal (jak mi bylo řečeno) ve velmi zanedbaném prostředí. Jako dítě ho našli v primitivní horské chatrči, jediného, kdo přežil vražednou epidemii, která tamtudy prošla a zanechala po sobě smrt. Poblíž chatrče, u podivné skalní pukliny, ležely dvě kostry

čerstvě obrané supy, pravděpodobně jediné pozůstatky jeho rodičů. Nikdo nevěděl, kdo to byl, a tak mnozí na ně rychle zapomněli. Chatrč z vepřovic i skalní štěrbinu zavalila brzy lavina, která vymazala poslední vzpomínky. Juana vychoval mexický zloděj dobytka, od kterého dostal i jméno, a málo se lišil od svých druhů.

Náklonnost, kterou mi Romero projevoval, měla nepochybně původ ve zvláštním starobylém hindském prstenu, který jsem nosil, pokud jsem přímo nepracoval. O tom, co prsten skrývá a jak se dostal do mého držení, nemohu mluvit. Byl posledním poutem s životní kapitolou, navždy již uzavřenou, a vysoce jsem si ho cenil. Brzy jsem zpozoroval, že ten podivný Mexičan se o něj zajímá a dívá se na něj s výrazem, který vylučoval podezření z pouhé chtivosti. Starodávné hieroglyfy jako by probouzely jakési vzpomínky v jeho jednoduché, ale čilé mysli, přestože je pravděpodobně nevnímal, jak by je byl vnímal kdysi. Během několika týdnů po příchodu se Romero stal jakýmsi mým věrným sluhou; na tom nic nemění fakt, že jsem byl pouhým kopáčem. Nepromluvili jsme spolu víc než to nejnutnější. Znal z angličtiny jen pár slůvek, zatímco já zjistil, že má oxfordská španělština je na hony vzdálena žargonu, který užíval peón z Nového Španělska.

Událost, kterou vám zde budu líčit, přišla bez varování. I když mě Romero zajímal, a přesto, že ho můj prsten neobyčejně upoutal, jsem přesvědčen, že ani jeden z nás netušil, co bude následovat po jednom velkém odstřelu. S ohledem na geologii terénu bylo nutné rozšířit důl přímo směrem dolů z nejhlubšího místa v podzemí; hlavní dozorce věřil, že kolem je pevná skála, nechal tedy položit nálož s obrovskou dávkou dynamitu. Téhle práce jsme se já

ani Romero neúčastnili, takže první zprávy o neobyčejných objevech tam dole nám donesli ostatní. Nálož, snad špatně odhadnutá, jako by otřásla celou horou. Okna v boudách na úbočí se vysypala a kopáče v nejbližších štolách to srazilo k zemi. Křišťálové jezero ležící nad místem, kde se kopalo, se vzdulo jako v bouři. Při ohledání se zjistilo, že hluboko pod ohniskem výbuchu se rozvírá nová propast. Propast tak obrovská, že nebylo po ruce žádné měřidlo, které by ji změřilo, ani lampa, která by ji dokázala osvětlit. Zmatení kopáči hledali radu u hlavního dozorce, který nařídil, aby do jámy vzali provazy a navazovali je tak dlouho, až se dotknou dna.

Zanedlouho bledí dělníci zvěstovali hlavnímu dozorci, že se věc nezdařila. Slušně, ale rozhodně odmítli znovu sestupovat do propasti, nebo dokonce pokračovat v práci v dole, dokud nebude propast prozkoumána. Zjevně se tu střetli s něčím, co se vymykalo jejich dosavadní zkušenosti, neboť pokud byli schopni zjistit, dutina tam dole byla bezedná. Hlavní dozorce na ně nenaléhal. Namísto toho hloubal nad plány pro další den. Noční směna ten večer nenastoupila.

Ve dvě hodiny ráno začal v horách bezútěšně výt kojot. Odněkud z tábora štěkal pes - v odpověď buď kojotovi, nebo něčemu jinému. Kolem vrcholů hor se začala stahovat bouře a mračna tajemných tvarů divoce uháněla přes rozmazanou neurčitou skvrnu nebeského světla, které prozrazovalo snahu téměř plného měsíce prosvítit semknuté formace cirostratů. Probudil mě však Romerův hlas, přicházející z horní pryčny, vzrušený a napjatý nejasným očekáváním, kterému jsem nerozuměl.

"Modré de Dios ! - El sonido - ese sonido - jorga Vd! -

lo oyte Vd? - Seňor, TEN HLAS!"

Naslouchal jsem, zvědav, jaký hlas míní. Kojot, pes, bouře, to všechno jsem slyšel. Bouře mohutněla. Vítr naříkal a ječel stále divočeji. Okny chaty pronikala světla blesků. Zeptal jsem se neklidného Mexičana, který hlas má na mysli:

"El coyote? - elperro? - el viento?"

Ale Romero neodpovídal. Pak začal šeptat jakoby pln strachu:

"El ritmo, Seňor - el ritmo de la tierra - TO DUNĚNÍ DOLE V ZEMI!"

A nyní jsem to slyšel i já; slyšel jsem a chvěl se, nevěda proč. Hluboko, hluboko pode mnou se ozýval hlas - rytmus, přesně jak říkal peón - hlas, který, ač neobyčejně jemný, přehlušil teď i vytí psa, kojota a zvihající se vichřici. Jakkoli bych se snažil popsat ten zvuk, bylo by to marné - prostě byl nepopsatelný. Snad připomínal pulsování strojů zaoceánského parníku, citelné i na palubě, ale bez té mechaničnosti, ne tak oproštěný od života a vědomí. Ten zvuk, jeho *vzdálenost* v zemi, na mě mocně zapůsobily. Myslí se mi mihly útržky pasáží z Josepha Glanvilla, které účinně cituje Poe: "nezměrnost, hloubka a nezbadatelnost Jeho děl, *která jsou obdařena hlubinami závratnějšími než studnice Démokritova*. "[1]

Náhle Romero vyskočil ze své pryčny, zastavil se přede mnou a zadíval se na podivný prsten na mé ruce, záhadně se třpytící v blescích, a pak upřel pohled významně směrem k dolu. Zdvihl jsem se také a oba jsme tak chvíli

---

[1] E. A. Poe: Pád do Maelströmu (in: Jáma a kyvadlo, Odeon 1978, překlad Josef Schwarz).

nehybně stáli se sluchem napjatým, zatímco tajuplný rytmus nabýval na životnosti. Pak, aniž bychom vědomě chtěli, jsme se pohnuli ke dveřím, které se třásly pod nápory vichru, a tím nám ponechávaly uklidňující představu pozemské reality. Chorál v hlubinách - alespoň tak mi zvuk nyní připadal - zesílil a dal se již snáze rozeznat; a my cítili, jak nás neodolatelně táhne ven do bouře a pak do rozevřené temnoty šachty.

Nepotkali jsme živou duši, protože muži z noční směny měli volno a nepochybně v Suché rokli hučeli do barmana hrůzné historky z dolu. V hlídačově budce se ale svítilo a žlutý čtvereček vypadal jako strážné oko. Neurčitě jsem si pomyslel, jakpak asi působí rytmické dunění na hlídače, ale Romero nyní pospíchal a já ho bez váhání následoval.

Jak jsme sestupovali do šachty, zvuk pod námi získával zcela přesnou podobu. Působil na mě stejně hrůzně jako orientální obřad, doprovázený tlučením na bubny a mnohohlasým chorálem. Jak jsem už řekl, dost dlouho jsem pobýval v Indii. Romero a já jsme se bez zaváhání prodírali proudy vody a sestupovali po žebřících, vstříc tomu, co nás neodolatelně vábilo, i když jsme se třásli bezmocným, ubohým strachem a nevolí. V jednu chvíli jsem si myslel, že jsem zešílel - to když jsem pátral, čím je naše cesta osvětlena, když nemáme lampy ani svíce, a já si všiml, že starobylý prsten na mém prstu září a ve vlhkém těžkém vzduchu kolem nás šíří sinavý třpyt.

Sestoupili jsme právě z jednoho z mnoha žebříků, když se Romero bez varování najednou kamsi rozběhl a nechal mě o samotě. Zapůsobil na něj takto neobyčejně jakýsi nový a podivný tón, který se v dunění a chorálu objevil, sice zřetelný, pro mě však příliš jemný; s divokým

výkřikem se vrhl vpřed do temnoty jeskyně. Slyšel jsem jeho křik stále před sebou, jak klopýtavě spěchal po plošinkách a zbrkle se spouštěl po vratkých žebřících. Přestože jsem byl vyděšený, zachoval jsem si tolik vnímavosti, abych si povšiml, že jeho řeč, pokud artikuluje, je mi zcela neznámá. Drsná, ale strhující mnohoslabičná slova nahradila jeho obvyklou směsici bídné španělštiny a ještě horší angličtiny, a z nich mi připadal jen vzdáleně povědomý často opakovaný výkřik "*Huitzilopotchli*". Později jsem na to slovo narazil v pracích jednoho velkého historika[2] a při vzpomínce na to, co jsem prožil, jsem se otřásl.

Vyvrcholení té příšerné noci bylo zmatené, ale krátké. Začalo v okamžiku, kdy jsem vstoupil do nejhlouběji položené jeskyně. Ze tmy přede mnou najednou vytryskl poslední Mexičanův výkřik, k němuž se přidal sbor tajuplných hlasů, který bych již nemohl uslyšet znovu a přežít jej. V té chvíli to vypadalo, že všechny dosud schované zemské přízraky a strašidla se spojily, aby společně zničily lidské plémě. Zároveň pohasínalo světlo mého prstenu a já viděl nové světlo, vycházející odněkud zdola, z místa jen několik kroků přede mnou.

Dorazil jsem k propasti, která nyní rudě zářila a která nepochybně pohltila nešťastného Romera. Postoupil jsem vpřed a nahlédl přes okraj do nezbadatelných hlubin, které se nyní staly pandemoniem šlehajících plamenů a hrůzného řevu. Zprvu jsem neviděl nic kromě kypící masy světla; pak se ze změti plamenů začaly oddělovat jakési tvary, nekonečně vzdálené, a já zahlédl - byl to Juan Romero? -

---

[2] Prescott: Dobytí Mexika

ale Bože! Netroufám si povědět vám,co jsem viděl...! Jakási síla z nebes mi přispěchala na pomoc a vyhladila ze světa ten pohled i řev, neboť se ozval třesk, jaký je snad možno slyšet pouze při srážce dvou vesmírů. Pak nastal chaos, a já poznal klid zapomnění.

Těžko hledám, jak pokračovat, protože další okolnosti byly tak nesourodé, ale budu se snažit vše zachytit co nejpřesněji, aniž bych se pokoušel oddělit skutečnost od vidin. Když jsem se vzpamatoval, byl jsem zpátky v bezpečí chaty a za oknem bylo vidět rudé svítání. Kousek ode mě na stole leželo nehybné tělo Juana Romera, obklopené skupinkou mužů včetně našeho doktora. Všichni rozumovali nad podivnou smrtí, která zastihla Mexičana ve spánku; byla to smrt, která patrně nějak souvisela se strašným bleskem, který uhodil do hory a otřásl jí do základů. Žádná vnější příčina smrti nebyla zřejmá, a ani ohledání neukázalo, proč už Romero není mezi živými. Z úryvků hovoru jasně vyplývalo, že Romero, ani já jsme v noci z chaty nevyšli; takže jsme ani neprobděli tu hroznou bouři, která se přehnala nad Kaktusovými horami. Ta bouřka, řekli muži, kteří sestoupili do šachty, způsobila obrovské závaly, a tím úplně uzavřela hlubokou propast, která den předtím byla příčinou tolika dohadů a zlých předtuch. Když jsem se ptal hlídače, co slyšel krom hromobití, vzpomněl si na kojota, psa a zuřivé skučení větru - nic víc. Já o jeho slovech nepochybuji.

Práce by měly být znovu zahájeny, hlavní dozorce tedy pověřil několik spolehlivých mužů, aby prozkoumali místo, kde se nacházel jícen propasti. Nebyli nadšení, ale poslechli a udělali hluboký vrt. Výsledky byly překvapující. Nadloží dutiny, které bylo dřív dobře vidět,

nemělo být v žádném případě silné; ale teď vrtačky narazily na zdánlivě nekonečně mocnou vrstvu pevné skály. Nic jiného nenašli, ani zlato. Hlavní dozorce se tedy dalších pokusů vzdal, ale občas, když seděl za svým stolem, jeho nehybnou tváří pronikl zmatek.

A ještě jedna věc je zvláštní. Krátce po probuzení toho rána, kdy přešla bouře, jsem si všiml, že mi z prstu nevysvětlitelně zmizel hindský prsten. Velmi jsem si ho cenil, ale přesto jsem nyní cítil úlevu. Pokud si ho přivlastnil některý z horníků, musel svůj lup dobře schovat, protože i když jej hledala policie a já podával inzeráty, prsten jsem už nikdy neviděl. Stejně jaksi pochybuji, že jej vzaly smrtelné ruce, protože v Indii jsem se učil o mnoha podivných věcech.

Můj názor na tento příběh se čas od času mění. V plném denním jasu a po většinu ročních období se přikláním k tomu, že větší část se mi pouze zdála; ale někdy na podzim, kolem druhé hodiny ranní, kdy vítr a zvířata bezútěšně naříkají, se pak z nepředstavitelných hloubek plíží hrozivá představa rytmického dunění... A já cítím, že proměna Juana Romera byla vskutku úděsná.

16. září 1919

spracoval:anaconda
anaconda@zoznam.sk